

Psykolognævnet

Beretning

**januar 2004 -
december 2005**

Udgiver: Psykolognævnet, 2006
Tryk: GP-TRYK A/S, Rugvænget 3, 8500 Grenå
ISBN-13: 978-87-7546-467-8
ISBN-10: 87-7546-467-5

Pris for "Beretning ": 50 kr.
Prisen er inklusive 25% moms

Købes hos boghandleren eller bestilles hos :

NBC Ekspedition
Tlf: 56 36 40 48
Fax: 56 36 40 39
Ekspediiton@nbcas.dk

Forord

Siden oprettelsen af Psykolognævnet i 1994 har nævnet hvert andet år udgivet en beretning om nævnets virksomhed. Denne beretning omfatter årene 2004 og 2005. Beretningen redegør for nævnets virksomhed, for nævnets sammensætning og for lovgrundlaget for nævnets virksomhed.

Beretningen indeholder en sammenfatning af nævnets afgørelser i autorisationssager og i tilsynssager, samt af nævnets andre principielle beslutninger. Sammenfatningen indeholder en række eksempler, som belyser nævnets administration af psykologloven og administrationen af nævnets retningslinier for den praktiske uddannelse af december 2002. Beretningen indeholder statistiske oplysninger vedrørende autorisation af psykologer og tilsyn med autoriserede psykologers virksomhed.

Derudover indeholder beretningen oplysninger om grundlaget for nævnets anerkendelse af udenlandske uddannelser.

Det er formålet med beretningen at udbrede kendskabet til nævnets lovgrundlag og virksomhed.

Beretningen, nævnets tidligere beretninger, oplysninger om nævnets lovgrundlag og virksomhed, samt en opdateret liste over autoriserede psykologer findes på Psykolognævnets hjemmeside www.pn.sm.dk.

Psykolognævnets sekretariat, maj 2006.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Psykolognævnets sammensætning og sekretariat	9
2.	Lovgrundlaget m.v. for Psykolognævnets virksomhed	11
3.	Autorisation – autorisationsordningen af 2002	17
	A. Retningslinierne for den praktiske uddannelse	17
	B. Praktisk arbejde som psykolog i mindst 2 år	18
	C. Konfrontationstimer	18
	D. Om supervision i den praktiske uddannelse	20
	E. Eksempel på en konkret afgørelse	22
4.	Titelbeskyttelse	23
5.	Psykolognævnets anerkendelse af udenlandske erhvervsmæssige kvalifikationer som psykolog	25
	A. Nordiske statsborgere, der er omfattet af den nordiske overenskomst for sundhedsvæsenet	25
	B. Statsborgere i EU/EFTA-lande	26
	C. Statsborgere, der ikke er omfattet af de særlige regler for nordiske statsborgere og statsborgere i EU/EFTA-lande	27
	D. Ansøgnings- og behandlingsprocedure	28
	E. Ansøgning om autorisation	29
6.	Psykologers faglighed / begrænsninger	31
7.	Generelt om Psykolognævnets tilsynsvirksomhed	35
	A. Mulighederne og begrænsninger	35
	B. Opgaver og sanktioner	35
	C. Sagens kilde	36
	D. Inden for sundhedsvæsenet	36
8.	Psykolognævnets tilsyn med autoriserede psykologer	37
	A. Undersøgelsesopgaver	37
	B. Vedrørende § 35 og § 36 indberetninger	57

C. Vedrørende § 28 og § 29 samtaler	59
D. Udtalelser på spinkelt fagligt grundlag	61
E. Psykologen ved behandlingsopgaver	65
F. Anvendelse af “diagnoser”	68
G. Psykologen i konsulentopgaver	68
9. Psykologers markedsføring af sundhedsydelser	71
10. Status for autorisation og tilsyn	75
A. Autoriserede psykologer	75
B. Psykolognævnets tilsynsvirksomhed	80
Bilag	
1. Lovbekendtgørelse nr. 132 af 27. februar 2004, Lov om psykologer m.v.	87
2. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 86 af 2. februar 1994, forretningsorden for Psykolognævnet	95
3. Retningslinier for praktisk uddannelse som grundlag for autorisation. April 1998	97
4. Autorisationsordning for psykologer. Retningslinier for den praktiske uddannelse. December 2002	101
5. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 978 af 31. oktober 2000 om betaling af gebyr for meddelelse af autorisation som psykolog	111
6. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994 om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede op- tegnelser	113
7. Psykolognævnets vejledning om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser (journaler)	115
8. Forskellige bestemmelser vedrørende tavshedspligt m.v.	119
- Forvaltningslovens kapitel 8	119

- Straffelovens § 152 og § 152 c-f	121
- Retsplejelovens §§ 169 og 170, stk.3	123
9. Lov nr. 326 af 6. maj 2003, Lov om markedsføring af sundhedsydelser	125
10. Bekendtgørelse nr. 738 af 21. august 2003, Bekendtgørelse om markedsføring af sundhedsydelser	129
11. Lovbekendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005, bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område	131
12. Socialministeriets uddybende beskrivelse af Psykologers pligt til at udlevere oplysninger.	133
13. Ansvar for indrykkede annoncer	137
- Medieansvarslovens § 27	137
- Straffelovens § 23	137

Kapitel 1

Psykolognævnets sammensætning og sekretariat

Nævnets to første funktionsperioder strakte sig fra januar 1994 indtil udgangen af 2001. I funktionsperioden, 1. januar 2002 til udgangen 2005, har nævnet haft nedenstående sammensætning.

Udpeget af

- Socialministeren:

afd. chef Grethe Buss, formand

stedfortræder: sekretariatschef Frode Svendsen

Udpeget af socialministeren efter indstilling fra:

- Undervisningsministeren:

chefpsykolog Bjørn Glæsel, næstformand

stedfortræder: cand.pæd.psych. Ole Hansen

- Sundhedsministeren:

afdelingslæge Jørgen Hansen, Sundhedsstyrelsen

stedfortræder: fm. Annika Valle Broman,
fra 1.1.2002 til 6.5.2003

stedfortræder: fm. Tina González-Schelbeck,
fra 7.5.2003 til 30.6.2004

stedfortræder: fm. Anette Løvenkjær,
fra 1. 7. 2004

- Kommunernes Landsforening:

direktør Knud Sterregaard

stedfortræder: Børne- og ungedirektør Per B. Christensen,
fra 1.1.2002 til 14.3.2005

stedfortræder: Børne- og Kulturchef Kristen Berntsen,
fra 15.3.2005

- Amtsrådsforeningen:

folketingsmedlem, tidligere amtsrådsmedlem
Ester Larsen,
Fra 1.1.2002 til 31.7.2002

amtsrådsmedlem Michael Rex,
fra 1.8.2002

stedfortræder: amtsrådsmedlem Lykke Debois

- Københavns og Frederiksberg kommuner:

Cand.psych., tidligere rektor Carl-Einar Jørgensen
stedfortræder: Margot Jørgensen

- De Samvirkende Invalideorganisationer:

Lærer Elsebeth Lundsteen
stedfortræder: Per Olesen

- Dansk Psykolog Forening:

autoriseret psykolog Mariann Hansen
stedfortræder: psykolog Gunnar Hougesen

autoriseret psykolog Ole V. Rasmussen

stedfortræder: psykolog Annick Guichard,
fra 1.1.2002 til 31.12.2003

stedfortræder: psykolog Jens Christian Hovind,
fra 1.1.2004 til 31. 5. 2004

stedfortræder: psykolog Line Thatt Jensen,
fra 1.6.2004

Psykolognævnets sekretariat bestod pr. 31. december 2005 af sekretariatschef Frode Svendsen, fuldmægtig Krystyna Paulina Jensen, fuldmægtig John Barber og overassistent Else-Margrethe Neldorf.

Fuldmægtig Krystyna Paulina Jensen afløste 1. august 2004 fuldmægtig Hanne Schroll.

Sekretariatet har til huse i Socialministeriet, Holmens Kanal 22, 1060 København K.

Kapitel 2

Lovgrundlaget m.v. for Psykolognævnets virksomhed

A. Lov om psykologer m.v.

Lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v. (psykologloven) danner lovgrundlaget for Psykolognævnets virksomhed. Loven trådte i kraft den 1. januar 1994.

Med lovens ikrafttræden blev Psykolognævnet autorisationsmyndighed og tilsynsmyndighed over for autoriserede psykologer. Titlen psykolog og titlen autoriseret psykolog blev beskyttet.

Psykolognævnet er en selvstændig myndighed under Socialministeriet.

Psykolognævnet består af 9 medlemmer, og et tilsvarende antal personlige stedfortrædere.

Nævnet udpeges af socialministeren. Psykolognævnets medlemmer udpeges for 4 år.

Nævnet består af én repræsentant udnævnt direkte af socialministeren, samt 8 medlemmer udnævnt af socialministeren efter indstilling fra sundhedsministeren, undervisningsministeren, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen (fra 1. januar 2007 regionerne i forening), Københavns og Frederiksberg Kommuner, De Samvirkende Invalideorganisationer og Dansk Psykolog Forening.

Siden lov af nr. 494 af 30. juni 1993 er der foretaget følgende ændringer af psykologloven:

- Ved lov nr. 463 af 10. juni 1997 blev der fastsat fælles regler for reklamering for sundhedsmæssig virksomhed i privat og offentligt regi, udført af autoriserede og ikke-

autoriserede psykologer. Loven trådte i kraft den 1. september 1997.

- Ved lov nr. 207 af 27. marts 2000 blev det fastsat, at alle psykologer er omfattet af straffelovens § 152 og § 152 c-f, om tavshedspligt. Loven trådte i kraft den 1. juli 2000.
- Ved lov af 574 af 24. juni 2005 blev det fastsat, at det er regionerne i forening, som indstiller 1 medlem af nævnet. Loven træder i kraft den 1. januar 2007.

De ændringer af psykologloven, som er trådt i kraft, er indarbejdet i lovbekendtgørelse nr. 132 af 27. februar 2004 om bekendtgørelse af lov om psykologer m.v. Lovbekendtgørelsen er optrykt som bilag 1 til beretningen.

Psykolognævnet har to hovedopgaver: at meddele autorisationer og at føre tilsyn med autoriserede psykologer. Autoriserede psykologer, hvis virksomhed falder inden for sundhedsområdet, er omfattet af Patientklagenævnets virksomhed.

Psykolognævnets afgørelser i autorisationssager og i tilsynssager kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

B. Psykolognævnets forretningsorden

I medfør af psykologlovens § 17, stk. 5 er Psykolognævnets forretningsorden fastsat i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 86 af 2. februar 1994 af forretningsorden for Psykolognævnet.

Bekendtgørelsen er optrykt som bilag 2 til beretningen.

C. Retningslinier for praktisk uddannelse

I medfør af psykologlovens § 2, stk. 1, nr. 2, har Psykolognævnet fastsat retningslinier for den praktiske uddannelse, der udføres med henblik på autorisation.

De første retningslinier for den praktiske uddannelse som grundlag for autorisation fastsatte Psykolognævnet i april 1995.

Psykolognævnets retningslinier for praktisk uddannelse som grundlag for autorisation af april 1998 videreførte 1995-retningslinierne med en række tilføjelser og ændringer.

Der kunne søges om autorisation efter retningslinierne af april 1998 indtil den 31. marts 2005.

På baggrund af en indstilling fra en arbejdsgruppe fastsatte Psykolognævnet i december 2002 nye retningslinier for autorisationsuddannelsen.

Fra den 1. april 2005 kan der kun søges om autorisation efter Psykolognævnets autorisationsordning for psykologer af december 2002.

De nye retningslinier beskrives i beretningens kapitel 3.

Psykolognævnets autorisationsordning for psykologer af december 2002 er optrykt som bilag 4 til beretningen.

D. Bekendtgørelse om betaling af gebyr for meddelelse af autorisation som psykolog

I Socialministeriets bekendtgørelse nr. 978 af 31. oktober 2000 udstedt i medfør af psykologlovens § 2, stk. 4, er der fastsat regler om betaling af gebyr for meddelelse af autorisation som psykolog. Der skal betales et gebyr på 1.500 kr. for meddelelse af autorisation. Gebyret skal indbetales til Socialministeriet før Psykolognævnet kan udstede autorisationsbevis.

Socialministeriets bekendtgørelse nr. 978 af 31. oktober 2000 om betaling af gebyr for autorisation som psykolog er optrykt som bilag 5 til beretningen.

E. Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser

I medfør af psykologlovens § 14, stk. 1, er der i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994 om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser fastsat nærmere retningslinier for autoriserede psykologers journalpligt.

Indholdet af denne pligt er nærmere beskrevet i Psykolognævnets vejledning om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser (journaler), jf. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994.

Socialministeriets bekendtgørelse og Psykolognævnets vejledning er optrykt som henholdsvis bilag 6 og 7 til beretningen.

F. Straffelovens § 152 og § 152 c-f, retsplejelovens §§ 170, stk. 3 og 169, servicelovens § 36 og retssikkerhedslovens §§ 11 a-c

Ved ændringen i psykologloven ved lov nr. 207 af 27. marts 2000 er der i psykologlovens § 21, stk.2, indført en bestemmelse

om, at reglerne om tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og § 152 c-f, gælder for psykologer.

Psykologlovens § 21, stk. 2 betyder, at alle psykologer er omfattet af straffelovens regler i § 152 og § 152 c - f om tavshedspligt uanset, om de har autorisation og uafhængigt af, om de arbejder for en offentlig myndighed.

Da alle psykologer er omfattet af straffelovens regler i § 152 og § 152 c - f om tavshedspligt, er alle psykologer også omfattet af den almindelige vidneudelukkelsesregel i retsplejelovens § 170, stk. 3, hvorefter retten kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, med hensyn til hvilke vidnet i medfør af lovgivningen har tavshedspligt, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning. Herudover er tjenestemænd eller andre, der handler i offentligt eller dermed ligestillet hverv omfattet af den særlige vidneudelukkelsesregel i retsplejelovens § 169, hvorefter sådanne personer ikke uden samtykke af vedkommende myndighed må afkræves vidneforklaring om forhold, med hensyn til hvilke der i det offentliges interesse påhviler dem tavshedspligt, jf. dog § 169, stk. 2.

Forvaltningslovens og straffelovens regler om tavshedspligt samt retsplejelovens regler om vidneudelukkelse er gengivet i bilag 8 til beretningen.

Der foreligger ikke en krænkelse af tavshedspligten, hvis psykologen er forpligtet til at videregive oplysninger eller handler i berettiget varetægelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv, jf. straffelovens § 152 e.

Pligt til videregivelse af oplysninger er foreskrevet fx i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og psykologens pligt til at underrette kommunen for at varetage andres tarv er foreskrevet fx i servicelovens § 36.

Efter §§ 11 a-c i lovbekendtgørelse nr. 847 af 08. september 2005 om bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kan en myndighed forlange at få oplysninger fra en række myndigheder m.v., der er nævnt i § 11 a, stk. 1. Paragraffernes tekst er gengivet i bilag 11 til beretningen. Bestemmelserne er nærmere beskrevet af Socialministeriet i bilag 12 til beretningen.

Psykologer har pligt til at underrette kommunen, hvis de får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende

behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, jf. § 36 i Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 1187 af 7. december 2005 om bekendtgørelse af lov om socialservice. Fra den 1. januar 2007 fremgår underretningsspligten af § 154 i lov om social service, lov nr. 573 af 24. juni 2005.

Psykolognævnet har modtaget spørgsmål vedrørende psykologers afgivelse af oplysninger, hvor der ikke er indhentet samtykke fra den person, hvis sag er under behandling, og nævnet har i sin vejledning lagt vægt på, at eventuelle oplysninger, der afgives, skal ledsages af en følgeskrivelse, hvoraf det klart fremgår under hvilke omstændigheder og til hvilket formål de pågældende oplysninger oprindeligt blev indsamlet.

Under alle omstændigheder gælder, at psykologer, som afgiver oplysninger til andre myndigheder, skal udforme oplysningerne med den omhu, samvittighedsfuld og uhildethed, som er påkrævet i henhold til psykologloven.

G. Lov om markedsføring af sundhedsydelser

Ved lov nr. 326 af 6. maj 2003 om markedsføring af sundhedsydelser blev det fastsat, at Psykolognævnet fører tilsyn med psykologers markedsføring efter loven, og at Psykolognævnet som led i tilsynet kan give udtryk for sin opfattelse af sagen og søge iværksat sanktioner for overtrædelser af lovens bestemmelser om markedsføring.

Psykologers markedsføring af sundhedsydelser er nærmere beskrevet i kapitel 9.

Lov om markedsføring af sundhedsydelser er optrykt som bilag 9 til beretningen.

H. Rådets direktiv 89/48/EØF og overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet

Psykolognævnet er kompetent myndighed i forhold til psykologområdet i Danmark.

Psykolognævnet træffer afgørelser om anerkendelse af erhvervs-kvalifikationer opnået i EU/EFTA-lande af EU/EFTA- statsborgere efter reglerne i Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst 3 års varighed, som er ændret af

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2001/19/EF af 14. maj 2001, jf. bekendtgørelse nr. 178 af 17. marts 2003.

Psykolognævnet udsteder autorisation som psykolog til statsborgere i de nordiske lande, hvis de har fået autorisation som psykolog i et af de nordiske lande, jf. reglerne i overenskomst af 14. juni 1993 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet, jf. bekendtgørelse nr. 81 af 8. september 1994, med senere ændringer.

Psykolognævnets behandling af ansøgninger om anerkendelse af udenlandske kvalifikationer efter EU-reglerne og reglerne i de nordiske aftaler er beskrevet i beretningens kapitel 5.

Kapitel 3

Autorisationsordning - autorisationsordningen af 2002

A. Retningslinier for den praktiske uddannelse

Psykolognævnets retningslinier for den praktiske uddannelse blev første gang udformet i 1994, og der blev foretaget mindre justeringer i april 1998.

Med udgangspunkt i erfaringerne fra Psykolognævnets virksomhed på autorisationsområdet i de første år, og ændringer i psykologernes arbejdsmarked m.v. blev der i efteråret 2000 nedsat en arbejdsgruppe, der fik til opgave at udarbejde et forslag til nye retningslinier for den praktiske uddannelse.

På baggrund af arbejdsgruppens forslag fastsatte Psykolognævnet i december 2002 nye retningslinier for den praktiske uddannelse. Retningslinierne trådte i kraft den 1. januar 2003, og har været gældende for alle ansøgere om autorisation siden 1. april 2005.

I de nye retningslinier er det tidligere breddebegreb i autorisationen blevet erstattet af krav til indholdet af den praktiske uddannelse og af ændrede krav til supervisionen.

Autorisationen er en "generalistautorisation". Med den gældende udformning omfatter ordningen både det kliniske område og organisationsområdet.

Med retningslinierne fra december 2002 har Psykolognævnet understreget, at autorisationen har til formål at bidrage til, at borgerne modtager en kvalificeret psykologydelse. Uddannelsen skal kvalificere psykologen til selvstændigt at kunne påtage sig forskellige opgaver inden for de to hovedområder: udredning og intervention.

I løbet af den praktiske uddannelse skal psykologen under supervision/psykologfaglig vejledning udvikle sine færdigheder i at tilrettelægge og gennemføre relevant udredning og intervention.

B. Praktisk arbejde som psykolog i mindst 2 år

De lovmæssige krav til den praktiske uddannelses varighed fremgår af psykologlovens § 2, stk. 1, hvori der forudsættes et virke svarende til mindst 2 år på fuld tid.

Med retningslinierne fra december 2002 har Psykolognævnet udfyldt de lovmæssige rammer således, at alle stillingstyper, ansættelser, selvstændig virksomhed og ulønnet psykologfagligt arbejde, kan medregnes til grundlaget for den praktiske uddannelse. Det er dog et krav, at den enkelte stilling i sin helhed har et omfang på mindst 15 timer om ugen over en periode på mindst 5 måneder. Stillingen skal indeholde konfrontationstimer, og der skal foreligge dokumentation for supervision modtaget på det psykologfaglige arbejde, som stillingen har indeholdt.

C. Konfrontationstimer

Det er en forudsætning for at blive autoriseret, at psykologen har deltaget i mindst 500 konfrontationstimer gennemført under et arbejde med udredning og mindst 500 konfrontationstimer gennemført under et arbejde med intervention.

I forbindelse med de 1.000 konfrontationstimer med udredning og intervention skal psykologen have haft mindst 200 konfrontationstimer med målgruppen *individ* og mindst 200 konfrontationstimer *enten* med målgruppen *gruppe* eller med målgruppen *organisation*. Der er ikke fastsat krav om, hvordan konfrontationstimerne med målgrupperne skal være fordelt på udredning og intervention.

Ved "konfrontationstimer" forstås det antal timer, hvor psykologen har siddet ansigt til ansigt med klienten: individet, gruppen eller organisation. Ofte vil der i den enkelte session være tale om både udredning og intervention.

Den del af udredning og intervention, som omfatter opgaver med at indsamle informationer om klienten fra andre personer eller myndigheder, at føre journal, at skrive rapport eller lignende, hvor klienten ikke selv er til stede, kan således ikke medregnes som konfrontationstimer i forbindelse med autorisation.

I undervisningsstillinger kan konfrontationstimer fx opnås, når der ved siden af traditionel klasseundervisning, udført med hen-

blik på efterfølgende eksamen, også er foretaget psykologfaglig elevvejledning.

I forskningsstillinger vil interviewdelen af et projekt med åbne spørgsmål, gennemført af psykologen, ofte kunne medregnes som konfrontationstimer til den praktiske uddannelse, når der er modtaget supervision på det pågældende interviewforløb.

Når det gælder ansættelser i administrative stillinger, vil de psykologfaglige opgaver i stillingen, som indebærer vejledning af personalet med udgangspunkt i psykologens faglige baggrund, kunne medregnes autorisationsuddannelsen.

I stillinger, hvor der er tale om undervisning, forstået som psykologens vejledning af den pågældende gruppe med udgangspunkt i psykologens faglige baggrund, og hvor der ikke stiles imod eksamen, vil undervisningen kunne medregnes som konfrontationstimer. Der vil i denne forbindelse være tale om målgruppen gruppe, og der kan være tale om udredning og/eller intervention. Psykologen skal have modtaget supervision på de undervisnings/vejledningsforløb, som er udført.

Det er en forudsætning for at blive autoriseret, at antallet af konfrontationstimer i løbet af den praktiske uddannelse, dokumenteres med underskrift fra den, som er fagligt ansvarlig for psykologens virke, og som tegner arbejdsgiveren. Når der er tale om en privatpraktiserende psykolog, underskriver psykologen, på tro og love, selv dokumentationen for konfrontationstimer.

Telefonkonsultationer medregnes ikke som konfrontationstimer til den praktiske uddannelse.

Det er vigtigt for dokumentationen af den praktiske uddannelse, at både ansøgeren og arbejdsgiveren opretholder et overblik over antallet af ansøgerens konfrontationstimer fordelt på både målgruppe og hovedområde. Dette overblik kan sikre, at ansøgeren i sidste ende har det antal konfrontationstimer, som er nødvendigt, og kan også gøre, at arbejdsgiveren / den fagligt ansvarlige er tryk ved at underskrive den dokumentation, som skal indsendes sammen ansøgningen om autorisation.

Da en autorisationsuddannelse skal kunne dokumenteres, er det vigtigt, at der fra starten af forløbet ligger en aftale mellem psykologen og arbejdspladsen om opsamlingen og optællingen af gennemførte konfrontationstimer, ligesom der skal være aftaler om supervision m.v. Der bør herigennem være klarhed om hvem, der underskriver den blanket, som ved forløbets afslut-

ning dokumenterer ansøgerens praktiske arbejde, og hvordan den pågældende fagligt ansvarlige kan følge med i opsamlingen af konfrontationstimer i løbet af den tid, som den praktiske uddannelse varer. Det skal sikres, at arbejdspladsens ledelse er orienteret om autorisationsuddannelsen og om den afsluttende ansøgning om autorisation.

Psykolognævnet kan ikke på forhånd afgøre, hvor mange konfrontationstimer en given stilling kan indeholde. Optællingen sker på den enkelte arbejdsplads med udgangspunkt i arbejdspladsens opgaver og efter aftale mellem ansøgeren og den fagligt ansvarlige. Psykolognævnet baserer sin afgørelse om autorisation på de oplysninger, som er påført blanketten "Praktisk Arbejde", bekræftet af både den fagligt ansvarlige og ansøgeren.

D. Om supervision i den praktiske uddannelse

Psykologen skal have modtaget supervision i arbejdet med udredning og intervention svarende til mindst 160 timer. Heraf skal mindst 40 timer være i form af individuel supervision og mindst 40 timer i form af supervision i gruppe.

Supervisionen skal som udgangspunkt være modtaget hos en psykolog, som er autoriseret af Psykolognævnet, og som har arbejdet som psykolog i mindst 3 år efter candidateksamen.

Psykolognævnet kan ud fra en konkret vurdering godkende supervision, modtaget hos en supervisor med en anden akademisk baggrund. Supervision modtaget hos en supervisor, som ikke er psykolog, kan dog kun medregnes til den praktiske uddannelse i begrænset omfang.

Ud af de 160 timers supervision skal mindst 40 timer være modtaget af én og samme eksterne supervisor.

I øvrigt kan kun supervision, som er modtaget under et arbejdsforhold, som er dokumenteret i ansøgningen, medregnes til den praktiske uddannelse.

a. Supervisorens kvalifikationer

Det fremgår af retningslinierne, at psykologer, som yder supervision i forbindelse autorisationsuddannelsen, på supervisions-tidspunktet selv skal være autoriserede og skal have virket som psykolog i mindst 3 år efter candidateksamen, for at supervisionen kan medregnes til autorisationsuddannelsen.

Psykolognævnet kan ud fra en konkret vurdering godkende supervision modtaget hos en supervisor med en anden akademisk baggrund. Det skal tydeligt fremgå, at supervisionen har ligget inden for supervisors fagområde, og at supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet. Supervisionen kan som udgangspunkt ikke godkendes med mere end 25 timer.

Supervision skal dokumenteres på den blanket, som Psykolognævnet har udarbejdet til dette formål. På blanketten skal alle de nødvendige, relevante rubrikker udfyldes korrekt, og alle de supplerende oplysninger, som der anmodes om vedrørende supervisors faglige kvalifikationer, skal indsendes.

b. Ekstern supervisor

Ud af de 160 timers supervision skal mindst 40 timer være modtaget fra én og samme eksterne supervisor, hvor der hermed forstås en supervisor, som arbejder på en arbejdsplads med en anden faglig ledelse og kollegagrube end den arbejdsplads, hvor psykologen selv arbejder. I forbindelse med konkrete henvendelser har Psykolognævnet udtalt, at der ikke gives dispensation fra dette krav.

c. Dokumentation

Ved nævnets vurdering af den praktiske uddannelse gælder, at et praktisk virke og supervision hører sammen. Kun supervision, som er modtaget under et arbejdsforhold, kan medregnes til den praktiske uddannelse, og tilsvarende kan kun arbejdsforhold, hvorunder der er modtaget supervision, indgå i autorisationsgrundlaget. For ethvert forløb, som ønskes medregnet til den praktiske uddannelse, skal der således foreligge dokumentation for både det udførte praktiske arbejde og for den supervision, som er modtaget.

d. Telefonisk supervision

Psykolognævnet har accepteret, at telefonisk supervision i særlige tilfælde kan benyttes i Grønland. Nævnet har som udgangspunkt accepteret 20 timers individuel telefonisk supervision. Nævnet har krævet, at der samtidigt er dokumentation for ansigt til ansigt supervision, som supervisanden har modtaget hos den supervisor, som har ydet den telefoniske supervision.

e. Supervision fra nærtstående familiemedlemmer

Supervision modtaget fra nærtstående familiemedlemmer, herunder ægtefælle, kan ikke medregnes til den praktiske uddannelse, der udføres med henblik på autorisation.

D. Eksempel på en konkret afgørelse

En stor arbejdsplads er opdelt i flere regionale kontorer.

Psykolognævnet har behandlet en ansøgning om autorisation fra en psykolog, der var ansat i psykiatrien i et amt, hvor psykiatrien er opdelt i fire regioner med hver sin regionledelse. Hver region dækkede et større geografisk område og havde et alment psykiatrisk sengeafsnit og flere lokalpsykiatriske centre.

Psykologen havde arbejdet i to psykiatriske centre, der hørte under hver sin region i amtet.

Nævnet fandt, at de fire regioner i amtet kunne betragtes som fire selvstændige arbejdspladser i relation til spørgsmålet om ekstern supervision. En supervisor, der arbejdede i den ene region, kunne således anses som ekstern supervisor i forhold til en psykolog, der arbejdede i en anden region.

Retningslinierne er gengivet i bilag 4. De findes også på Psykolognævnets hjemmeside og kan rekvireres ved henvendelse til Psykolognævnets sekretariat.

Kapitel 4

Titelbeskyttelse

I medfør af reglerne i lov om psykologer m.v. er titlerne ”psykolog” og ”autoriseret psykolog” beskyttet her i landet.

Efter § 21 i lov om psykologer m.v. har kun den ret til at betegne sig som psykolog, der ved et universitet eller anden højere uddannelsesinstitution har bestået kandidateksamen i psykologi eller en dermed ligestillet eksamen.

Forbuddet mod at betegne sig som psykolog, hvis man ikke har den krævede kandidateksamen, omfatter også sammensatte betegnelser, hvori ”psykolog” indgår, fx erhvervspsykolog, idrætspsykolog m.v.

Ret til at betegne sig som autoriseret psykolog har kun den, der har fået autorisation som psykolog efter §§ 2 og 19, stk. 2, jf. § 1 i lov om psykologer m.v.

Efter § 2, stk. 1 i lov om psykologer m.v. har enhver ret til autorisation som psykolog, der her i landet har bestået kandidateksamen i psykologi, psykologisk-pædagogisk kandidateksamen, og som har gennemgået en af psykolognævnet, jf. § 17, nærmere bestemt supplerende praktisk uddannelse af 2 års varighed.

Psykolognævnet kan meddele autorisation som psykolog til personer, der i udlandet har gennemgået en uddannelse, som kan sigestiles med de i § 2, stk. 1, nævnte uddannelser, jf. § 19, stk. 2.

I medfør af § 17, stk. 4, meddeler Psykolognævnet autorisationer efter §§ 2 og 19, stk.2, og fører tilsyn med autoriserede psykologer.

Uberettiget anvendelse af betegnelsen ”psykolog” eller ”autoriseret psykolog” straffes med bøde, jf. § 23, stk.1. Enhver, som bliver bekendt med overtrædelser af psykologlovens § 1 og/eller § 21, kan derfor anmelde det pågældende forhold til politiet.

Kapitel 5

Psykolognævnets anerkendelse af udenlandske erhvervsmæssige kvalifikationer som psykolog

Psykologerhvervet er delvist lovreguleret i Danmark. Med en udenlandsk psykologuddannelse kan man arbejde her i landet, men man kan ikke benytte titlen ”psykolog” uden en godkendelse fra Psykolognævnet. Man kan heller ikke benytte titlen ”autoriseret psykolog” uden en autorisation fra Psykolognævnet. Se kap.4.

Psykolognævnet kan udstede autorisation som psykolog til personer, der i udlandet har gennemgået en uddannelse, som kan ligestilles med de i psykologlovens § 2, stk. 1, nævnte uddannelser, jf. psykologlovens § 19, stk. 2.

Psykolognævnet behandler ansøgninger om anerkendelse af udenlandske erhvervsmæssige kvalifikationer efter forskellige regelsæt afhængig af i hvilket land, ansøgeren er statsborger, og hvor uddannelsen er gennemført.

A. Nordiske statsborgere, der er omfattet af den nordiske overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet

Statsborgere i et nordisk land, som har opnået godkendelse (autorisation) som psykolog i et af de andre nordiske lande (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige), er omfattet af reglerne i overenskomst af 14. juni 1993 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet, jf. bekendtgørelse nr. 81 af 8. september 1994, med senere ændringer.

Disse ansøgere har umiddelbart ret til at få autorisation som psykolog i Danmark, jf. § 2 i bekendtgørelse af aftale af 11. november 1998 med Finland, Island, Norge og Sverige om ændring af overenskomsten af 14. juni 1993 om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet.

En ansøgning om autorisation sendes til Psykolognævnet. Psykolognævnets ansøgningskema for autorisation, som kan rekvireres fra Psykolognævnet, på Psykolognævnets hjemmeside, www.pn.sm.dk, eller ved direkte henvendelse til Psykolognævnet, skal anvendes.

Ansøgningen skal vedlægges:

- Dokumentation for navn, fødselsdato og statsborgerskab, fx i form af bekræftede kopier af relevante sider i pas.
- Dokumentation for uddannelsen og godkendelsen (autorisation) opnået i et nordisk land i form af bekræftede kopier af eksamensbevis og autorisation.
- Dansk CPR-nummer, hvis dette foreligger.

B. Statsborgere i EU/EFTA-lande, som er omfattet af EU-regler

Statsborgere i et EU-land (Belgien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Letland, Litauen, Luxemburg, Malta, Polen, Slovakiet, Portugal, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Østrig) eller i et EFTA-land (Island, Norge, Liechtenstein og Schweiz), som har gennemført hele eller den overvejende del af deres psykologuddannelse (mindst 3 år) i et eller flere af disse lande, er omfattet af reglerne i Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst 3 års varighed, som er ændret af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2001/19/EF af 14. maj 2001, jf. bekendtgørelse nr. 178 af 17. marts 2003.

Nordiske statsborgere er omfattet både af den nordiske overenskomst og af Rådets direktiver, og har derfor mulighed for at vælge, om de vil ansøge om anerkendelse efter den nordiske overenskomst eller efter Rådets direktiver.

EU/EFTA-statsborgere, der er omfattet af Rådets direktiver, og som ønsker adgang til at udøve psykologerhvervet i Danmark, skal ansøge om anerkendelse af deres udenlandske erhvervsmæssige kvalifikationer.

Ansøgningsproceduren er beskrevet under punkt D.

Hvis Psykolognævnet vurderer, at ansøgerens udenlandske psykologuddannelse kan ligestilles med den danske psykologuddannelse i niveau, anerkender Psykolognævnet ansøgerens kvalifikationer som psykolog, og giver en meddelelse om, at ansøgeren kan betegne sig som psykolog her i landet.

Hvis Psykolognævnet vurderer, at ansøgerens udenlandske uddannelse har så væsentlige faglige eller niveaumæssige mangler, at den ikke kan anerkendes, kan Psykolognævnet stille betingelser for at få ansøgerens kvalifikationer anerkendt.

Psykolognævnet tager ved vurderingen af udenlandske kvalifikationer hensyn til både ansøgerens uddannelse og erhvervs erfaring. Erhvervs erfaringen kan i nogle tilfælde opveje mangler i ansøgerens uddannelse i forhold til den danske psykologuddannelse.

Psykolognævnet kan i den forbindelse kræve, at ansøgeren enten beviser erhvervs erfaring i sit hjemland, eller gennemfører en prøveansættelse af en bestemt varighed og under supervision ved en autoriseret psykolog, eller går op til en eksamen i de manglende fag i Danmark.

Det er formålet med prøveansættelsen, at ansøgeren opnår de kvalifikationer, som ansøgeren mangler i forhold til den danske psykologuddannelse. Efter endt ansættelse skal den superviserende psykolog afgive en udtalelse til Psykolognævnet om, hvorvidt ansøgeren har erhvervet kvalifikationer i de fag, som Psykolognævnet har stillet krav om.

Ansøger må selv skaffe sig ansættelse.

C. Ansøgere, der ikke er omfattet af de særlige regler for nordiske statsborgere og statsborgere i EU/EFTA-lande

Psykologer, der ikke er omfattet af de særlige regler for nordiske statsborgere og statsborgere i EU/EFTA-lande, kan ansøge om anerkendelse af deres udenlandske kvalifikationer. Psykolognævnet meddeler sin afgørelse efter individuel vurdering af de udenlandske kvalifikationer.

Ansøgningsproceduren er beskrevet under punkt D.

Hvis Psykolognævnet vurderer, at ansøgerens udenlandske psykologuddannelse ikke kan ligestilles med den danske psykologuddannelse i niveau, varighed og indhold, kan Psykolognævnet kræve, at ansøgeren opfylder de samme kvalifikationskrav, som stilles til de danske statsborgere i lov om psykologer m.v.

D. Ansøgnings- og behandlingsprocedure for ansøgninger efter punkt B og C

Ansøgningen skal sendes til CIRIUS (en styrelse under Undervisningsministeriet), Fiolstræde 44, 1171 København K.

Ansøgningen skal være skriftlig. Det skal fremgå af ansøgningen, hvilket erhverv, der ønskes udøvet her i landet, samt ansøgerens navn og fulde adresse, telefonnummer og evt. e-mail-adresse. Ansøgningen kan indsendes på et ansøgningsskema, som findes på styrelsens hjemmeside www.ciriusonline.dk.

Ansøgningen skal vedlægges:

- Dokumentation for navn, fødselsdato og statsborgerskab, fx i form af bekræftede kopier af relevante sider i pas.
- Dokumentation for ansøgerens kvalifikationer i form af kopier af originale dokumenter (eksamensbevis og karakterudskrift/liste over gennemførte fag) og oversættelser af disse, hvis dokumenterne ikke er på dansk, norsk, svensk, engelsk, fransk eller tysk. Kopiernes ægthed skal være bekræftet ved en påtegning på kopierne. Påtegningen bekræfter, at der ikke er tale om kopier af kopier. Bekræftelsen kan foretages af ambassader, offentlige myndigheder, faglige organisationer o.l. Privatpersoner kan ikke bekræfte kopiens ægthed.

Hvis det er muligt, skal ansøgningen desuden vedlægges følgende dokumentation:

- Kopier af studieordning, fagbeskrivelser m.v. med et oversat sammendrag af disse.
- Sammendrag af større skriftligt arbejde/afhandling på dansk, norsk, svensk, engelsk, fransk eller tysk.
- Dokumentation for eventuel erhvervserfaring som psykolog.

CIRIUS formidler efterfølgende ansøgningen til Psykolognævnet.

Psykolognævnet kan forlange, at ansøger foreviser originale dokumenter.

Hvis Psykolognævnet ikke umiddelbart kan vurdere, at ansøgerens uddannelse kan ligestilles med en dansk psykologuddannelse, jf. psykologlovens § 2, stk. 1, indhenter nævnet en vurdering af ansøgerens udenlandske uddannelse fra CIRIUS, jf. § 2 a, stk. 1, i lovbekendtgørelse nr. 74 af 24. januar 2003 om bekendtgørelse af lov om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer m.v.

I visse tilfælde anmoder CIRIUS en relevant uddannelsesinstitution om at bidrage til vurderingen.

Kopi af Psykolognævnets afgørelse til ansøgeren sendes til CIRIUS.

Psykolognævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 6 i lov om psykologer m.v.

E. Ansøgning om autorisation

Når den udenlandske uddannelse er blevet anerkendt af Psykolognævnet, kan psykologer, som er uddannet i udlandet, på lige fod med personer, der er i besiddelse af dansk eksamensbevis til psykologi, ansøge Psykolognævnet om autorisation som psykolog i Danmark.

En ansøgning om autorisation sendes til Psykolognævnet. Psykolognævnets ansøgningsskema for autorisation, som kan rekvireres fra Psykolognævnet, på Psykolognævnets hjemmeside, www.pn.sm.dk, eller ved direkte henvendelse til Psykolognævnet, skal anvendes.

Sammen med ansøgningsskemaet skal indsendes dokumentation for den teoretiske uddannelse og den praktiske uddannelse. Dokumentationen skal opfylde de krav, som er stillet i kapitel 4, i Psykolognævnets retningslinier for den praktiske uddannelse af december 2002.

Kapitel 6

Psykologers faglighed / begrænsninger

Psykolognævnet fører tilsyn med autoriserede psykologers virksomhed uden for sundhedsvæsenet. Langt de fleste tilsynssager indbringes af klager, som finder, at psykologen, fx ved børnesagkyndige undersøgelser, ikke har givet et dækkende billede af den situation, klageren befinder sig i.

Ofte er der tale om, at klagerne ikke kan kende sig selv i psykologens beskrivelse, eller at klager finder, at væsentlige oplysninger mangler eller er refereret forkert. Ikke sjældent mener klager, at psykologen burde have indhentet yderligere eller andre oplysninger og udsagn, og finder således ikke rapporten dækkende.

Herudover omfatter henvendelserne ofte forhold vedrørende selve tilblivelsen af psykologens udtalelse, herunder psykologens samspil med de undersøgte. Der klages også ofte over psykologens konklusioner og eventuelle anbefalinger.

Henvendelserne fra klagerne afspejler ofte et spændingsfelt mellem psykologens faglige indsats og de begrænsninger, som psykologen er eller kan være underlagt i sin virksomhed.

Udgangspunktet for Psykolognævnets tilsyn er psykologlovens regler om, at psykologens arbejde skal være udført med omhu, samvittighedsfuldhed og uhildethed. Psykolognævnet kan ikke gå ind i en vurdering af den materielle sag, fx forældremyndigheds-sagen, anbringelse af et barn uden for hjemmet m.v., men skal føre sit tilsyn i medfør af §§ 12 og 16 i lov om psykologer m.v.

Som psykologloven er formuleret er det den autoriserede psykolog, der udfører arbejdet og underskriver erklæringen eller jour-

nalen, som bærer ansvaret for undersøgelsens omfang, udførelse og indhold. Og det er ligeledes psykologens ansvar at afgrænse den stillede opgave.

Hvis opdraget ikke er klart defineret af opdragsgiver, kommer ansvaret for opgavens afgrænsning til at hvile alene på psykologen. Derfor lægger Psykolognævnet vægt på, at det af psykologerklæringer fremgår, hvad opgaven har været, og hvordan psykologen – gerne i forståelse med opdragsgiver – har afgrænset den.

Selv når der er skabt klarhed over opgavens indhold og afgrænsning, vil der næsten altid være tale om, at psykologen i løbet af arbejdsopgaven skal foretage en afvejning af, hvilke oplysninger eller hvilke udtalelser fra fx. daginstitution, tidligere undersøgelser eller andet, skal inddrages eller indhentes.

Nævnet er i denne forbindelse opmærksom på, at der ofte er tale om, at psykologen udfører sin undersøgelse som led i en sagsbehandling, eller arbejder i et system, der kan sætte særlige, og under tiden, også tidsmæssigt snærende rammer for psykologens muligheder i den enkelte sag.

I forældremyndighedssager og samværssager har statsamtet eller retten ofte særlige ønsker til den undersøgelse, som skal indgå i statsamtets eller rettens vurderinger, ligesom der ofte vil være en begrænsning i den tid, som psykologen har til rådighed.

Ved opgaver udført for kommuner er der ligeledes ofte ret faste tidsrammer, uanset at udredninger, i fx fjernelsessager og opgaver, der har til formål at bidrage til beslutningsgrundlaget for anden social indsats, specialundervisning og lignende, kan være meget komplekse.

Der er således både begrænsninger og faglighed at tage hensyn til, når opgaver løses. Netop derfor er det vigtigt, at det tydeligt er oplyst, hvad rammerne har været – og hvilke faglige overvejelser, psykologen har gjort sig i forbindelse med sine valg og eventuelle fravalg.

Ved vurderingen af den faglige indsats lægger Psykolognævnet vægt på, at psykologen i sine undersøgelser har inddraget de oplysninger og brugt de kilder, som er relevante, og at psykologen har redegjort for, hvorfor visse oplysninger er tilvejebragt og andre ikke.

Psykolognævnet lægger vægt på, at psykologen har redegjort for sine observationer og for de undersøgelser og samtaler med sagens parter m.v., som er gennemført, og at psykologen har redegjort for de faglige overvejelser, der ligger til grund for vurderinger og eventuelle anbefalinger.

Det fremmer overskueligheden og læsbarheden i en erklæring, hvis det tydeligt fremgår, hvornår der er tale om iagttagelser og beskrivelser, og hvornår der er tale om vurderinger. Psykologens vurderinger skal naturligvis være baseret på de beskrevne undersøgelser og samtaler m.v.

Et særligt problemfelt i forbindelse med undersøgelser findes i psykologlovens krav om uhildethed, upartiskhed. En del klagere påpeger, at der i psykologens sprogbrug og sprog tone kan være tale om, at den ene af sagens parter kommer til at fremstå i et negativt lys. Ikke helt sjældent er denne iagttagelse fremført med rette.

Det er vigtigt, at psykologen anlægger et neutralt sprogbrug i sine beskrivelser og sine referater af samtaler med sagens parter m.v. Det kan naturligvis være fagligt velbegrundet, at en psykologisk undersøgelse er mere kritisk over for den ene part end over for den anden, men dette må i givet fald fremgå af psykologens vurderinger, og være beskrevet så objektivt og fagligt velbegrundet som overhovedet muligt.

Psykolognævnet lægger derfor vægt på, at det er en del af den psykologfaglige omhu at undgå negativt ladede udtryk, men at psykologen i stedet redegør for positive og negative forhold, som kan være af betydning for den, der har rekvireret undersøgelsen, når der skal træffes en beslutning i den materielle sag. Dette gælder ikke mindst udtalelser i fx forældremyndighedssager, hvor det kan være af betydning, at der er redegjort for begge forældres styrker og svagheder i forhold til forældremyndighedsspørgsmålet.

Som udgangspunkt gennemgår psykologen undersøgelsen med sagens parter, med henblik på korrektion af eventuelle misforståelser eller fejlagtige oplysninger vedrørende faktiske forhold. Når psykologen herefter afleverer sin erklæring til opdragsgiveren, fx retten, statsamtet eller kommunen, er psykologens rolle i den pågældende sag som regel udspillet.

Opdragsgiveren skal som udgangspunkt kunne anvende psykologens udtalelse med oplysninger og analyser, som den fremstår. Udtalelsen skal kunne indgå som et selvstændigt bidrag til at belyse den sag, som opdragsgiveren skal træffe afgørelse i.

Selve afgørelsen i sagen er dog opdragsgiverens og ikke psykologens.

Psykolognævnet ser det som sin opgave, gennem sin tilsynsvirksomhed, at bidrage til at sikre, at det arbejde, der udføres af autoriserede psykologer, lever op til lovens krav om omhu, samvittighedsfuldhed og uhildethed.

I sit tilsyn lægger Psykolognævnet vægt på psykologens selvstændige ansvar som autoriseret, og er opmærksomt på, at de sammenhæng, hvori undersøgelser rekvireres hos psykologer, er med til at sætte begrænsninger på den tid, som kan benyttes til opgaven, og derved også på, hvordan opgaven i sidste ende kan løses.

Herigennem tager Psykolognævnet hensyn til psykologens plads mellem faglighed og de begrænsninger, som fastsættes af de arbejdsvilkår, som er psykologens hverdag.

Kapitel 7

Generelt om Psykolognævnets tilsynsvirksomhed

A. Mulighederne og begrænsninger

Psykologloven bestemmer, at Psykolognævnet fører tilsyn med autoriserede psykologer. Psykolognævnet kan alene udtale sig om den enkelte psykologs virke i en konkret sag, og kan derfor ikke udtale sig om almen praksis, generelle holdninger eller lignende. Nævnet udtaler sig heller ikke om de administrative opgaver, som psykologer udfører som privat praktiserende eller som ansat i en forvaltning.

Som tilsynsmyndighed kan Psykolognævnet påse, om en autoriseret psykolog i sin virksomhed har levet op til de psykologfaglige krav, der ifølge loven stilles til en autoriseret psykolog. Nævnet kan derimod ikke kræve ændringer i en psykologerklæring og kan ikke gå ind i de beslutninger, som en myndighed har truffet med psykologerklæringen som grundlag.

B. Opgaver og sanktioner

Med udgangspunkt i psykologlovens § 12 og § 16, om omhu, samvittighedsfuldhed og uhildethed, kan nævnet vurdere det psykologfaglige arbejde, som er udført af den autoriserede psykolog, herunder om både form, indhold og præsentation.

Psykolognævnet vurderer som led i sin tilsynsvirksomhed, om der foreligger forhold, der kan begrunde, at psykologens virke anmeldes til politiet med henblik på politiets efterprøvning af, hvorvidt det pågældende virke vil kunne straffes med bøde i henhold til psykologlovens § 22 eller § 23. Psykolognævnet vurderer ligeledes om der kan foreligge forhold, som gør, at nævnet kan anbefale, at psykologen fratages sin autorisation.

Psykolognævnet har erfaret, at enkelte klagere, efter nævnets behandling af den konkrete sag, har indbragt den pågældende psy-

kologs udtalelser i erklæringen for retten, hvor psykologen blev i dømt bøde for overtrædelse af psykologlovens § 16.

C. Sagens kilde

Psykolognævnet udøver først og fremmest sin tilsynsvirksomhed gennem henvendelser, som nævnet modtager fra enkeltpersoner, over psykologers virke. Langt hovedparten af de henvendelser, der modtages, har udgangspunkt i familieretlige sager, hvor den autoriserede psykolog er blevet bedt om en psykologfaglig udtalelse. Ofte er henvendelsen til Psykolognævnet begrundet i det forhold, at den, der henvender sig, ikke - eller i det mindste kun delvist - har fået medhold i den underliggende tvist.

Som tilsynsmyndighed er nævnet ikke bundet af et partsbegreb. Nævnet kan derfor behandle klager over psykologers virksomhed fra personer eller myndigheder, som direkte er involveret i en sag, eller fra andre med et kendskab til sagen. Nævnet kan også reagere i sager, hvor der har været en offentlig omtale.

Nævnet kan af egen drift tage sager op til behandling og har herigennem mulighed for at føre uanmodet tilsyn med autoriserede psykologers virksomhed. Nævnet har enkelte gange benyttet sig af denne mulighed.

D. Inden for sundhedsvæsenet

Hvis en autoriseret psykologs virksomhed udøves inden for sundhedsvæsenet, indbringes klager over psykologens behandling af klienten for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Klagen kan kun indbringes af klienten eller, hvis klienten har givet en anden fuldmagt, af klientens repræsentant.

Psykolognævnet medvirker ikke i sager, hvor der er klaget over psykologers virke til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Som tilsynsmyndighed for alle autoriserede psykologers faglige virke har Psykolognævnet dog, med udgangspunkt i Patientklagenævnets afgørelse og psykologlovens bestemmelser, efterfølgende mulighed for at udtale sig om psykologens virke, herunder at vurdere, om der eventuelt vil være grundlag for at rejse en sag om fratagelse af psykologens autorisation.

Hvis der er klaget over en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet, vil Patientklagenævnet - i tilfælde, hvor klageren ikke opfylder betingelserne for at klage til Patientklagenævnet - som regel videresende sagen til behandling som en tilsynssag i Psykolognævnet.

Kapitel 8

Psykolognævnets tilsyn med autoriserede psykologer

Psykolognævnet har som tilsynsmyndighed siden starten i 1994 behandlet en række sager, hvor der er klaget over autoriserede psykologers faglige virke. Nævnet har blandt andet i de tidligere beretninger refereret en række udtalelser, hvor nævnet mere principielt har taget stilling til den kritik, som de autoriserede psykologer er blevet mødt med i forbindelse med deres virksomhed.

I nærværende beretning præsenteres nævnets udtalelser og praksis nu i en samlet form, hvor det er tilstræbt at gengive praksis i forhold til nævnsudtalelsernes hovedtemaer. Eksemplerne i dette kapitel er udvalgt fra hele perioden fra 1994 til 2005, og udtalelserne udgør grundlaget for nævnets vurdering af de klager, som modtages over psykologers faglige virksomhed.

Som autoriserede har psykologer et selvstændigt fagligt ansvar for udførelsen af opgaverne i forhold til de klienter, de er i kontakt med. Samtidig har psykologer en betydelig grad af metodefrihed ved udførelsen af deres opgaver, en metodefrihed, som de fagligt skal kunne forklare og forsvare. Nævnets udtalelser afspejler dette forhold, og der er i de enkelte sager foretaget en konkret vurdering i forhold til sagens materielle indhold og omstændigheder i øvrigt.

Nævnet er opmærksom på, at eventuel kritik, som rettes mod en autoriseret psykologs virke i en konkret sag, ikke nødvendigvis har indvirkning på eventuelle afgørelser i den underliggende materiale sag, hvori psykologens arbejde ofte kun udgør et enkelt element.

A. Undersøgelsesopgaver

I det følgende er psykologfaglige opgaver i forbindelse med konkrete undersøgelser opdelt i 4 faser: a) inden opgaven indledes, b) under udførelsen af opgaven, c) præsentation i erklæringen, d) ved opgavens afslutning.

a. Inden opgaven indledes

Psykolognævnet lægger vægt på, at den autoriserede psykolog, før en opgave accepteres, gør sig klart, hvad den pågældende opgave indebærer med hensyn til faglig kompetence, personlig styrke og tidsforbrug.

Den autoriserede psykolog bør, inden en opgave accepteres, sikre sig, at opgaven afgrænses og beskrives på en sådan måde, at opdragsgiver og psykolog er enige om opgavens omfang og indhold. Den autoriserede psykolog skal i forbindelse med løsning af opgaven være forberedt på at forklare sin status og opgavens faglige formål for den eller de, der skal indgå i undersøgelsen. Psykologen bør sikre sig, at de ydre rammer for udførelsen af opgaven også er til stede gennem hele opgavens forløb.

Hvis psykologen ikke magter at gennemføre opgaven af personlige eller faglige årsager, påhviler det psykologen at gøre rede herfor og at indstille over for klient og eventuel opdragsgiver, hvorledes sagen kan håndteres i et videre forløb.

I ikke helt få sager har det været uklart, hvad der har været aftalt mellem psykolog og opdragsgiver, og opdragsgivere har klaget over, at de ikke har modtaget den ydelse, som de forventede. Psykolognævnet har vanskeligt ved at gå ind i den type spørgsmål, idet der ikke er tale om psykologens faglige virksomhed. Nævnet har dog i nogle sager fundet anledning til at præcisere, at det er en væsentlig forudsætning for samarbejdet mellem psykolog og opdragsgiver, at der foreligger en klar aftale om, hvad parterne ønsker og forventer af hinanden med hensyn til undersøgelsens varighed, forventede metoder og økonomiske ramme. Det er en fordel, at aftalen foreligger skriftligt.

Afvisning af en opgave (1998)

Klager fremførte, at psykologen havde udtalt sig til statsamtet om klagers psykiske habitus uden passende grundlag. Psykologen havde telefonisk meddelt statsamtet, at han ikke ønskede at påtage sig en undersøgelsesopgave med den begrundelse, at han på baggrund af det tilgængelige materiale fandt, at der var behov for en undersøger med indsigt i psykiatri.

Nævnets afgørelse:

Nævnet fandt, at psykologen fuldt ud har opfyldt bestemmelserne i psykologlovens § 12 om at udvise omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelsen af sin virksomhed.

Nævnet lagde til grund for sin beslutning, at der ikke har været tale om, at psykologen havde stillet en diagnose eller har udtalt sig konkret om klager, men kun at psykologen har set på et i forvejen eksisterende materiale og på grundlag heraf har meddelt og begrundet sit afslag på en opgave.

Psykologens overvejelser om accept af opgaven (1998)

Psykologen fik til opgave at udarbejde en rapport til brug for kommunens vurdering af mulighederne for at hjemgive klagers barn, der var anbragt i familiepleje. Kommunen og familien var indforstået med, at psykologen på grund af en forestående ferie havde begrænset tid til undersøgelsen.

Klager fremførte efterfølgende, at psykologen ikke havde brugt tilstrækkelig tid til at danne sig et indtryk af familien, at psykologen ikke havde talt med børnene, og at familien ikke fik mulighed for at gennemgå rapporten, inden den blev afleveret til kommunen.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologen burde have gjort sig flere overvejelser om det rimelige i at påtage sig opgaven i betragtning af den korte tid, han havde til rådighed. Nævnet fandt, at hverken kommunen eller familien havde haft mulighed for at overskue hvilke konsekvenser, den korte tid, der var til rådighed for undersøgelsen, ville have for psykologens arbejde med sagen.

Under henvisning til, at der var flere børn i hjemmet, og at det drejede sig om en mulig hjemsendelse, fandt nævnet, at psykologens rapport ikke fuldt ud levede op til kravene i psykologlovens § 16.

Nævnet fandt grundlag for at kritisere, at klager ikke havde haft mulighed for at gennemgå rapporten med psykologen med henblik på rettelse af eventuelle faktuelle fejl, inden rapporten blev afleveret til kommunen.

Rammerne for opgavens udførelse (2004)

Klager fremførte, at samtaler i forbindelse med en børnesagkyndig undersøgelse ikke foregik på psykologens kontor, men i hendes bolig, hvor psykologens familie opholdt sig, og hvor der var andre forstyrrende momenter. Der blev klaget over, at psykologen kun kunne finde mødetider til ham, som var meget uhensigtsmæssige i forhold til hans arbejdstider.

Psykologen oplyste, at hun havde spurgt klager, hvorvidt de mødetider, han kunne vælge imellem, passede ham, og om han havde indvendinger imod at mødes til samtale i hendes bolig. Hun oplyste, at klager ikke havde haft indvendinger at gøre imod hendes forslag.

Nævnets afgørelse

Nævnet konstaterede, at der i klagen var fremført kritik af forhold ved undersøgelsens ydre omstændigheder, herunder at en del af undersøgelsen foregik i psykologens bolig.

Psykolognævnet fandt, at psykologen havde ansvaret for at opgave kunne løses og blive afviklet professionelt, herunder i professionelle rammer. Nævnet fandt dog ikke grundlag for at konkludere, at de nævnte forhold skulle have haft indflydelse på de konklusioner, som psykologen havde draget i forbindelse med sin undersøgelse.

b. Ved opgavens begyndelse

Når Psykolognævnet modtager en henvendelse i en tilsynssag, klages der ofte over selve udførelsen af den psykologiske undersøgelse.

Med udgangspunkt i psykologlovens § 12 og det foreliggende materiale har nævnet i en række tilfælde fundet anledning til at præcisere, at psykologer skal udføre de undersøgelser, som de påtager sig, med omhu og samvittighedsfuldhed.

Dette krav betyder blandt andet, at psykologen skal foretage de observationer og samtaler, som er nødvendige for at kunne vurdere de parter, der indgår i sagen.

Psykologen skal optræde professionelt, afbalanceret og respektfuldt over for klienterne eller sagens parter, som ofte er i en for dem vanskelig og belastende situation.

Det er udgangspunktet, at psykologen undersøger alle de forhold, som er relevante. Dette kan betyde, at der også undersøges eller tages stilling til forhold, som undersøgelsesparterne selv har udpeget. Det kan fx også omfatte samtaler og observationer af de involverede i deres egne omgivelser.

Information til deltagerne

Psykolognævnet lægger betydelig vægt på, at psykologen inden udførelsen af selve undersøgelsen grundigt har informeret den eller de, der undersøges, dels om formålet med undersøgelsen og den status, undersøgelsen har, dels om tilrettelæggelsen af forløbet. Ikke mindst i tilfælde, hvor en undersøgt ikke selv har ønsket undersøgelsen, er grundig orientering om formålet med psykologens indsats og undersøgelsens status i det aktuelle sagsforløb af stor betydning. I forældremyndighedssager kan en grundig orientering og information fx modvirke mytedannelser.

Psykolognævnet har ligeledes udtalt, at det generelt er væsentligt, at psykologer sikrer sig, at også de personer, der ikke nødvendigvis er hovedpersoner i en undersøgelse, men som inddrages af andre grunde, er informeret om undersøgelsens formål og omfang, samt om hvem undersøgelsens resultater skal formidles til.

Orientering af andre personer. (1995)

I forbindelse med en børnesagkyndig undersøgelse, som havde til formål at belyse mulighederne for anbragte børns samvær med deres moder, talte psykologen med moderens forældre.

Forældrene klagede efterfølgende over, at den rapport, som psykologen havde udarbejdet, indeholdt kritik af den måde, hvorpå deres datter var opdraget, at den omtalte fysisk og psykisk mishandling af hende under opvæksten, og at der var udtalelser vedrørende manglende omsorg over for hende. Forældrene fandt udtalelserne i rapporten groft uetiske og dybt krænkende over for dem som forældre.

Nævnets afgørelse:

Nævnet behandlede forældrenes klage i henhold til psykologlovens § 16, og udtalte generelt, at det er væsentligt, at psykologer sikrer sig, at også de personer, der ikke nødvendigvis er hovedpersoner i en undersøgelse, men som inddrages af andre grunde, er informeret om undersøgelsens formål og omfang, samt om hvem undersøgelsens resultater skal formidles til.

Nævnet fandt endvidere, at den udarbejdede rapport opfyldte de krav, der efter psykologloven stilles til erklæringer, at psykologen under de givne omstændigheder havde løst den stillede opgave på en måde, der lever op til psykologlovens bestemmelser om omhu og uhildethed, og at der således ikke var grund til at rejse kritik efter psykologlovens § 16.

Opgavens varighed

Nævnet lægger vægt på, at psykologen så vidt muligt sikrer sig, at klienten er klar over det tidsforbrug, der kan forventes i den pågældende undersøgelse. Opgavens tidsmæssige omfang kan variere afhængig af sagernes art. Det kan være psykisk belastende for en klient at vente på resultatet af en undersøgelse i flere måneder eller bare nogle uger. Det er derfor vigtigt at forklare klienten, hvornår resultatet af undersøgelsen forventes afleveret. Når undersøgelsen er afsluttet bør klienten orienteres om resultatet heraf så hurtigt som muligt.

Hvor der er blevet klaget over, at psykologen har benyttet for lidt tid på en opgave, har nævnet sjældent kritiseret selve tidsrammerne.

Nævnet har dog i flere tilfælde fundet anledning til at kritisere det virke, som psykologen har udført, idet nævnet har fundet, at den pågældende opgave ikke har været udført med tilstrækkeligt omhu og samvittighedsfuldhed. I sådanne tilfælde har nævnet fundet, at psykologen ikke havde udført de observationer og gennemførte samtaler, der var nødvendige i det pågældende forløb, og nævnet har på dette grundlag kritiseret indholdet og udformningen af den erklæring, som var blevet udfærdiget.

Psykolognævnet har i nogle tilfælde udtalt, at psykologen burde have overvejet, om det var hensigtsmæssigt at påtage sig den pågældende opgave, når psykologen på forhånd vidste, at der var forholdsvis lidt tid til rådighed for gennemførelsen af opgaven.

Præcisering af formålet og tidsforbrug (1998)

Psykologen havde udarbejdet en erklæring til brug for en begrænset børnesagkyndig undersøgelse i en samværssag. Erklæringen blev afleveret til retten knap 3 måneder efter undersøgelsen var afsluttet. Faderen klagede *dels* over en række udtalelser i erklæringen, *dels* over den lange tid, der var forløbet fra undersøgelsestidspunktet, og indtil erklæringen blev afleveret til retten.

Der var betydelige uoverensstemmelser mellem psykologens og klagers opfattelse af indholdet af undersøgelsen. Der var fx uenighed om, i hvilket omfang faderen var blevet orienteret om undersøgelsens forventede forløb og om formålet med det materiale, der blev indsamlet.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologen burde have udfoldet større bestræbelser på at sikre, at faderen var bekendt med formålet med det materiale, der blev indsamlet i forbindelse med den begrænsede børnesagkyndige undersøgelse.

Nævnet fandt, at psykologens rapport burde have foreligget betydeligt hurtigere efter afslutningen af samtalerne med klager og med børnenes mor.

Nævnet fandt, at der burde have været gjort mere ud af de psykologfaglige overvejelser, der lå til grund for vurderingen af klager og børnenes mor, og ved formuleringen af konklusionerne.

Nævnet fandt således, at psykologen ikke fuldt ud havde levet op til de krav om samvittighedsfuldhed og omhu, der stilles i psykologlovens § 12 og § 16.

Udtalelse om tidsforbrug i førtidspensionssag (1998)

Psykologen udarbejdede en erklæring til brug for behandling af en ansøgning om førtidspension. Resultatet af undersøgelsen forelå ca. 3 måneder efter undersøgelsestidspunktet og ca. 5 måneder efter, at psykologen var blevet bedt om at foretage undersøgelsen.

Behandlingstidens længde skyldtes det lille antal neuropsychologer, som er til rådighed, og den tilsvarende store sagsmængde, hver af psykologerne skal varetage. Behandlingstiden i pensionsager hos den pågældende psykolog havde således konstant ligget på mellem 6 og 12 måneder. Psykologen valgte at udføre undersøgelsen ret hurtigt mod til gengæld at udsætte udarbejdelsen af erklæringen.

Ansøgeren klagede over, at der gik 3 måneder fra undersøgelsestidspunktet og indtil tilbagemelding om resultatet af undersøgelsen. Det fremgik af sagen, at klagers fysiske og psykiske tilstand var blevet påvirket af den lange ventetid.

Nævnets afgørelse

Nævnet udtalte, at psykologen i højere grad burde have sikret sig, at klager var klar over det tidsforbrug, der kunne forventes i den pågældende undersøgelse.

Opgaven blev forsinket grundet sygdom hos psykologen (2000)

Psykologen udførte en opgave for en kommune med henblik på at afgøre, om børnene i en familie havde behov for en særlig indsats fra kommunens side. Henvendelsen fra kommunen blev accepteret af psykologen 1. februar, og kommunen anmodede om, at undersøgelsen kunne være tilendebragt inden for 2 måneder.

Grundet afbud fra familien blev det indledende møde mellem familien og psykologen afholdt ved udgangen af marts. Selve undersøgelsen blev foretaget over 30 timer i løbet af april og maj.

Umiddelbart derefter blev psykologen ramt af en alvorlig sygdom, og indsendelsen af erklæringen fra undersøgelsen blev af denne grund udskudt flere gange. Der var løbende kontakt mellem psykologen og kommunen, hvorved kommunen blev oplyst om psykologens aktuelle tilstand. Erklæringen blev afleveret til kommunen ca. ½ år efter samtalerne afslutning.

Da psykologens rapport var afleveret, udtalte kommunen blandt andet, at kommunen var utilfreds med den tid, der var medgået til at foretage undersøgelsen og til at udfærdige en rapport herom, idet kommunen oplevede det, som om de var blevet "holdt hen".

Nævnets afgørelse

Vedrørende tidsforbruget bemærkede nævnet, at der oprindeligt var blevet fastsat en frist på to måneder for færdiggørelsen af undersøgelsen. Det fremgik imidlertid af den senere brevveksling i sagen, at psykologen løbende havde underrettet kommunen om forløbet. Nævnet fandt ikke anledning til at rejse kritik af den tid, der var medgået til selve undersøgelsen af familien.

Nævnet bemærkede, at der i denne sag forelå ganske særlige omstændigheder (alvorlig sygdom), som bevirkede, at psykologen ikke havde haft mulighed for præcist at vurdere, hvornår den færdige erklæring kunne foreligge. Nævnet bemærkede endvidere, at psykologen i flere tilfælde havde underrettet kommunen om årsagerne til, at tidsfristen for aflevering af erklæringen ikke kunne overholdes.

Nævnet fandt dog, at det måtte være klart for psykologen, at det kunne være vanskeligt at udfærdige erklæringen inden for en overskuelig tid, og at der derfor kunne blive be-

hov for at sikre, at opgaven kunne overdrages til en anden psykolog.

På denne baggrund fandt nævnet grundlag for at kritisere, at psykologen ikke havde udfoldet større bestræbelser på at sikre sig, at en anden psykolog kunne have færdiggjort opgaven på et tidligere tidspunkt. Nævnet fandt således ikke, at psykologen i denne forbindelse havde udvist den omhu og samvittighedsfuldhed, der kræves af en autoriseret psykolog efter § 12 i lov om psykologer.

Undersøgelsen var mangelfuld og fejlbehæftet (2000)

Ved brev af 18. juni anmodede en kommune psykologen om at foretage en psykologisk undersøgelse efter Servicelovens § 38 i anledning af mistanke om seksuelle overgreb. Undersøgelsen blev fastsat til ca. 12 timer og skulle omfatte: samtaler med moderen, faderen og dagplejer, samt observationer af samspil mor-barn, far-barn, dagplejer-barn, testning af barnet og udarbejdelse af rapport.

Psykologen indhentede oplysninger fra moderen og fra faderen. Psykologen afholdt ikke samtale med dagplejeren. Psykologen observerede ikke barnet sammen med dagplejeren, og psykologen gennemgik ikke rapporten sammen med deltagerne i undersøgelsen. Som begrundelse herfor henviste psykologen til sine mange opgaver i juni og juli måned, den forestående sommerferie og kommunens ønske om ikke at forsinke sagen.

Da psykologens erklæring var blevet afleveret til kommunen, klagede barnets mor over indholdet af den, idet hun fandt, at der var flere faktuelle fejl i rapporten, at der manglede flere vigtige informationer i rapporten, at psykologen ikke havde fokuseret på barnet, at psykologen manglede viden om krænkerens adfærd, og at hun, klager, blev tillagt negative motiver.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologen i sin rapport burde have redegjort for årsagen til, at samtalen med dagplejer og observationen af barnet i dagplejen ikke blev gennemført, idet kommunen udtrykkeligt havde bedt psykologen om at udføre de pågældende opgaver.

Under hensyn til at psykologen, ifølge det oplyste, havde haft begrænset tid til at udføre undersøgelsen, fandt nævnet, at psykologen burde have gjort sig større overvejelser om det rimelige i at påtage sig opgaven.

Nævnet fandt, at psykologen burde have afsat tid til at gennemgå rapporten med parterne, inden rapporten blev afleveret til kommunen. Ikke mindst således at parterne kunne få mulighed for at komme med kommentarer og rette eventuelle fejl i erklæringens faktuelle del.

c. Under udførelsen af undersøgelsen

Psykolognævnet lægger vægt på, at psykologen har undersøgt alle relevante forhold i familien. Der kan blandt andet være tale om, at der gøres en særlig indsats på at indhente barnets udtalelser, eller på at foretage observationer af begge forældres samspil med barnet. Der kan også være tale om, at forældrenes aktuelle og forventede fremtidige forhold præciseres i den erklæring, der udarbejdes.

Psykologfaglige overvejelser (1998)

Psykologen havde udført en børnesagkyndig undersøgelse til brug for rettens afgørelse om forældremyndighed. Faderen fremførte efterfølgende, at erklæringen var behæftet med alvorlige mangler, og at psykologen manglede faglige kvalifikationer til den pågældende opgave.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologens rapport kun indeholdt få selvstændige observationer, idet den først og fremmest refererede til klagerens og til moderens oplysninger og vurderinger vedrørende deres eget forhold til barnet.

Nævnet fandt, at psykologen burde have foretaget en grundigere psykologfaglig vurdering, dels af klagers og af moderens tilknytning til barnet, dels af det indbyrdes forhold mellem forældre og barn.

Nævnet fandt, at psykologen burde have overvejet konsekvenserne af, at barnets mor eller fader blev tilkendt forældremyndigheden, idet nævnet fandt, at en mere nuanceret belysning af disse forhold ville kunne have givet retten et bedre beslutningsgrundlag for afgørelsen om forældremyndighedsspørgsmålet.

Med udgangspunkt i de foranstående forhold fandt nævnet, at psykologen ikke fuldt ud havde levet op til psykologlovens § 12 og § 16.

Vedrørende indhentning af oplysninger fra andre (2004)

Psykologen udførte en børnesagkyndig undersøgelse til brug for rettens vurdering af, hvem af forældrene, der var bedst egnet til at have forældremyndigheden over det 7-årige barn. Der blev givet tilladelse til, at psykologen i forbindelse med sin undersøgelse kunne indhente oplysninger fra barnets skole og fritidshjem.

Efter aflevering af erklæringen klagede faderen over, at psykologen ikke havde indhentet udtalelser fra skolen og fritidshjemmet, og at psykologens samtaler med barnet og observationer af forældrenes samspil med barnet havde været for kortvarige, og at psykologens undersøgelse hovedsageligt bestod af interviews med forældrene.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at retten ikke havde stillet krav om, at psykologen skulle indhente udtalelser fra fritidshjem og skole, men at der alene var aftalt, at retten var indforstået hermed, og at forældrene havde givet deres samtykke, hvis psykologen vurderede, at der var behov for de pågældende oplysninger.

Nævnet fandt, at erklæringen som helhed gav en afbalanceret beskrivelse af både faderen og moderen. Ved sin vurdering lagde nævnet vægt på, at der var overensstemmelse mellem erklæringens vurderinger og beskrivelser af forældrene.

Nævnet fandt, at psykologen havde angivet de mulige konsekvenser af, at forældremyndigheden tillægges henholdsvis faderen og moderen, herunder hvordan det vurderes at ville påvirke såvel barnet som forældre.

Nævnet fandt dog, at erklæringen burde have indeholdt en nærmere beskrivelse af de iagttagelser, som psykologen selv havde foretaget af samspillet mellem forældre og barnet, og en redegørelse for de psykologfaglige vurderinger af disse objektive fund.

Nævnet lagde ved sin vurdering vægt på, at erklæringen først og fremmest refererede til forældrenes oplysninger om barnet, og indeholdt kun få selvstændige observationer fra psykologens side af barnet og dettes samspil med forældrene.

På denne baggrund fandt Psykolognævnet grundlag for at kritisere psykologens arbejde efter psykologlovens §§ 12 og 16.

Observationer og udtalelser (2004)

Psykologen udførte en børnesagkyndig undersøgelse for retten i forbindelse med en forældremyndighedssag, som drejede sig om tildeling af forældremyndighedsretten over en 4-årig pige.

Efterfølgende klagede moderen, idet hun fandt, at psykologens observationer var for tilfældige, og at hans beskrivelser udelukkende var til fordel for faderen. Moderen fandt ikke, at det billede, psykologen havde givet af hendes - og af hendes tidligere mands - aktuelle og fremtidige situation og af deres forhold til deres datter, var retvisende.

Nævnets afgørelse

Det var nævnets opfattelse, at psykologen havde udformet sin erklæring på en måde, der opfylder psykologlovens krav om uhildethed.

Psykolognævnet noterede sig, at psykologen havde haft vanskeligheder ved at opnå en kontakt med barnet, og at hans vurderinger derfor byggede på udsagn fra forældrene og fra indholdet af sagsakterne.

Det var Psykolognævnets opfattelse, at psykologen, da han ikke kunne få barnet i tale, burde have udført flere observationer, som kunne indgå i grundlaget for undersøgelsen.

Psykolognævnet fandt ikke, at der i psykologens erklæring var refereret tilstrækkeligt med klagers synspunkter. Nævnet var opmærksomt på, at en del oplysninger om klager først var blevet indarbejdet i erklæringen på klagers forlangende. Nævnet fandt således ikke, at psykologens rapportering var blevet udført med den omhu, som forventes.

Med udgangspunkt i de foreliggende oplysninger fandt Psykolognævnet grundlag for at udtale kritik af psykologens faglige virke i medfør af psykologlovens § 12 og § 16.

Samarbejde med opdragsgiveren

I situationer, hvor psykologen har modtaget og accepteret et opdrag fra fx en kommune, finder nævnet det væsentligt, at psykologen er opmærksom på, at den opdragsgivende myndighed som regel vil have en forpligtelse over for den klient, psykologen er i kontakt med, efter at psykologens virke er afsluttet. Myndighedens forpligtelse til at handle, eller overveje at handle, kan også omfatte situationer, hvor psykologen måske ikke er enig med myndigheden. Ved sin accept af en opgave, og ved udtalelser fremsat i løbet af opgaven, skal psykologen derfor så vidt muligt

undgå at bidrage til unødige forstyrrelser i forholdet mellem myndigheden og klienten.

Psykologen orienterede sig ikke om udtalelser (2000)

Et forældrepar blev af en kommune bevilget et samtaleforløb hos en psykolog. Samtaleforløbet havde til formål at hjælpe parret i forbindelse med tvangsfjernelsen af deres 2 børn, idet børnene grundet mistanke om vold i hjemmet var anbragt på et børnehjem i en periode på 3 måneder. Mens børnene var på børnehjemmet, blev der af personalet udarbejdet en rapport om børnenes aktuelle status.

På grundlag af samtaler med forældrene, og uden at have talt med kommunen, kontaktede psykologen forældrenes advokat med en kritik af den rapport, som børnehjemmets personale havde udarbejdet. Det fremgik af kritikken, at psykologen var i tvivl om formålet med døgninstitutionens beskrivelse af de 2 børn, og at psykologen fandt mangler i rapporten i forhold til det, som kunne forventes.

Kommunen klagede over psykologens virke, idet kommunen fandt, at psykologen var gået langt uden for sin kompetence i forlængelse af et samtaleforløb, som kommunen havde bevilget. Kommunen udtalte, at psykologen ved sin henvendelse til advokaten havde drejet fokus væk fra den mistanke om vold i hjemmet, som var årsag til tvangsfjernelsen.

Psykologen fremførte, at der ikke var blevet taget kontakt med kommunen, fordi han fandt, at forholdene mellem forældrene og forvaltningen var så spændt, at en yderligere kontakt kunne få forældrene til at miste den tillid, som var blevet opbygget mellem ham og forældrene. Det var også psykologens opfattelse, at forvaltningen ikke ønskede en tilbagemelding i sagen.

Nævnets afgørelse

Nævnet lagde til grund, at psykologen skulle føre samtaler med forældrene, at psykologen ikke var udpeget som bisidder, at psykologen ikke var blevet bedt om at vurdere de observationsrapporter, der var blevet udfærdiget på døgninstitutionen, og at psykologen havde udtalt sig til forældrenes advokat uden først at have orienteret sig om rapporterne hos den ansvarlige myndighed.

På basis af det oplyste fandt nævnet grundlag for at udtale alvorlig kritik af psykologens faglige virke i denne sag i henhold til psykologlovens § 12, idet psykologen ikke havde udvist den omhu og samvittighedsfuldhed, som det forventes af en autoriseret psykolog.

Kritikken baserede sig ikke i sig selv på psykologens kontakt til advokaten, men på psykologens manglende kontakt til kommunen vedrørende sit syn på rapporterne fra døgninstitutionen og sin eventuelle tvivl om rapporternes formål og indhold.

Overvejelse om brug af tolk

Psykologerne kan arbejde med enkeltpersoner eller i familier, hvor der kan være tvivl om personernes beherskelse af det danske sprog. Det er naturligvis væsentligt at sikre sig, at klienten forstår indholdet af de samtaler m.v., som der foretages i løbet af undersøgelsen, samt undersøgelsens formål, forløb og indhold.

Ved undersøgelser, der foretages hos fremmedsprogede klienter, kan det derfor være nødvendigt at indhente tolkebistand, og psykologen må være indstillet på, at der kan være behov for flere og længere samtaler for at få alle relevante spørgsmål belyst.

Ud over de rent sproglige vanskeligheder, bør psykologen være opmærksom på, at fremmedsprogede klienter med en anden kulturel baggrund kan have vanskeligt ved at forstå de danske normer og forventninger i givne situationer. Også dette kan påvirke klienternes forståelse af undersøgelsens forløb og de svar, som klienten afgiver.

Nævnet lægger vægt på, at det fremgår af psykologerklæringen, om der ved undersøgelsen har været anvendt tolkebistand, eller om psykologen har overvejet at indhente tolkebistand. Nævnet lægger endvidere vægt på, at psykologen gør opmærksom på, om klientens manglende sprogfærdigheder kan have haft betydning for resultatet af de foretagne tests og for psykologens samlede vurdering af klienten.

Brug af tolk i psykologiske undersøgelser (2000)

Efter anmodning fra kommunen udførte psykologen en forældrenevurdering i en familie, hvor moderen var dansk, og faderen var af afrikansk afstamning og havde boet i Danmark i 2 år.

Da undersøgelsen var afsluttet, klagede faderen over psykologens virke, idet han blandt andet fremførte, at der ikke havde medvirket en tolk ved undersøgelsen, og at psykologen ikke i erklæringen havde vurderet, hvordan hans, faderens, manglende kendskab til dansk kunne have påvirket undersøgelsens resultat.

Under partshøringen blev det oplyst, at der umiddelbart før undersøgelsen var blevet påbegyndt, var blevet afholdt et møde mellem faderen, en socialrådgiver fra kommunen og psykologen, og at det under dette møde blev aftalt, at kommunikationen skulle foregå på dansk og engelsk.

Psykologen havde under undersøgelsesforløbet uddybet sine spørgsmål på engelsk, hvis der var usikkerhed med hensyn til indholdet eller betydningen af de oplysninger, som faderen afgav. Psykologen havde ikke oplevet problemer ved samarbejdet med faderen under undersøgelsesforløbet.

Nævnets afgørelse

Nævnet lagde til grund, at det var blevet aftalt under et møde i socialforvaltningen, at kommunikationen i undersøgelsen skulle foregå på dansk og engelsk, at dette var blevet accepteret af faderen, og at psykologen ikke selvstændigt havde haft grund til at forlange undersøgelsen gennemført ved brug af tolk. Nævnet lagde endvidere til grund, at baggrunden for den pågældende undersøgelse var blevet klarlagt for faderen på samme møde.

Uanset at det var psykologens indtryk, at faderen var i stand til at forstå og besvare undersøgelsens spørgsmål, fandt nævnet, at der i rapporten burde have været taget forbehold for eventuelle fejlopfattelser og tolkninger. Nævnet lagde vægt på, at faderen havde givet udtryk for, at han ikke kunne forstå de danske normer og forventninger til en barnefødsel, og at han hovedsageligt havde kommunikeret med psykologen på dansk, selvom han kun havde boet i Danmark i 2 år.

Da de sproglige problemer må have været indlysende, selvom faderen tilsyneladende besvarede psykologens spørgsmål på en relevant måde, fandt nævnet, at der havde været en særlig forpligtigelse for psykologen til at sikre, at faderen havde forstået såvel formålet med undersøgelsen som de spørgsmål, som var stillet.

Udfærdige ordnede optegnelser (journal)

Ifølge psykologlovens § 14 skal autoriserede psykologer føre ordnede optegnelser. De ordnede optegnelser - journalen - forudsættes ført på en måde og med et sådant indhold, at en anden psykolog i givet fald ville kunne få et overblik over sagen og eventuelt ville kunne fortsætte klientforholdet ud fra optegnelserne.

Journaloptegnelserne, som skal føres løbende, og som skal foreligge i permanent skrift, er med til at sikre kvalitet og sikkerhed i psykologens arbejde. Optegnelserne er en støtte for psykologen og nødvendige for tilsynet med den autoriserede psykologs virke.

Optegnelserne kan ligeledes bidrage til at afmystificere psykologens arbejde, hvis klienten begærer - og får - aktindsigt.

I enkelte sager har Psykolognævnet fundet anledning til konkret at kommentere en psykologs optegnelser. I enkelte tilfælde har nævnet været ude for, at der har været en vis uvilje imod at udlevere kopi af optegnelserne til brug for nævnets tilsyn. I den forbindelse har nævnet påpeget, at den autoriserede psykolog har pligt til at tilstille nævnet de nødvendige oplysninger, herunder kopi af de ordnede optegnelser, til brug for nævnets tilsyn.

Spørgsmålet om ordnede optegnelser blev behandlet i beretningen for 2002-2003. Nævnet udtrykte der, at også akter, som var returneret til opdragsgiveren, fx en ret, skulle være omfattet af psykologens selvstændige journalpligt, selv om akterne kan rekvireres igen.

Efter fornyet overvejelse finder Psykolognævnet, at psykologen kan undlade at foretage en selvstændig journalisering af de akter, som er modtaget fra opdragsgiveren i en given sag. Det skal naturligvis registreres, at akterne er modtaget, og det kan være hensigtsmæssigt at kopiere og tilføre journalen få helt centrale akter. Psykolognævnet finder dog, at hensynet til at kunne rekonstruere sager er tilgodeset med, at de pågældende akter på ny kan rekvireres fra opdragsgiveren.

Nævnet fastholder sin ret til at indkalde samtlige akter, som er benyttet, hvis dette skulle vise sig at være nødvendigt i forhold til nævnets tilsynsfunktion, jf. psykologlovens § 18, stk. 1.

Aktindsigt i psykologoptegnelser m.v.

Mener en autoriseret psykolog, at lovens betingelser for at unddrage optegnelserne fra partsoffentlighed er opfyldt, kan psykologen udtrykkelig gøre opmærksom herpå, og i tilfælde, hvor en klager beder Psykolognævnet om aktindsigt i journalmaterialet, vil nævnet altid forhøre sig hos psykologen om de nærmere grunde til, at akter er blevet undtaget fra klagers aktindsigt.

Eventuelle klager over en psykologs afgørelse om udlevering af akter følger klagevejene i den sag, hvori psykologen har udført arbejdet. I familieretslige sager, der afgøres ved Statsamtet og Civilretsdirektoratet, vil det derfor være disse myndigheder og ikke Psykolognævnet, der skal tage stilling til spørgsmålet om udlevering af optegnelser. I sager, der kan behandles i Sundhedsvesenets Patientklagenævn, vil det være Patientklagenævnet, der administrativt vil kunne tage stilling til en autoriseret psykologs afslag på udlevering af akter til en part.

Journalpligt for offentligt ansatte, autoriserede psykologer

Af reglerne om ordnede optegnelser fremgår det, at autoriserede psykologer, som er ansat i en offentlig forvaltning, hvor der i forvejen er regler om journalføring, fx på sygehuse, i kommunale, amtslige eller statslige forvaltninger m.v., opfylder journalpligten ved at følge den pågældende forvaltnings journaliseringspraksis.

d. I erklæringen

Psykolognævnet lægger vægt på, at de erklæringer, der udformes på baggrund af en undersøgelse, skal kunne benyttes som udgangspunkt for en reel vurdering af parternes aktuelle forhold og fremtidige muligheder.

I denne forbindelse lægger nævnet vægt på, at kilder til erklæringens oplysninger er nævnt, at erklæringen indeholder fyldestgørende og genkendelige beskrivelser af parterne, at erklæringen er udfærdiget i saglig og neutral sprogbrug, at erklæringen indeholder faglige overvejelser foretaget med udgangspunkt i de foreliggende observationer, at der er adskillelse af observationer, vurderinger og konklusioner, og at konklusioner præsenteres på en måde, hvorved de er forståelige og tilgængelige for både parterne i undersøgelsen og opdragsgiveren/beslutningstagerne.

e. Ved afslutning af opgaven

Gennemgang af erklæringen

Nævnet lægger vægt på, at erklæringer fra undersøgelser gennemgås med de undersøgte, inden erklæringen videresendes til opdragsgiver.

Gennemgang af erklæringen kan medvirke til, at faktuelle fejl, som erklæringen indeholder, rettes, inden erklæringen læses af beslutningstageren. Med udgangspunkt heri kan gennemgang af erklæringen også være medvirkende til, at senere klager over den psykologfaglige virksomhed kan afsluttes uden kritik.

Så vidt muligt skal denne gennemgang af sagen med klienten ske så betids, at den undersøgte eventuelt skriftligt får lejlighed til at fremkomme med eventuelle forslag til rettelser af faktuelle oplysninger, inden psykologens udtalelse sendes til opdragsgiveren, som fx kan være en kommune eller retten. De faglige overvejelser og konklusioner er psykologens ansvar.

Nævnet finder, at det ved fremsendelsen til opdragsgiveren bør fremgå, at rapporten har været diskuteret, og på hvilke punkter den undersøgte eventuelt har gjort indsigelser.

Præsentationen af konklusioner

Klienten vil som regel opfatte konklusionen i en erklæring som meget afgørende. Derfor bør psykologen ved sin gennemgang af undersøgelsens konklusion med klienten være opmærksom på de virkninger, indholdet af konklusionen kan have på vedkommende, og tilpasse sin præsentation og udtalelser til klientens situation.

Gennemgang af erklæringen var ikke forberedt (2002)

Med udgangspunkt i henvendelsen fra en talepædagog foretog psykologen en undersøgelse om en 3-årig drengs bekymrende adfærd. I den rapport, som psykologen efterfølgende udarbejdede, blev hendes formodning om, at drengen skulle befinde sig i det autistiske spektrum ikke nævnt.

Ved forløbets afslutning indkaldte psykologen forældrene til et møde. Barnets moder deltog. Ved mødet udtalte psykologen, at drengen fungerede svarende til "en beliggenhed inden for det autistiske spektrum".

Barnets moder klagede over psykologens vidtrækkende udtalelser ved mødet, at psykologen havde nægtet at indhente andre vurderinger på diagnosen, og at psykologen ikke ved mødet havde haft materialer om autister eller om behandlingen af autisme.

Psykologen udtalte, at hun inden tilbagemødet havde gennemgået resultaterne af sine tests med en børne-neuropsykolog, specialist i autisme, og at hendes udtalelser ved mødet var i overensstemmelse med supervisors vurdering. Derfor fandt hun ikke, at det var nødvendigt at indhente yderligere udtalelser i sagen. Psykologen beklagede, at hun ikke havde haft materialer om autisme med sig til mødet.

Nævnets afgørelse

Psykolognævnet fandt, at psykologen i forbindelse med sin undersøgelse havde benyttet relevante tests.

Nævnet noterede sig, at barnets forældre havde haft mulighed for at gennemgå rapporten for fejl og havde fået tilbud om opfølgende samtaler efter forløbets afslutning.

Psykolognævnet fandt, at psykologens rapport var blevet udfærdiget med den fornødne omhu og uhildethed.

Psykolognævnet fandt dog, at psykologen ved tilbagemeldingen til forældrene om sine observationer burde have været mere opmærksom på, hvordan hendes udtalelser blev opfattet, at hun ved tilbagemødet angiveligt havde

været for unuanceret i sine udtalelser om drengens adfærd, og at hun på grund af alvoren i udtalelserne for familien, og på grund af usikkerheden i vurderingsgrundlaget, ikke mindst fra børneneuropsykologen, skulle have udvist mere forståelse for moderens udtalelser om en supplerende vurdering af drengens adfærd.

Med udgangspunkt i de foreliggende oplysninger fandt Psykolognævnet således anledning til at udtale kritik af psykologens virke i medfør af psykologlovens § 12.

Præsentation af konklusioner (2004)

Psykologen udførte en undersøgelse, som bestod af en række tests, om en 7-årig dreng og på basis heraf udtalte, at drengens personlighed lå i det autistiske spektrum. Forældrene blev orienteret herom på møde, hvor de blev præsenteret for en § 20, stk. 2 erklæring, som de blev bedt om at underskrive således, at drengen kunne begynde i en klasse for autister.

Forældrene henvendte sig til Psykolognævnet, idet de var uforstående over for psykologens konklusioner, og fandt, at han ikke havde forståelse over for deres synspunkter om behovet for yderligere undersøgelser. Klagerne fandt, at psykologen forsøgte at manipulere med deres udtalelser således, at udtalelserne kunne passe til hans konklusioner. Klagerne ankede over, at psykologen ikke havde indhentet informationer fra barnets tidligere institutioner m.v. til støtte for sine udtalelser om barnets personlighed.

Psykologen fremførte, at hans udtalelser var blevet misforstået af klagerne og var også blevet udlagt meget mere bastant af klagerne, end de var blevet udtalt.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt ikke, at de testresultater, som psykologen præsenterede i sin udtalelse, var fagligt så velbegrundede, at resultaterne kunne danne grundlag for de konklusioner om autisme, som han havde fremsat.

Yderligere fandt nævnet ikke, at det kunne afvises, at psykologen på sit møde med forældrene havde udtalt sig om barnet på den måde, som forældrene beskrev, eller at psykologen på mødet havde præsenteret forældrene for en erklæring, som de blev bedt om at underskrive. Psykolognævnet fandt således ikke, at psykologen på mødet med forældrene havde udtrykt sig med den omhu og samvittighedsfuldhed,

som kræves af autoriserede psykologer i henhold til psykologloven.

Psykolognævnet fandt således grund til at rette alvorlig kritik mod psykologens virke i henhold til psykologlovens § 12.

Overholdelse af tavshedspligt

Nævnet har udtalt, at psykologer skal udvise særlig agtpågivenhed således, at de ikke, enten bevidst eller ved uagtsomhed, videregiver oplysninger, som de har fået kendskab til i deres praksis.

Selvstændig behandling af klager over brud på tavshedspligt henvises til politiet til behandling i medfør af straffelovens § 152 og § 152, c-f, men Psykolognævnet har i enkelte sager, hvor spørgsmålet om brud på tavshedspligten er indgået i en klage, inddraget dette tema som en del af spørgsmålet om omhu og samvittighedsfuldhed.

Brud på tavshedspligt (1995)

Psykologen førte på en togrejse nogle telefonsamtaler, hvori to af hans klienter blev omtalt ved navn og cpr. nr. Klager, der (sammen med to andre) overhørte samtalerne, klagede herefter over psykologen, under henvisning til hans manglende overholdelse af tavshedspligten.

Nævnets afgørelse

Efter at have indhentet en udtalelse fra psykologen fandt nævnet, at han klart havde brudt sin tavshedspligt og dermed overtrådt psykologlovens § 12, idet han ikke havde udvist den omhu og samvittighedsfuldhed, som forudsættes for autoriserede psykologer. Nævnet fandt anledning til at give psykologen en kraftig påtale for denne overtrædelse.

Brud på tavshedspligt (1995)

Psykologen deltog i forberedelserne til en TV-udsendelse om mobning blandt børn. Efter filmoptagelserne spurgte en journalist, om psykologen havde kendskab til voksne, der var blevet udsat for mobning som børn. Dette spørgsmål besvarede psykologen bekræftende og opgav navn og adresse på en kvinde, som han tidligere havde behandlet. Kvinden blev herefter kontaktet af journalisten med henblik på eventuel deltagelse i TV-programmet.

Kvinden klagede herefter over psykologen med påstand om, at psykologen havde brudt sin tavshedspligt, idet

kvinden på intet tidspunkt havde givet psykologen tilladelse til at videregive sit navn.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologen klart havde overtrådt sin tavshedspligt, og meddelte i den anledning psykologen en skarp påtale.

B. Vedrørende § 35 og § 36 indberetninger

Efter servicelovens § 36 har den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen. Efter servicelovens § 35 er offentligt ansatte psykologer underlagt skærpet indberetningspligt, jf. lovbekendtgørelse nr. 944 af 16. oktober 2000.

Psykolognævnet lægger vægt på, at psykologer overholder den indberetningspligt, som de har i kraft af deres virke. Nævnet finder det vigtigt, at psykologen i indberetningen angiver, hvorfra de oplysninger om barnets forhold, som kunne tale for, at der iværksættes hjælpeforanstaltninger, stammer.

Psykologer og andre, der får kendskab til sådanne forhold om børn og unge, har således en pligt til at underrette kommunen herom. Men det er kommunen, der tager stilling til om, og i givet fald, hvilke foranstaltninger, der skal iværksættes. Kommunen har ikke pligt til at iværksætte foranstaltninger, hvis indberetningen fx anses for grundløs.

Nævnet har modtaget klager over, at psykologer har afgivet indberetning til kommunen i medfør af servicelovens § 36. Nævnet har ikke fundet anledning til at kritisere de pågældende psykologer for indgivelsen af en indberetning. Hvor det har været nødvendigt, har Psykolognævnet dog gjort opmærksom på, at psykologlovens § 16 også gælder ved udformningen af de pågældende indberetninger, og at indholdet af indberetningerne derfor skal være udformet med både omhu og uhildethed.

Indberetning efter servicelovens § 35 og § 36 udfærdiges i neutral sprogbrug (2000)

En klient henvendte sig til psykologen for at få hjælp til datteren, idet datteren udviste symptomer, der kunne give anledning til mistanke om seksuelle overgreb. Efter aftale med moderen udarbejdede psykologen en indberetning til kommunen efter servicelovens § 36.

Psykologen afsluttede sin indberetning med at anmode kommunen om at afdække behov for hjælp til barnet og i givet fald at iværksætte hjælpeforanstaltninger for at hindre, at barnets tilstand udvikles yderligere.

Psykologen anbefalede desuden, at hjælpen ydes i det kommunale (offentlige) regi af hensyn til familiens økonomi og psykologfaglige overvejelser om, at seksuelle overgreb bedst behandles i det lokale netværk.

Barnets far klagede over, at psykologen havde afgivet indberetningen til kommunen uden hans samtykke, da han havde del i forældremyndigheden. Faderen klagede desuden over, at psykologen havde anbefalet behandling af et barn, som psykologen ikke kendte, og at psykologen beskrev det som en kendsgerning, at faderen havde begået incest.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt ikke anledning til at rejse kritik af psykologens virke i denne sag efter § 16 i lov om psykologer m.v., idet psykologen efter Psykolognævnets opfattelse havde opfyldt den lovfæstede underretningspligt ved at sende indberetningen til kommunen.

Nævnet fandt ikke grundlag for at rejse kritik af det forhold, at psykologen i indberetningen havde anmodet kommunen om at afdække behov for hjælp til barnet og i givet fald at iværksætte hjælpeforanstaltninger. Nævnet lagde vægt på, at det klart og gentagne gange fremgik af indberetningen til kommunen, at psykologen havde sine oplysninger om barnets psykiske symptomer og deraf følgende mistanke om seksuelle overgreb fra moderen.

Indberetning i henhold til Servicelovens § 36 sendes kun til kommunens sociale forvaltning (2000)

Psykologen indsendte en indberetning til kommunen om ændret adfærd hos et barn efter samvær med faderen. I sin indberetning havde psykologen inkluderet sit forslag til barnets samvær med faderen i den tid, der måtte gå, inden de pågældende forhold var blevet afklaret. Ud over sin indberetning til socialforvaltningen havde psykologen orienteret barnets skole og barnets dagsinstitution om de pågældende adfærdsændringer og deres mulige betydning.

Faderen klagede over psykologens indberetning, idet han fandt psykologens udtalelse stærkt ensidig, og fordi han ikke af psykologen var blevet orienteret om brevet til kommunen.

Psykologen oplyste, at indberetningen om barnet var udfærdiget efter telefonisk aftale med en socialrådgiver i kommunen, jf. servicelovens § 36.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt ikke anledning til at udtale kritik af psykologens indberetning til kommunen om ændringer i barnets adfærd og indikationer for behov for psykologhjælp, idet psykologen efter nævnets opfattelse havde levet op til den lovfæstede underretningspligt.

Psykolognævnet fandt, at psykologen med udgangspunkt i de foreliggende oplysninger havde haft grundlag for bekymring om datterens trivsel og udvikling, og at formuleringerne i indberetningens beskrivelser var i overensstemmelse med de refererede oplysninger.

Psykolognævnet fandt således ikke, at der i forbindelse med afgivelsen af udtalelsen var grundlag for at udtale kritik af psykologens virke efter psykologlovens § 16.

Nævnet fandt, at det havde været hensigtsmæssigt, om psykologens vurderinger af klager var blevet holdt i en mere neutral tone, idet psykologen ikke direkte havde haft mulighed for at vurdere samspillet mellem fader og datter. Nævnet fandt ligeledes, at det havde været korrekt at sende en kopi af udtalelsen til faderen, samtidigt med at den blev sendt til moderen og til kommunen.

Nævnet fandt, at indberetningen alene burde have været sendt til kommunens sociale forvaltning, som efterfølgende selv måtte afgøre om andre instanser burde kontaktes.

C. Vedrørende § 28 og § 29 samtaler

I medfør af § 28 i lov om forældremyndighed og samvær (lov nr. 387 af 14. juni 1995 med senere ændringer) skal statsamtet tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning ved uenighed om forældremyndighed og samvær. Efter lovens § 29 skal der, hvis barnet er fyldt 12 år, som udgangspunkt tales med barnet herom, før der træffes afgørelse. I Familiestyrelsen, den tidligere Civilretsdirektorat, foregår udførelsen af de pågældende samtaler, efter styrelsens nærmere fastsatte regler.

Sagerne vedrørende § 28 og § 29 samtaler adskiller sig fra de øvrige ved, at psykologens opgave har været begrænset til samtaler med børn og til rådgivning af forældre i forbindelse med sager om forældremyndighed og samvær. Psykologen har ikke udført en undersøgelse eller udfærdiget en erklæring, men refererer én

eller flere samtaler som led i sager om forældremyndighed og samvær.

Nævnet har ved vurderingen af klager over de pågældende sager taget hensyn til opgavens begrænsede karakter. I sin vurdering har Psykolognævnet lagt vægt på, at det af sagerne fremgår, at statsamtet ikke har udtrykt utilfredshed med udførelsen af samtalerne, og at de notater, som psykologen udførte ved samtalerne, overholdte statsamtets retningslinier og var egnede som grundlag for statsamtets beslutninger i sagen.

Nævnet har gennemgående ikke fundet anledning til at rejse kritik af psykologernes virke i de pågældende sager.

Samtale med 16-årig efter § 29 i lov om forældremyndighed og samvær (1998)

Psykologen fik til opgave at føre en samtale med klagers 16-årige søn efter § 29 i lov om forældremyndighed og samvær, før statsamtet traf afgørelse om hyppigheden af barnets samvær med klager. Psykologen afsluttede sit referat af samtalen med en udtalelse om, at sønnen fortsat ønskede løbende at aftale samvær med klager.

Klager fremførte, at psykologens samtale med sønnen var for svagt fagligt begrundet, og at psykologen var kommet til en forkert slutning. Klager anfægtede desuden, at psykologens opfattelse af sønnen som en alderssvarende, selvstændig, ung mand skulle være korrekt.

Nævnets afgørelse

Nævnet lagde til grund for sin vurdering, at der i denne sag ikke havde været tale om en psykologisk undersøgelse, men om en begrænset samtale med en 16-årig, ung mand, til brug for statsamtets afgørelse om hyppigheden af den unges samvær med klager.

Under hensyntagen til opgavens karakter fandt nævnet, at det notat, som psykologen havde udarbejdet, måtte anses for at opfylde de krav til omhu og samvittighedsfuldhed, som fremgår af psykologlovens § 12. Nævnet fandt ikke grundlag for at rejse kritik af psykologens virke i denne sag.

Nævnet gjorde i øvrigt opmærksom på, at det var uden for nævnets kompetence at vurdere, om statsamtet har tilgodeset forældremyndighedslovens regler vedrørende § 29-samtaler, og at nævnet ikke kunne tage stilling til statsamtets afgørelse om samvær.

Rådgivning efter § 28 i lov om forældremyndighed og samvær (1998)

Klager fremførte, at psykologen ved sit virke i forbindelse med 2 rådgivningsmøder efter § 28 i lov om forældremyndighed og samvær havde tilsidesat klagers forslag til dagsorden til det første møde, at juristen fra statsamtet deltog i dette møde, og at psykologen trods klager over det første møde alligevel holdt et efterfølgende møde med klagers barn.

Nævnets afgørelse

Nævnet lagde til grund for sin vurdering, at psykologens opgave havde været begrænset til rådgivning efter § 28 i lov om forældremyndighed og samvær i en sag, hvor statsamtet skulle træffe afgørelse. Der havde ikke været tale om en psykologisk undersøgelse eller erklæring.

Nævnet fandt ikke grundlag for at kritisere psykologens virke efter psykologlovens § 12 eller § 16, idet det efter nævnets opfattelse ikke var påvist, at psykologen i forbindelse med rådgivningssamtalerne havde tilsidesat psykologlovens bestemmelser om samvittighedsfuldhed, omhu og uhildethed.

Det fremgik af nævnets svar til klager, at nævnet ikke havde kompetence til at vurdere, om forældremyndighedslovens regler vedrørende § 28-rådgivningen, herunder spørgsmålet om habilitet og spørgsmålet om deltagere i rådgivningsmøderne, var blevet tilgodeset.

D. Udtalelser på spinkelt fagligt grundlag

Med autorisationen som psykolog følger, at den autoriserede psykolog er underlagt Psykolognævnets tilsyn i alle de tilfælde, hvor de indgår som psykolog i et virke, hvor de udtaler sig med udgangspunkt i deres psykologfaglige baggrund. En autoriseret psykolog kan således ikke fraskrive sig Psykolognævnets tilsyn med henvisning til, at man varetager særlige opgaver eller særlige partsinteresser.

Nævnet finder det vigtigt, at autoriserede psykologer gør sig klart, at de under deres virke som psykologer udtaler sig som fagpersoner, og at de er opmærksomme på, at skriftlige udtalelser, som de afgiver, kan komme til at indgå som psykologfaglige dokumenter i en offentlig myndigheds sag, selv om udtalelsen ikke blev rekvireret og udarbejdet med det formål for øje.

Skriftlige henvendelser må ikke indeholde oplysninger eller vurderinger, som psykologen ikke har dokumentation eller fagligt

belæg for. Ikke mindst når der udfærdiges udtalelser, hvor oplysningerne fortrinsvis eller udelukkende kommer fra en enkelt kilde, finder nævnet det kritisabelt, hvis der fremsættes for håndfaste udtalelser om tredjepersoner eller forslag til fremtidige handlinger. Nævnet finder, at psykologen i disse tilfælde udtrykkeligt bør skrive, at anbefalingerne alene har udgangspunkt i oplysningerne fra en enkelt kilde.

Psykolognævnet finder, at skriftlige udtalelser fra autoriserede psykologer skal være affattet klart og entydigt, og at udtalelser skal kunne holde til at blive videregivet til andre. Dette gælder uanset, om der er tale om en erklæring, som er resultat af en psykologisk undersøgelse, eller om der er tale om en udtalelse, som er udfærdiget på grundlag af et samtaleforløb. Det gælder uanset, om den skriftlige udtalelse er udfærdiget efter anmodning fra en klient eller efter anmodning fra en offentlig myndighed.

Problemstillingen kan fx opstå, hvor en udtalelse er udarbejdet på en klients foranledning, og hvor klienten lader udtalelsen indgå i en sag om fx forældremyndighed eller anden familiekonflikt. Den eller de parter, som ikke selv har været inddraget i forløbet hos psykologen, kan klage til Psykolognævnet over, at de oplysninger, som findes i psykologens udtalelse, alene baserer sig på oplysninger fra den anden part i sagen.

Selv om en udtalelse/status alene bygger på oplysninger og vurderinger fra psykologens klient, og selv om dokumentet ikke er blevet skrevet med henblik på at indgå i en konflikt mellem to parter, finder Psykolognævnet, at der må stilles strenge krav til udtalelsens udformning.

Det er nævnets opfattelse, at det klart og utvetydigt igennem hele udtalelsen skal fremgå, at dokumentets oplysninger bygger på oplysninger givet af den ene part. Kravet til særlig omhu i formuleringen gælder ikke mindst, når psykologen både giver udtryk for en faglig vurdering af klienten og af forhold, der omfatter personer, der ikke selv er kommet til orde i forbindelse med de oplysninger, som den autoriserede psykolog bygger sin udtalelse på.

Klarheden opnås fx ved generelt i udtalelsen at gøre rede for grundlaget for udtalelsen og ved specifikt i de vurderende afsnit at angive, at vurderingen udelukkende bygger på ensidigt tilvejebragte oplysninger, og at vurderingerne evt. kunne være anderledes, hvis udtalelsen også byggede på oplysninger fra de pågældende tredjepersoner. Hvis oplysningerne er modtaget fra anden kilde, skal også dette tydeligt fremgå af skrivelsens tekst.

Undertiden opfattes en sådan udtalelse/status som en integreret del af journalen. Den, om hvem der er gjort optegnelser i en autoriseret psykologs journal, har som udgangspunkt krav på at se de pågældende journaloptegnelser. Dette understreger, at enhver skriftlig udtalelse skal opfylde kravene om omhu og uhildethed, og at den autoriserede psykolog ligeledes i sin journalføring skal være omhyggelig i sin formuleringsmåde.

Psykologen talte i kort tid med klienten (2000)

En kvinde henvendte sig til Psykolognævnet og klagede over 2 skriftlige udtalelser fra psykologen.

Udtalelserne var blevet udfærdiget som led i kommunens behandling af klagers sag i socialforvaltningen, og der indgik blandt andet en vurdering af klager, udformet af psykologen efter klagers deltagelse på et kursus.

Kvinden klagede over, at psykologen ved vurderingerne alene havde talt med kursuslederen, og ikke med hende selv. Klager fandt, at psykologens udtalelser havde haft negativ indvirkning på hendes revalideringsmuligheder.

Psykologen oplyste, at den første statusrapport var et referat af klagers interview med kursuslederen, at psykologen tidligere havde haft en enkelt personlig samtale med klageren, og at psykologen efter udfærdigelsen af sin statusrapport havde deltaget i møder i forvaltningen, hvor klager havde været til stede.

Psykologen havde på basis heraf, og med udgangspunkt i oplysninger fra klagers revalideringssag i øvrigt, udarbejdet en afsluttende udtalelse i revalideringssagen.

Nævnets afgørelse

Nævnet fandt, at psykologen havde udtalt sig på et fagligt svagt funderet grundlag, idet psykologens udtalelser om klagers personlighed var baseret på oplysninger fra andre om klager.

Nævnet fandt, at psykologen burde have været klar over, at hendes udtalelser ville indgå med vægt i klagerens revalideringssag.

Nævnet fandt således ikke, at psykologen fuldt ud havde levet op til de krav om omhu og uhildethed ved udfærdigelse af erklæringer, der stilles i psykologlovens § 16.

Psykologen havde ikke talt med klager (2000)

En kvinde klagede over, at psykologen havde afgivet en udtalelse om hende efter 2 samtaler med hendes tidligere mand. Kvinden fandt, at psykologen i udtalelsen havde fremsat væsentlige, negative vurderinger af hende som person, uden at have set eller talt med hende.

Der verserede en samværssag mellem parterne, og manden havde afleveret psykologens udtalelse til statsamtet som en del af dokumentationen i sagen.

Nævnets afgørelse.

Psykolognævnet noterede sig, at der i psykologens udtalelse var foretaget enkelte forbehold for udsagn om klager. Nævnet fandt imidlertid, at det ville have styrket udtalelsens anvendelighed og troværdighed, om det tydeligt og som et generelt grundlag var blevet understreget, at udtalelsen var blevet til *alene* ved samtaler med den ene part.

Nævnet fandt, at psykologen havde udtalt sig om familiens og om klagers forhold på et alt for spinkelt fagligt grundlag. Psykolognævnet kunne ikke finde et fagligt grundlag i udtalelsen for psykologens vurderinger af klagers personlighed eller for konklusioner vedrørende fastsættelsen af familiens samværsforhold. Psykolognævnet fandt ikke, at de forbehold, som psykologen havde benyttet, i væsentlig grad medvirkede til at svække denne opfattelse.

Uanset at psykologens udtalelse var stilet til klagers tidligere mand, fandt nævnet, at psykologen måtte have indset, at udtalelsen kunne blive brugt til andre formål, end det hun havde udformet den til, og nævnet fandt, at psykologen burde have taget højde for dette i udtalelsens formålsbeskrivelse og formuleringer.

Psykolognævnet fandt anledning til at rejse stærk kritik af psykologens virke i denne sag.

Psykologen i sit virke som bisidder (2004)

Med udgangspunkt i en konkret sag, hvor en autoriseret psykolog i en serie breve til en kommune havde udtalt sig til støtte for hjemgivelsen af to børn, som var blevet tvangsfjernet fra deres hjem, optog Psykolognævnet på eget initiativ en undersøgelse af psykologens virke som bisidder.

Nævnets afgørelse

Psykolognævnet fandt ikke fagligt belæg i psykologens journaloptegnelser for de vurderinger og konklusioner, som

psykologen havde brugt i sine argumenter over for kommunen for anbefaling af børnenes hjemgivelse.

Nævnet fandt herudover, at psykologen ved sin faglige rådgivning af forældrene modvirkede forældrenes interesser for en eventuel hjemgivelse af børnene, og vanskeliggjorde en gensidig forståelse mellem forældrene og kommunen.

Psykolognævnet noterede sig, at psykologen som led i sin bisidderrolle havde benyttet sin titel "autoriseret psykolog" til at give sin intervention en skær af faglig argumentationskraft, som kunne indgå i påvirkningen af kommunens afgørelser vedrørende børnene.

Psykolognævnet fandt således grundlag for at fremsætte alvorlig kritik af psykologens virke efter psykologlovens §§ 12 og 16.

E. Psykologen ved behandlingsopgaver

Som udgangspunkt indbringes klager over autoriserede psykologer i forbindelse med behandlingsopgaver til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, jf. afsnit D i kapitel 7. Som tilsynsmyndighed for alle autoriserede psykologer har Psykolognævnet med udgangspunkt i Patientklagenævnets afgørelse og psykologlovens bestemmelser, efterfølgende mulighed for at udtale sig om psykologens virke i den pågældende sag.

a. Vedrørende valg af metoder

Som ved den øvrige virksomhed er det ved behandlingsforløb væsentligt, at psykologen er opmærksom på klientens ønsker, forventninger og begrænsninger.

Psykolognævnet finder det væsentligt, at psykologer, der indleder behandlingssituationer med klienter, lytter til og er opmærksomme på klienternes særlige ønsker og forudsætninger, samt at klienterne forstår indholdet og forløbet af den pågældende behandlingssituation. Hvor det er muligt, bør klientens udtalelser indgå med særlig vægt i psykologens virke i sagen.

Klienten har forventninger til den behandling, som skal indledes, og forventningerne bør i den grad, det er muligt, indgå i psykologens faglige overvejelser om påbegyndelsen og fortsættelsen af behandlingen.

Nævnet lægger herudover vægt på, at psykologen forsøger at sikre sig, at klienten forstår formålet med den behandling, som udføres.

Klientens ønsker bør indgå i psykologens overvejelser omkring metode. (2002)

En mandlig klient deltog i en konsultation hos psykologen. Klienten havde ønsket at tale med en kvindelig psykolog, fordi han fandt det nemmere at udtrykke sig. Han var blevet stillet den ønskede samtale i udsigt, men han fik en samtale med en mandlig psykolog.

I forbindelse med konsultationen havde psykologen foretaget en massagebehandling af klienten, en behandling, som klager fandt useriøs.

Psykologen fremførte, at klager ved konsultationen var blevet løbende orienteret om behandlingens videreførelse, og at klager havde haft mulighed for, når som helst, at afbryde behandlingen.

Psykologen lagde desuden vægt på, at han havde lang erfaring med den anvendte teknik i forbindelse med behandling af spændinger og åndedræt, og at han var blevet meget overrasket over klagers pludselige opførelse ved behandlingens afslutning.

Nævnets afgørelse

Under hensyn til, at der var tale om en indledende samtale, og til at klienten ved samtalestart utvetydigt havde givet udtryk for utilfredshed med ikke at være henvist til en kvindelig psykolog, fandt nævnet, at den visiterede mandlige psykologs overvejelser vedrørende benyttelsen af massageteknikken skulle have været særligt grundige, og det burde have været udtalt, at massagen ikke ville blive udført med mindre klager gav sin forudgående accept af fremgangsmåden. Informationerne til klager skulle have været særdeles klare, ikke mindst set i lyset af, at der var tale om benyttelsen af en usædvanlig, uventet psykologisk metode.

Med baggrund i de foreliggende oplysninger fandt Psykolognævnet ikke, at psykologen ved benyttelsen af teknikken havde udvist den nødvendige omhu med hensyn til at opnå klagers accept og forståelse af behandlingen.

Med udgangspunkt heri fandt Psykolognævnet grundlag for at rejse kritik af psykologens virke i medfør af psykologlovens § 12.

b. Vedrørende adfærd og optræden

Mens Sundhedsvæsenets Patientklagenævn har til opgave at vurdere den behandling, som klienten modtager hos en autoriseret psy-

kolog, kan Psykolognævnet foretage en vurdering af de adfærdsmæssige forhold, som er knyttet til psykologens faglige optræden, men som ikke direkte har at gøre med selve behandlingen.

Efter aftale mellem Patientklagenævnet og Psykolognævnet oversendes klager, som Patientklagenævnet har modtaget over autoriserede psykologer men i sit egenskab af klageinstans ikke kan behandle, til Psykolognævnet. Følgende er eksempler på nogle sager af denne type.

Klientens udtalelser bør overvejes i sagens forløb (2002)

Psykologen havde en 17-årig pige i konsultation med henblik på behandling af depression og personlige problemer. Pigen modtog anti-depressive midler fra sin læge. I løbet af en 3 måneders behandlingsperiode, blev samtalerne med pigen arrangeret således, at pigens forældre eller kæreste var til stede. Enkelte samtaler blev afholdt med pigen og hendes lærer. Pigen udtrykte flere gange ønske om at afholde samtaler alene med psykologen.

Da forløbet havde stået på i 3 måneder, ringede pigens mor til psykologen og fortalte, at pigen snittede sig, og at pigen ønskede at tale alene med nogen. Psykologen fastholdt datoen for en samtale, der skulle afholdes om nogle få dage. Dagen efter henvendelsen begik pigen selvmord.

Pigens forældre klagede over psykologen og fremførte, at han ikke behandlede deres datter korrekt, og at deres henvendelser vedrørende deres bekymring for pigens tilstand ikke blev taget alvorligt.

Nævnets afgørelse

Psykolognævnet fandt, at psykologen burde have været mere lydhør over for pigens ønske om individuelle samtaler med henblik på en nærmere udredning af de problemer, hun havde.

Ved sin vurdering lagde nævnet vægt på, at der under et behandlingsforløb på tre måneder ikke havde været afholdt individuelle samtaler med den 17-årige pige, at pigen under familiesamtalerne havde givet udtryk for, at hun ønskede individuelle samtaler, at moderen dagen før selvmordet havde underrettet psykologen om, at pigen ønskede at tale med nogen alene, og at pigen under sin sidste samtale med psykologen tydeligt havde været opgivende.

Psykolognævnet fandt således ikke, af behandlingen af pigen var foregået med den omhu og samvittighedsfuldhed, som man kunne forvente af en autoriseret psykolog, jf. psykologlovens § 12.

F. Anvendelse af “diagnoser”

Nævnet finder det vigtigt, at autoriserede psykologer gør sig klart, om de har tilstrækkelig faglig kompetence til at stille en bestemt diagnose, eller om der er behov for at henvise klienten til yderligere udredning hos en anden person med kompetence inden for det pågældende område, fx en psykiater.

Psykolognævnet har i nogle tilfælde kritiseret psykologer for at have udtrykt sig så entydigt om en klients psykiske tilstand, at man kunne få den opfattelse, at psykologen havde stillet en endelig diagnose, skønt der var tale om forslag til en diagnose, som kun kan stilles af en psykiater.

Hvis psykologen finder, at klienten udviser symptomer og adfærd, der er karakteristisk for en af de tilstande, som normalt kun kan vurderes af en psykiater, bør psykologen alene konkludere, at symptomer og adfærd er *karakteristisk* for den pågældende tilstand. Hvis psykologen omtaler en diagnose, der er stillet af en anden person, skal det fremgå af erklæringen, hvem der har stillet diagnosen.

Psykologiske erklæringer, der indeholder diagnosebetegnelser, skal kunne forstås af den opdragsgiver, der har bestilt erklæringen, fx en kommune eller anden offentlig myndighed. Det er derfor vigtigt, at erklæringen er formuleret i et sprog, som kan forstås af andre end psykologer og personer med særligt kendskab til den psykologiske terminologi.

Psykologen skal være opmærksom på, at erklæringer, der afgives til offentlige myndigheder, vil indgå i myndighedens journal, og at eventuelle diagnoser vil kunne ”følge” klienten i lang tid.

G. Psykologen i konsulentopgaver

Autoriserede psykologer kan, enten alene eller i et team af undersøgere, have til opgave at udarbejde analyser af større eller mindre virksomheder. Til tider kan de rapportere, der udarbejdes på basis heraf, få vidtrækkende konsekvenser for de ansatte i virksomheden.

Ved henvendelser vedrørende sådanne opgaver kan Psykolognævnet alene tage stilling til det arbejde, som den autoriserede psykolog har udført, og kun i de tilfælde, hvor psykologens selvstændige virksomhed kan identificeres.

Psykolognævnet kan ikke tage stilling til forhold, som er forekommet i virksomheden, inden undersøgelsen blev påbegyndt, og kan ikke tage stilling til eventuelle senere beslutninger om de an-

sattes forhold, eller om virksomhedens udvikling, som senere kan være truffet helt eller delvist på grundlag af den rapport, som konsulenterne har udfærdiget.

Konsulentopgave udført i en dagsinstitution (2000)

Psykologen udførte en konsulentopgave på en kommunal daginstitution. Psykologen definerede sin opgave ved begyndelsen af undersøgelsen, som en undersøgelse af institutionens ledelse. Psykologen var i kontakt med institutionen 8 gange i løbet af undersøgelsesperioden, der strakte sig over 8 måneder. Ved afslutningen af undersøgelsen afleverede psykologen en skriftlig redegørelse vedrørende institutionen til kommunen, uden at institutionens leder på forhånd havde haft mulighed for at se redegørelsen.

Institutionens leder klagede over, at psykologens fremgangsmåde ved opgaven bevirkede, at personalegruppen undlod at diskutere problemer, som hørte til deres gruppe, men derimod alene koncentrerede deres diskussioner om problemer med lederen/lederen. Lederen fandt, at psykologen havde overtrådt indgåede aftaler vedrørende opgavens udførelse og afslutning.

Nævnets afgørelse.

Nævnet konstaterede, at psykologen og klager var uenige om, hvad psykologen havde sagt i løbet af opgaven. Nævnet havde derfor ikke mulighed for at afgøre, om psykologen med sine bemærkninger havde overtrådt indgåede aftaler.

Nævnet kunne ikke fastslå, at psykologen havde gjort sig tilstrækkelige anstrengelser for at afdække de relevante forhold på daginstitutionen, og nævnet fandt, at psykologen burde have gennemgået sine synspunkter vedrørende institutionen med institutionens leder, inden udtalelserne blev afleveret til andre.

Nævnet fandt ikke herudover grundlag for at rette kritik mod psykologens virke i henhold til psykologlovens §§ 12 og 16.

Konsulentopgave udført i en børne- og ungdomsklub (2005)

Psykologen fik til opgave at foretage en arbejdsmiljøundersøgelse, som ud fra interviews af medarbejderne skulle afdække såvel ressourcer som belastninger i et større børne- og ungdomsfritidscenter. I løbet af undersøgelsen gav medarbejderne udtryk for, at klager, som var tillidsmand, spillede en dominerende rolle på arbejdspladsen, og at de opfattede dette som et problem.

Klagerens organisation fremførte, at psykologen i rapporten havde beskrevet klager som den primære årsag til problemerne på arbejdspladsen, at psykologens konklusioner var for vidtgående i forhold til de undersøgelser, han havde foretaget, at der manglede oplysninger om det lange forløb, som var gået forud for undersøgelsen, at der på en afsluttende konference ikke var sket en seriøs bearbejdning af rapportens beskrivelse af situationen, og at psykologen ikke havde forsøgt at afbøde de virkninger, som undersøgelsen havde haft for klager.

Nævnets afgørelse.

Med udgangspunkt i psykologens beskrivelse i erklæringen fandt nævnet ikke belæg for, at der ikke skulle have været holdpunkter for psykologens analyser og konklusioner i rapporten. Nævnet fandt ikke grundlag for at kritisere psykologen for, ud fra interviewerne, at have beskrevet medarbejdernes opfattelse af hinanden, herunder af klageren og af ledelsen. Nævnet fandt ikke, at psykologen kunne have løst opgaven med at beskrive forholdene på en anden måde.

Da klageren på konferencen havde haft lejlighed til at udtale sig om de afsnit i rapporten, hvor hun selv var blevet omtalt, og da klageren efter konferencen ikke havde ønsket en samtale med psykologen, fandt nævnet ikke, at der var belæg for klagerens påstand om, at psykologen ikke havde foretaget sig noget for at afhjælpe virkningerne af den store belastning, som undersøgelsen havde været for hende.

På denne baggrund fandt nævnet ikke grundlag for at kritisere psykologens virke efter psykologlovens § 12 eller § 16.

Kapitel 9

Psykologers markedsføring af sundhedsydelser

I medfør af § 4, stk. 6, i lov nr. 326 af 6. maj 2003 om markedsføring af sundhedsydelser, fører Psykolognævnet tilsyn med, at psykologer overholder lovens regler om markedsføring af sundhedsydelser.

Lov om markedsføring af sundhedsydelser trådte i kraft den 1. september 2003.

Lovens anvendelsesområde er blevet præciseret i Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 738 af 21. august 2003 om markedsføring af sundhedsydelser, som også trådte i kraft den 1. september 2003.

I lov om markedsføring af sundhedsydelser er der fastsat regler om markedsføring og sammenlignende reklame for sundhedsydelser. Sundhedsstyrelsen fører generelt tilsyn med, at disse regler overholdes af sundhedspersoner. For så vidt angår psykologer, er det Psykolognævnet, der fører tilsynet.

Lov om markedsføring af sundhedsydelser omfatter markedsføring af sundhedsydelser, som udføres af eller på vegne af autoriserede eller ikke-autoriserede sundhedspersoner inden for sundhedsvæsenet, herunder markedsføring af sundhedsydelser, som udføres af eller på vegne af autoriserede eller ikke-autoriserede psykologer inden for sundhedsvæsenet.

Ved markedsføring af sundhedsydelser forstås alle handlinger foretaget i erhvervsøjemed, hvormed der udbydes sundhedsydelser. Markedsføring kan bestå i, at man enten skriftligt, mundtligt, billedligt eller på anden måde udbyder sundhedsydelser.

Markedsføringen kan fx foretages gennem annoncer i aviser og blade, gennem radioen eller via Internettet.

Markedsføringen skal udformes og præsenteres på en sådan måde, at det tydeligt fremgår, at der netop er tale om markedsføring. Det skal tillige tydeligt fremgå, hvem der er ansvarlig for markedsføringen.

Angivelser i forbindelse med markedsføring af sundhedsydelser må ikke være urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde. De må ikke på grund af deres form, eller fordi de angår uvedkommende forhold, være ”utilbørlige” over for andre, herunder andre sundhedspersoner eller forbrugere. Rigtigheden af angivelser om faktiske forhold skal kunne dokumenteres.

Markedsføring af sundhedsydelser kan ske ved anvendelse af billeder, tegninger, logoer og lignende. Det er alene en forudsætning, at billederne m.v. ikke er urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde.

Markedsføring kan ligeledes ske ved angivelser af særlige arbejds- og interesseområder, uddannelse og særlige kvalifikationer m.v., dog under forudsætning af, at angivelserne ikke er urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde.

Anvendelse af beskrivende og anprisende tekst om den enkelte sundhedsperson, behandlingsstedet eller de enkelte ydelser m.v. kan ske under de samme forudsætninger.

Markedsføring af sundhedsydelser må ikke finde sted i fjernsyn, herunder tekst-tv, i film, på video, CD-rom, DVD eller lignende.

Den sundhedsperson m.v., der er ansvarlig for markedsføringen, har pligt til at sikre, at betingelserne i loven og bekendtgørelsen overholdes.

Reklamebureauer, redaktører, fjernsynsstationer, udgivere af blade, aviser og postordrehæfter m.fl. er medansvarlige for indholdet af markedsføringen efter lovgivningens almindelige regler. De kan ifalde strafansvar for medvirken til overtrædelse af loven, såfremt de indser eller burde indse, at der foreligger overtrædelse af loven. Ansvar for medvirken forudsætter således, at overtrædelsen er klar og derfor umiddelbart burde have været konstateret af det pågældende medies redaktør. Der henvises til straffelovens § 23 og medieansvarslovens § 27, som er gengivet i beretningens bilag 13.

Overtrædelse af lov om markedsføring af sundhedsydelser er sanktioneret med bøde.

I medfør af § 4, stk. 6 i lov om markedsføring af sundhedsydelser, fører Psykolognævnet tilsyn med psykologers markedsføring. Psykolognævnet kan som led i tilsynet give udtryk for sin opfattelse af sagen eller søge iværksat sanktioner efter lovens § 5, stk. 1 og 2, dvs. kan foretage en anmeldelse til politiet med henblik på evt. idømmelse af bøde.

Der er nærmere redegjort for lovens og bekendtgørelsens regler for markedsføring af sundhedsydelser i Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 100 af august 2003 om markedsføring af sundhedsydelser, som findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk.

Psykolognævnet har ikke fastsat nærmere regler for psykologers markedsføring efter lov om markedsføring af sundhedsydelser, men Sundhedsstyrelsens vejledning vil kunne være vejledende for psykologer.

Lov om markedsføring af sundhedsydelser og bekendtgørelse om markedsføring af sundhedsydelser er gengivet i henholdsvis bilag 9 og 10.

Kapitel 10

Status for autorisation og tilsyn

I dette kapitel gives der statistiske oplysninger om Psykolognævnets autorisationer og tilsynsopgaver.

A. Autoriserede psykologer

a. Antal psykologer autoriseret pr. år

I 1994 blev ca. 1.700 psykologer autoriseret i medfør af psykologloven, der trådte i kraft fra 1. januar samme år. Ca. halvdelen af psykologerne blev autoriseret efter overgangsordningen.

I 1995 opnåede ca. 300 psykologer autorisation.

I den følgende tabel vises antallet af psykologer, som opnåede autorisation pr. år i perioden fra 1. januar 1996 til 31. december 2005.

Antal psykologer autoriseret pr. år i perioden 1996 til 2005.

Årstal	Antal	Årstal	Antal
1996	185	2001	217
1997	188	2002	216
1998	233	2003	248
1999	202	2004	269
2000	262	2005	316

b. De autoriserede psykologer pr. 31. december 2005

Pr. 31. december 2005 var i alt 4.343 psykologer blevet autoriseret af Psykolognævnet. Af de er 4.343 autoriserede psykologer er 50 psykologer afdøde ved døden efter autorisation.

Blandt samtlige psykologer, som er blevet autoriseret, er

56 pct. kvindelige cand.psych.er. m.fl.

25 pct. er mandlige cand.psych.er. m.fl.

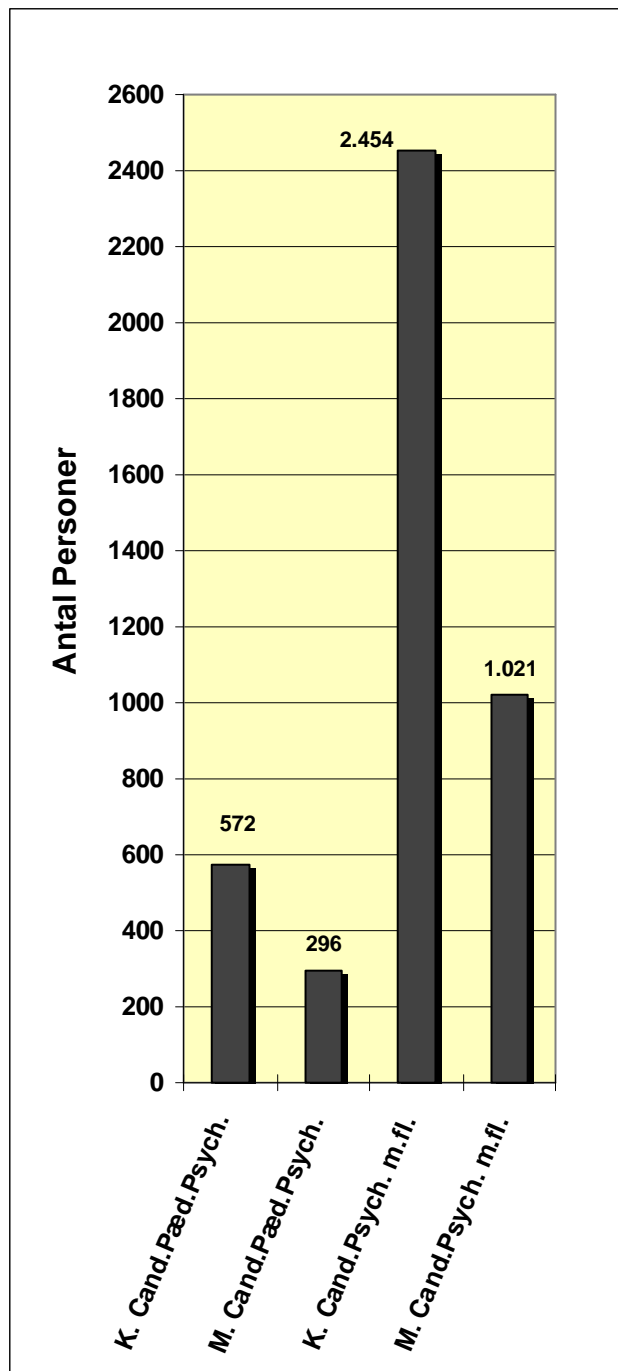
12 pct. er kvindelige cand.pæd.psych.er og

7 pct. er mandlige cand.pæd.psych.er.

Udtrykket "m.fl." dækker over, at der i gruppen af cand.-psych.er er inkluderet personer med en uddannelse som mag.art. i psykologi, samt personer, som har gennemført deres psykologiske uddannelse i udlandet. Der er her tale om en meget lille del af samtlige autoriserede psykologer.

Figuren på den næste side viser køns- og uddannelsesfordelingen blandt samtlige psykologer, som er blevet autoriseret siden autorisationsordningens start.

Antal autoriserede psykologer pr. 31. december 2005

d. Udenlandske statsborgere

Blandt de 4.343 autoriserede psykologer er der 122 psykologer med udenlandsk statsborgerskab. 57 af de 122 er nordiske statsborgere: finsk, islandsk, norsk eller svensk.

18 af de udenlandske psykologer, som har opnået dansk autorisation, bor uden for Danmark.

Statsborgerskabet for de udenlandske psykologer, som har opnået autorisation i Danmark, ses i tabellen på den følgende side.

e. Danske statsborgere med bopæl i udlandet

71 danske statsborgere, som har opnået autorisation som psykolog i Danmark, havde pr. 31. december 2005 bopæl uden for Danmark.

Idet de autoriserede psykologer ikke har pligt til at meddele flytning til udlandet, har Psykolognævnet ikke oplysninger om, til hvilke lande psykologerne er flyttet.

Udenlandske psykologer med dansk autorisation

Statsborgerskab	Antal
Finsk	6
Islandsk	9
Norsk	24
Svensk	18
De nordiske lande i alt:	57
Belgisk	1
Britisk	7
Ester	1
Fransk	2
Græsk	1
Hollandsk	4
Italiensk	2
Polsk	4
Portugisisk	1
Spansk	1
Tysk	16
Ungarsk	1
Østrigsk	1
Andre EU-lande i alt	42
Amerikansk	11
Australsk	4
Canadisk	1
Chilensk	1
Iransk	1
New Zealandsk	1
Russisk	1
Schweizisk	3
<u>Andre lande i alt</u>	<u>23</u>
Totalt	122

B. Psykolognævnets tilsynsvirksomhed

Psykolognævnet har til opgave at føre tilsyn med de autoriserede psykologers virke. Dette gøres fortrinsvis ved behandling af klager over psykologernes virksomhed.

Psykolognævnets tilsyn føres fortrinsvis med udgangspunkt i psykologlovens § 12, hvoraf det fremgår, at en autoriseret psykolog er under udøvelsen af sin virksomhed forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, og lovens § 16, hvoraf det fremgår, at autoriserede psykologer skal udvise omhu og uhilighed ved udfærdigelse af erklæringer.

Siden sin oprettelse i 1994 har Psykolognævnet indtil 31. december 2005 behandlet i alt 414 klager over psykologers faglige virksomhed. I samme periode har nævnet afvist 118 klager.

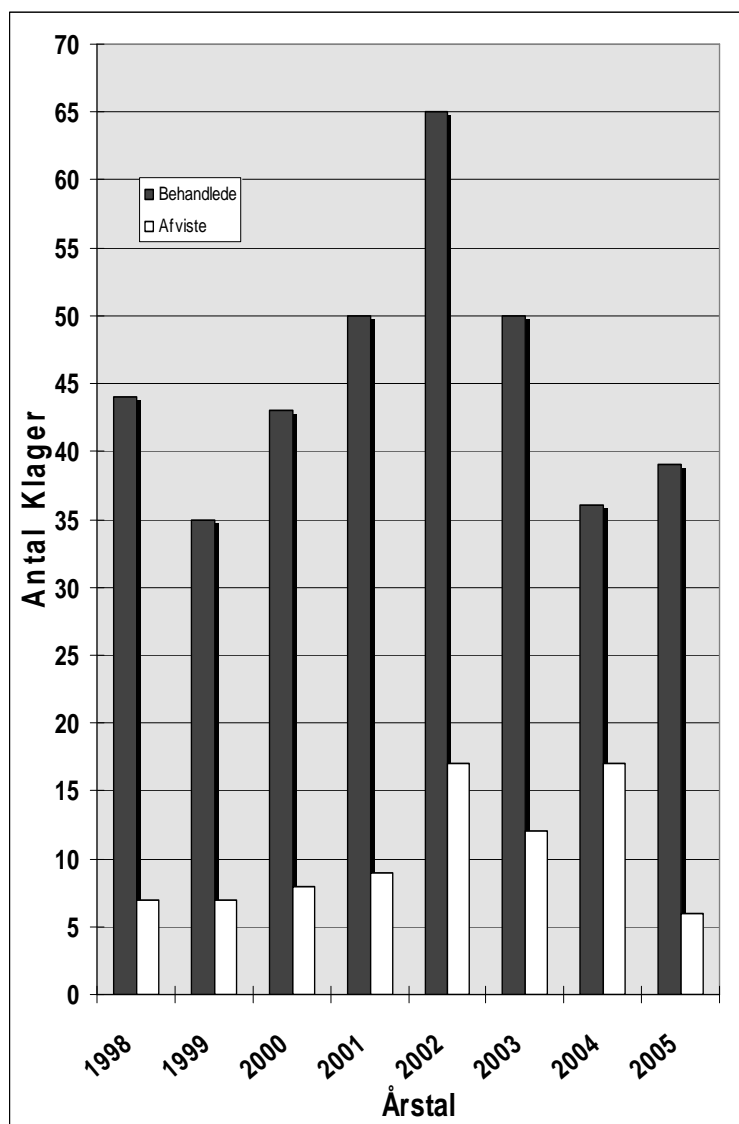
a. Antal klager modtaget pr. år

Antallet af klager behandlet af Psykolognævnet har varieret en del fra år til år. I perioden fra 1994 til 1997 blev der behandlet færre end 20 klager pr. år, og i 2002 blev der behandlet 65 klager, det foreløbigt største antal klager i et år. I 2002 blev 17 klager afvist.

Antallet af afviste sager pr. år er relativt lavt i forhold til antallet af de sager, som Psykolognævnet modtager. Hovedparten af afvisningerne begrundes i, at den påklagede psykolog ikke er autoriseret. Nævnet har også fundet anledning til at afvise klager, hvor det påklagede forhold ikke vedrører psykologens faglige virke, fx når der er tale om psykologens fastsættelse og opkrævning af betaling, eller om psykologens opgaver i den offentlige forvaltning.

Antallet af behandlede og afviste klager over psykologers virksomhed pr. år vises på næste side.

Antal tilsynssager pr. år 1. januar 1998 – 31. december 2005

Definition af sagstyper:

De følgende 2 tabeller henviser til følgende sagstyper.

“Forældremyndighed”.

Klager over psykologens virke i sager om tildeling af forældremyndighed ved retten.

“Samværssager”.

Klager over psykologens virke i sager om samvær mellem børn og den ene af forældrene. Undersøgelserne udføres for statsamtet eller for domstolene.

“Forældreevnesager”.

Klager over psykologens virke ved undersøgelser udført for socialforvaltninger i forbindelse med kommunens støtte til familien, børns eventuelle fjernelse fra hjemmet, hjemgivelse fra anbringelsessteder eller lignende.

“§§ 35 og 36, samt incest”.

Klager over psykologens indberetning til kommunen i henhold til servicelovens § 35 eller § 36, samt klager over psykologens virke i forbindelse med undersøgelser om incest eller andre grænseoverskridende handlinger i forhold til børn.

“Andre børnesager”.

Klager over psykologens virke ved døgninstitutioner, PPR, i adoptionssager eller ved andre særlige undersøgelser.

“Tavshedspligt”.

Sager, hvor der er klaget over psykologens brud på tavshedspligt. Heri er også omfattet klager over brud på tavshedspligt på sundhedsområdet.

Psykolognævnet har kommenteret spørgsmålet om tavshedspligten

i forbindelse med vurderingen af psykologlovens krav til omhu og samvittighedsfuldhed.

“Behandlingsager”.

Klager over psykologers virke på sundhedsområdet, dvs. på et sygehus eller ved behandling hos en privatpraktiserende psykolog.

Siden juni 2003 behandles denne klage type dog alene af Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

“Klientrelationer”.

Forhold, typisk hos en privatpraktiserende, som vedrører psykologens faglige virke, men ikke selve behandlingen.

“Psykologens udtalelser”.

Klager over udtalelser, som psykologen har afgivet på opfordring af en enkelt person, og som oftest er afgivet med udgangspunkt alene i denne persons oplysninger.

“Nægtet aktindsigt”

Klager i sager, hvor psykologen har nægtet at efterkomme klientens ønske om indsigt i psykologens journaloptegnelser.

“Pensionsager”

Klager over psykologens virke i forbindelse med ansøgninger om førtidspension og lignende.

“Andre klagesagstyper”.

Klager over psykologens virke på andre områder, som er oftest af atypisk karakter.

b. Emner for klager, som er behandlet af Psykolognævnet

Fra 1. januar 2000 til den 31. december 2005 har Psykolognævnet behandlet 282 klager over psykologers virke. Klagernes emner har fordelt sig på følgende sagstyper.

Klager behandlet af Psykolognævnet

1. januar 2000 - 31. december 2005

Sagstyper \ Årstal	00-01	02-03	04	05	I alt
Forældremyndighed	19	25	15	11	70
Samværssager	18	16	4	9	47
Forældreevnesager	15	22	8	3	48
§§ 35 og 36 samt incest	9	5	-	-	14
Andre børnesager	5	12	2	8	27
Tavshedspligt	3	2	-	-	5
Behandlingssager	5	7	-	-	12
Klientrelationer	1	1	1	3	6
Psykologens udtalelser	8	10	3	2	23
Aktindsigtssager	2	1	-	-	3
Pensionssager	6	4	1	3	14
Andre klagesagstyper	1	10	2	-	13
Sager i alt.	92	115	36	39	282
Gennemsnitlige antal sager pr. år	46	57,5			

Det fremgår heraf, at 73 pct. af alle klager behandlet i denne periode har drejet sig om psykologers virke i sager vedrørende børn og deres familier.

c. Afgørelser truffet i tilsynssager

I tabellen på næste side vises Psykolognævnets afgørelser i tilsynssager, behandlet i perioden 2003 og 2004. I tabellen dækker de 3 betegnelser kritik over følgende:

“Et godt råd”

Nævnets afgørelse med et godt råd betyder oftest, at der er tale tekniske, i modsætning til faglige, forhold i erklæringen, som kunne have været gjort på en måde, hvorved der var blevet skabt bedre sammenhæng eller oversigt i erklæringens tekst.

“Kritik” og “Alvorlig kritik”

Når der er kritik eller alvorlig kritik, betyder det oftest, at der er forhold i undersøgelsen og/eller erklæring, som ikke fagligt er udført på en måde, der lever op til de krav, som er nævnt i psykologlovens §§ 12 og 16.

Psykologer, som gentagne gange kritiseres for undladelser i deres undersøgelser og/eller erklæringer, risikerer ligeledes alvorlig kritik. I sidste ende kan de pågældende psykologer anmeldes til politiet i medfør af psykologlovens §§ 22 og 23.

Afgørelser truffet af Psykolognævnet i tilsynssager

1. januar 2003 - 31. december 2004

Sagstyper \ Afgørelse	Ingen kritik	Et godt råd	Kritik	Alvorlig kritik	I alt
Forældremyndighed	11	5	9	1	26
Samværssager	10	2	1	1	14
Forældreevnesager	9	4	5	-	18
§§ 35 og 36 samt incest	1	1	-	-	2
Andre børnesager	1	-	4	1	6
Behandlingssager	2	-	-	-	2
Klientrelationer	1	-	-	-	1
Psykologens udtalelser	-	-	5	2	7
Pensionssager	1	1	1	1	4
Andre klagesagstyper	3	-	2	1	6
Sager i alt.	39	13	27	7	86

Der har ikke i 2003 eller i 2004 været behandlet sager vedrørende tavshedspligt eller aktindsigt.

Det fremgår af tabellen, at ca. 45 procent af samtlige sager indbragt for Psykolognævnet i perioden, er afsluttet uden kritik eller andre bemærkninger til psykologen. 13 sager er afsluttet uden kritik men med et godt råd fra nævnet vedrørende tekniske ændringer, som kunne forbedre psykologens præsentation af undersøgelsen og dens konklusioner.

Bilag

Bilag 1

Bekendtgørelse af lov om psykologer m.v.

(Lovbekendtgørelse nr. 132 af 27. februar 2004)

Hermed bekendtgøres lov om psykologer m.v., jf. lov nr. 494 af 30. juni 1993, med de ændringer, der følger af § 7 i lov nr. 463 af 10. juni 1997 og § 4 i lov nr. 207 af 27. marts 2000.

Kapitel 1

Autorisation m.v.

§ 1. Ret til at betegne sig som autoriseret psykolog har kun den, der har fået autorisation som psykolog efter §§ 2 og 19, Stk. 2.

§ 2. Ret til at få autorisation som psykolog har enhver, der her i landet

- 1) har bestået kandidateksamen i psykologi, psykologisk-pædagogisk kandidateksamen eller dermed ligestillet eksamen, og som
- 2) har gennemgået en af Psykolognævnet, jf. § 17, nærmere bestemt supplerende praktisk uddannelse af 2 års varighed.

Stk. 2. Autorisationen meddeles af Psykolognævnet, der fører en fortegnelse over meddelte autorisationer.

Stk. 3. Autorisation kan ikke meddeles den, der må antages at være farlig for sine medmennesker under udøvelse af virksomhed som psykolog enten på grund af udvist grov uduelighed eller på grund af sygdom. Autorisationen kan endvidere nægtes under de i borgerlig straffelovs § 78, Stk. 2, nævnte omstændigheder.

Stk. 4. For meddelelse af autorisation som psykolog betales et af socialministeren fastsat gebyr.

§ 3. En autoriseret psykolog kan fratages sin autorisation, såfremt psykologen må antages at være til fare for andre mennesker på grund af

- 1) en lidelse, der gør den pågældende uegnet til udøvelse af hvervet, eller
- 2) sygdom eller misbrug af rusmidler eller lignende, der bevirker, at psykologen varigt eller med mellemrum befinder sig i en mangelfuld sjælstilstand, eller
- 3) udvist grov forsømmelighed ved udøvelsen af hvervet.

§ 4. Inden Psykolognævnet træffer afgørelse om, at en autorisation skal fratages, kan nævnet indhente en skriftlig erklæring fra Retslægerådet og opfordre udøveren af hvervet til at udtale sig skriftligt eller afgive en mundtlig redegørelse i et møde, hvori også Retslægerådet kan deltage. Den pågældende skal endvidere opfordres til inden 14 dage at erklære, om sagen ønskes afgjort ved dom, eller om sagen kan afgøres af Psykolognævnet. Afgives en sådan erklæring ikke, skal Psykolognævnet indbringe sagen for domstolene.

§ 5. Psykolognævnet kan i påtrængende tilfælde, hvor den fortsatte virksomhed frembyder overhængende fare, midlertidigt fratage udøveren af hvervet autorisationen.

§ 6. Retssag om fratagelse af autorisation anlægges af Psykolognævnet i den borgerlige retsplejes former. Det kan i en dom om fratagelse af autorisation fastsættes, at anke ikke har opsættende virkning. Den pågældende kan dog ikke afskediges fra en stilling på grund af fratagelse af autorisation, før der foreligger en endelig domstolsafgørelse.

§ 7. Psykolognævnet kan anmode udøveren af hvervet om at lade sig underkaste en lægelig eller anden sagkyndig undersøgelse til brug for nævnets stillingtagen til, om autorisation skal søges frataget den pågældende. Hvis den pågældende afviser at efterkomme en sådan anmodning, forelægger Psykolognævnet spørgsmålet for den ret, hvor en eventuel retssag skal anlægges. Retten afgør spørgsmålet ved kendelse. En sådan afgørelse kan også træffes, efter at der er anlagt retssag om fratagelse af autorisation.

Stk. 2. Hvis udøveren af hvervet undlader at efterkomme en kendelse om at underkaste sig en lægelig eller anden sagkyndig undersøgelse, fratager Psykolognævnet den pågældende autorisationen, og hvis der er anlagt retssag herom, bortfalder retssagen.

Stk. 3. Udgifterne ved en undersøgelse efter Stk. 1 afholdes af statskassen.

§ 8. Psykolognævnet offentliggør afgørelser om midlertidig eller endelig fratagelse af autorisation efter §§ 3-7.

Stk. 2. Såfremt retten til at udøve hverv som autoriseret psykolog fratages ved dom i en straffesag, skal anklagemyndigheden give Psykolognævnet meddelelse herom. Psykolognævnet offentliggør afgørelser om frakendelse.

§ 9. Psykolognævnet kan efter ansøgning give en psykolog, der efter §§ 3-7 har fået frataget sin autorisation, tilladelse til at genhverve autorisationen, når de omstændigheder, der begrundede fratagelsen, ikke længere er til stede.

Stk. 2. Et afslag fra Psykolognævnet om generhvervelse af autorisation efter Stk. 1 kan tidligst indbringes for domstolene et år efter, at der er truffet afgørelse om endelig fratagelse af autorisation eller det ved dom er nægtet den pågældende at generhverve autorisationen.

§ 10. En psykolog kan over for Psykolognævnet fraskrive sig sin autorisation for tid eller indtil videre. Autorisationen generhverves, når den fastsatte tidsfrist for fraskrivelsen er udløbet, og kan i øvrigt, også inden for en fastsat tidsfrist, generhverves efter ansøgning til Psykolognævnet, såfremt de omstændigheder, der begrundede fraskrivelsen, ikke længere findes at være til stede.

§ 11. Psykolognævnet giver offentlig meddelelse om autorisationer samt om fratagelse og fraskrivelse efter §§ 9, 10 og 20.

Kapitel 2

Rettigheder og pligter

§ 12. En autoriseret psykolog er under udøvelsen af sin virksomhed forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed.

§ 13. Klager over en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet indbringes for Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

§ 14. Autoriserede psykologer skal føre ordnede optegnelser over deres virksomhed efter nærmere retningslinier fastsat af socialministeren efter indstilling fra Psykolognævnet og efter indhentet udtalelse fra sundhedsministeren for så vidt angår psykologers ordnede optegnelser inden for sundhedsvæsenet.

Stk. 2. De i Stk. 1 nævnte optegnelser skal opbevares i mindst 3 år.

Stk. 3. Den, om hvis personlige forhold der er udarbejdet optegnelser efter Stk. 1, har ret til aktindsigt i optegnelserne.

Stk. 4. Retten til aktindsigt kan dog begrænses i det omfang, hvor partens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private interesser.

Stk. 5. Afslag på en anmodning om aktindsigt vedrørende en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet kan påklages til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Uden for sundhedsvæsenet kan et afslag på en anmodning om aktindsigt påklages til den myndighed, som er klageinstans i forhold til den autoriserede psykologs virksomhedsområde i øvrigt i den sag, begæringen om aktindsigt vedrører.

§ 15. (Ophævet)

§ 16. Autoriserede psykologer skal udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelse af erklæringer, som de afgiver i deres egenskab af autoriserede psykologer.

Kapitel 3

Autorisations- og tilsynsmyndighed m.v.

§ 17. Som autorisations- og tilsynsmyndighed nedsætter socialministeren et psykolognævn, der består af

- 1) 1 medlem udnævnt af socialministeren,
- 2) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra sundhedsministeren,
- 3) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra undervisningsministeren,
- 4) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra Kommunernes Landsforening,
- 5) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra Amtsrådsforeningen,
- 6) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra Københavns og Frederiksberg Kommuner,
- 7) 1 medlem udnævnt efter indstilling fra De Samvirkende Invalideorganisationer og
- 8) 2 medlemmer udnævnt efter indstilling fra Dansk Psykolog Forening.

På tilsvarende måde udnævnes for hvert medlem en stedfortræder.

Stk. 2. Socialministeren udpeger formanden og næstformanden blandt nævnets medlemmer.

Stk. 3. Psykolognævnets medlemmer udnævnes for 4 år. Hvis udnævnelsen finder sted i løbet af en periode, gælder den kun til periodens udløb. Til de medlemmer af Psykolognævnet, der ikke udfører hvervet som led i deres tjenstlige arbejde, ydes vederlæggelse og godtgørelse for befordring i lighed med ikkestatsansatte, der modtager særskilt vederlæggelse. Udgiften hertil afholdes af staten.

Stk. 4. Psykolognævnet meddeler autorisationer, jf. §§ 2 og 19, Stk. 2, og fører tilsyn med de autoriserede psykologer.

Stk. 5. Socialministeren fastsætter efter indhentet udtalelse fra Psykolognævnet dettes forretningsorden, herunder regler om, at nævnet kan tilkalde sagkyndig bistand, og at sager kan afgøres skriftligt. Socialministeren kan endvidere fastsætte regler om, at sager, i hvilke afgørelsen ikke skønnes at frembyde tvivl, henvises til formandens afgørelse.

Stk. 6. Psykolognævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 18. Autoriserede psykologer er forpligtet til på begæring af Psykolognævnet at afgive alle oplysninger, der er nødvendige for gennemførelse af tilsynet.

Stk. 2. Psykolognævnet skal til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn indbringe sager vedrørende autoriserede psykologers virksomhed inden for sundhedsvæsenet, som nævnet finder vil kunne give grundlag for kritik eller anden sanktion.

Kapitel 4

Forskellige bestemmelser

§ 19. Socialministeren kan fastsætte sådanne bestemmelser om udøvelse af virksomhed her i landet som psykolog, som er nødvendige til gennemførelse af overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for psykologer og direktiver vedtaget af De Europæiske Fællesskaber.

Stk. 2. Psykolognævnet kan meddele autorisation som psykolog til personer, der i udlandet har gennemgået en uddannelse, som kan ligestilles med de i § 2, Stk. 1, nævnte uddannelser.

§ 20. Er autorisation som psykolog her i landet givet på grundlag af autorisation i et andet land, kan Psykolognævnet fratage vedkommende autorisationen, hvis autorisationen i vedkommende andet land bliver frataget den pågældende eller på anden måde taber sin gyldighed.

§ 21. Ret til at betegne sig som psykolog har kun den, der ved et universitet eller anden højere uddannelsesinstitution har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen.

Stk. 2. Reglerne om tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og § 152 c-f, finder tilsvarende anvendelse på psykologer.

Kapitel 5

Straffebestemmelser

§ 22. En autoriseret psykolog, der gør sig skyldig i grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed under udøvelsen af sin virksomhed, straffes med bøde eller hæfte.

§ 23. Overtrædelse af § 1, §§ 14-16 og § 21, stk. 1, straffes med bøde.

Stk. 2. I forskrifter, der er udfærdiget i medfør af denne lov, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Kapitel 6

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 24. I lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v., som senest ændret ved lov nr. 369 af 6. juni 1991, foretages følgende ændringer:

1. § 4, Stk. 1, affattes således:

»Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med den sundhedsfaglige virksomhed, der udføres af personer inden for sundhedsvæsenet. Dette gælder dog ikke virksomhed, der udføres af autoriserede psykologer. Endvidere fører Sundhedsstyrelsen tilsyn med ledere af plejehjem og lignende, hvortil der ikke er knyttet en fast læge.«

2. I § 19 indsættes efter Stk. 2 som nyt stykke:

» Stk. 3. I sager vedrørende autoriserede psykologers virksomhed inden for sundhedsvæsenet skal nævnet dog indhente en udtalelse fra Psykolognævnet, før nævnet træffer afgørelse i en sag.«

§ 25. Loven træder i kraft den 1. januar 1994.

§ 26. Den, der inden for de sidste 10 år forud for lovens ikrafttræden har udøvet virksomhed som psykolog svarende til fuld-tidsbeskæftigelse i mindst 2 år, og som har gennemført en uddannelse, der opfylder betingelserne for godkendelse i henhold til den af Dansk Psykolog Forening i 1990 etablerede autorisationsordning, eller som opfylder de krav, Undervisningsministeriet stiller til godkendelse af efteruddannelse for kliniske psykologer i folkeskolen, har ret til autorisation som psykolog, jf. dog § 2, Stk. 3.

Stk. 2. Ansøgninger om autorisation efter Stk. 1 skal indsendes til Psykolognævnet inden 6 måneder fra lovens ikrafttræden. Når særlige forhold taler herfor, kan Psykolognævnet dispensere fra denne tidsfrist.

§ 27. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Lov nr. 463 af 10. juni 1997 indeholder nedenstående ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. (Lovændringen vedrører § 15.)

§ 7.

Loven træder i kraft den 1. september 1997.

Stk. 2-5. ...

Stk. 6. I lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v. ophæves § 15.

Stk. 7-9. ...

Lov nr. 207 af 27. marts 2000 indeholder nedenstående ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser. (Lovændringen vedrører §§ 21 og 23. Lovændringen angår om sammensætningen af de sociale nævn m.v., Det Rådgivende Praksisudvalg, Det Sociale Råd, advokatbistand, psykologers tavshedspligt m.v.)

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2000, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2-3.....

Socialministeriet, den 27. februar 2004

P.M.V.
Thomas Børner

/Aksel Meyer

Bekendtgørelse af forretningsorden for Psykolognævnet

(Bekendtgørelse nr. 86 af 2. februar 1994)

I henhold til § 17, stk. 5, i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v. fastsættes følgende forretningsorden for Psykolognævnet:

Psykolognævnet

§ 1. Psykolognævnet meddeler efter de betingelser, der er nævnt i psykologlovens § 2 og § 19, stk. 2 autorisation til psykologer, og nævnet fører tilsyn med de autoriserede psykologer.

Stk. 2. Psykolognævnet nedsættes af socialministeren for 4 år ad gangen. For hvert medlem udpeges samtidig en stedfortræder, der kan give møde, hvis det ordinære medlem er forhindret.

Stk. 3. Socialministeren udpeger formanden og næstformanden blandt nævnets medlemmer.

Stk. 4. Psykolognævnet betjenes af et sekretariat, der varetager den daglige sagsbehandling.

§ 2. Psykolognævnets afgørelser, herunder afgørelser om autorisation, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Mødeindkaldelse og mødebehandling

§ 3. Psykolognævnet indkaldes til møde mindst to gange årligt, og så ofte det er nødvendigt.

Stk. 2. Psykolognævnet kan indhente sagkyndig bistand i forbindelse med sagsbehandlingen. Psykolognævnet kan endvidere anmode en sagkyndig om at deltage i nævnets møde under behandlingen af den pågældende sag.

Stk. 3. Den, som har en sag til behandling i Psykolognævnet, kan efter nævnsformandens bestemmelse få foretræde for nævnet.

Stk. 4. Psykolognævnets sekretariat sørger for, at møder, om muligt, indkaldes med mindst 14 dages varsel. Så vidt muligt udsendes endelig dagsorden og mødemateriale senest 1 uge før mødets afholdelse.

Stk. 5. Der udarbejdes referat af nævnets møder.

§ 4. Psykolognævnets formand - eller i dennes forfald nævnets næstformand - leder nævnets møder.

Stk. 2. Formanden kan træffe afgørelse i sager, hvis afgørelse efter de retningslinier, der fremgår af psykologloven og af Psykolognævnets praksis, ikke frembyder tvivl.

Stk. 3. Formanden orienterer om formandsafgørelserne på førstkommande møde.

§ 5. Sager, som ikke kan afgøres af formanden, og hvor det ikke forekommer rimeligt at afvente et møde i nævnet, kan afgøres skriftligt. Sagerne udsendes med en indstilling om afgørelsen til nævnets medlemmer til skriftlig votering. Ønsker blot et enkelt af nævnets medlemmer sagen behandlet i møde, optages sagen på dagsordenen til det førstkommande møde.

Stk. 2. De sager, som er afgjort ved skriftlig votering, optages på det førstkommande møde i Psykolognævnet som efterretningssager.

Tavshedspligt og habilitet

§ 6. Psykolognævnet er en offentlig forvaltningsmyndighed. Nævnets medlemmer og andre, der deltager i nævnets møder, er omfattet af forvaltningslovens regler om tavshedspligt og habilitet.

Nævnets afgørelser

§ 7. Psykolognævnet er beslutningsdygtigt, når mindst 5 af nævnets medlemmer eller stedfortrædere giver møde.

Stk. 2. Psykolognævnets afgørelser træffes ved almindelig stemmeflerhed.

Stk. 3. Ved stemmelighed er formandens - eller i dennes fravær næstformandens - stemme afgørende.

§ 8. Nævnets afgørelser med begrundelse udfærdiges skriftligt. Ved autorisationer udfærdiges et særskilt autorisationsbevis. Forud for udstedelse af autorisationsbevis skal det i medfør af lovens § 2, stk. 4, jf. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 35 af 18. januar 1994, nævnte autorisationsgebyr være indbetalt.

Ikrafttræden

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den 12. februar 1994 og har virkning fra 1. januar 1994.

Socialministeriet, den 2. februar 1994

Bente Juncker

/ Frode Svendsen

Retningslinier for praktisk uddannelse som grundlag for autorisation. April 1998.

I medfør af psykologlovens § 2, stk. 1, nr. 2 fastsætter Psykolognævnet retningslinier for den supplerende praktiske uddannelse, der sammen med kandidateksamen i psykologi, pædagogisk-psykologisk kandidateksamen eller dermed ligestillet eksamen, kan danne grundlag for en autorisationsordning, der sikrer et højt psykologfagligt niveau blandt autoriserede psykologer.

1. Omfang

Den praktiske uddannelse skal være gennemført efter kandidateksamen og inden for de seneste 10 år.

Den praktiske uddannelse skal have en varighed af mindst 2 år på fuld tid (mindst 30 timer om ugen) eller for så vidt angår privatpraktiserende psykologer et omfang på mindst 2 x 1200 timer. Ved en ugentlig arbejdstid på mellem 15 og 29 timer medregnes kun halvdelen af arbejdsperioden. En ugentlig arbejdstid på under 15 timer medregnes ikke.

Arbejdsperioder på under 5 måneder medregnes normalt ikke.

Ulønnet, kvalificeret, psykologfagligt arbejde kan efter en konkret vurdering medregnes.

Undervisning medregnes ikke.

2. Bredde

Den praktiske uddannelse skal have bredde inden for det psykologiske arbejdsområde, og skal omfatte såvel *direkte* som *indirekte* klientkontakt (eksempelvis supervision af andre, konsulentfunktioner i forhold til andre psykologer m.v.), behandling af forskellige klientgrupper og anvendelse af forskellige psykologiske arbejdsmetoder.

Bredde vil kunne opnås ved *mere end ét ansættelsesforhold* eller ved udstationering på en anden arbejdsplads end hovedansættelsesstedet i et omfang svarende til mindst 300 timer over en periode på mindst 6 måneder.

Bredde vil efter en konkret vurdering kunne opnås ved *ét ansættelsesforhold*, såfremt der er stor bredde, dels i det faglige miljø, dels i arbejdsopgaver eller såfremt der er modtaget mindst 80 timers supervision ved en supervisor fra et andet fagligt miljø og med et andet fagligt udgangspunkt.

I den samlede vurdering af bredden kan medregnes fagligt relevante aktiviteter såsom forskning eller erhvervsmæssig virksomhed i relation til individer, grupper eller organisationer.

3. Faglig vejledning/supervision

Som led i den praktiske uddannelse skal psykologen have modtaget mindst *160 timers supervision i egne sager*, heraf mindst 40 timer i form af *individuel* supervision og mindst 40 timer i form af *gruppesupervision*.

Supervisionens indhold og omfang skal dokumenteres af supervisor.

For så vidt angår *gruppesupervision*, skal gruppen af superviserende have en overvægt af deltagere med psykologisk kandidateksamen, pædagogiskpsykologisk kandidateksamen eller dermed ligestillet eksamen.

Supervision i blandede faggrupper med overvægt af ikke-psykologer vil kunne anerkendes efter en konkret vurdering.

Antallet af supervisionstimer i gruppe beregnes på følgende måde:
grupper på 2 (ekskl. supervisor): det fulde timetal,
grupper på 3 - 5 (ekskl. supervisor): $\frac{2}{3}$ af det modtagne timetal,
grupper på 6 -12 (ekskl. supervisor): $\frac{1}{2}$ af det modtagne timetal.

Supervision i grupper på mere end 12 medregnes ikke.

Supervisionen skal være modtaget ved en *psykolog*, der er autoriseret af Psykolognævnet eller opfylder betingelserne for at blive det eller ved en klinisk psykolog. Supervision ved psykologer, som ikke opfylder disse betingelser, kan godkendes efter en konkret vurdering.

Supervision modtaget på *kurser* kan efter en konkret vurdering godkendes, forudsat at den modtagne supervision i øvrigt opfylder de stillede krav til supervision.

Supervision ved *læger* med speciale i psykiatri eller andre lignende specialer kan efter en konkret vurdering godkendes med op til 40 timer.

Supervision ved *andre faggrupper* kan efter en konkret vurdering godkendes med op til 15 timer, forudsat at supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet.

Faglig relevant *egenterapi* kan efter en konkret vurdering godkendes med op til 12 timer, forudsat at terapien er modtaget i tæt tilknytning til psykologfagligt arbejde, og at den har haft et uddannelsesmæssigt sigte.

Forhåndsgodkendelser af supervisionsforhold kan forelægges nævnet.

4. Særlige forhold

Psykologer der gennem en periode på *mindst 20 år* har haft praktisk psykologarbejde, og som i øvrigt opfylder intentionerne i de stillede krav, kan uanset manglende dokumentation herfor efter en konkret vurdering opnå autorisation.

5. Ikrafttræden

Retningslinierne træder i kraft den 1. april 1998.

Autorisationsordning for psykologer. Retningslinier for den praktiske uddannelse. December 2002.

Retten til at blive autoriseret som psykolog er betinget af, at psykologen har bestået kandidateksamen i psykologi eller en dermed ligestillet eksamen, og at psykologen derefter har gennemgået en supplerende praktisk uddannelse af mindst 2 års varighed.

I medfør af § 2, stk. 1, nr. 2, i lov om psykologer m.v. fastsætter Psykolognævnet retningslinier for den praktiske uddannelse, der kan danne grundlag for autorisation.

Kapitel 1. Formålet med den praktiske uddannelse

Den uddannelse, der kan danne grundlag for autorisation, er en praktisk efteruddannelse, der har til formål at sikre borgerne en kvalificeret psykologydelse.

Uddannelsen skal kvalificere psykologen til selvstændigt at kunne påtage sig forskelligartede opgaver med udredning og intervention. Dette skal ske ved at træne psykologen i at benytte erhvervet teoretisk viden i praksis, således at psykologen bliver i stand til at begrunde sine psykologfaglige tiltag på grundlag af teoretiske og metodiske overvejelser.

I forhold til udredning betyder det, at:

- Psykologen kan argumentere for relevante udredningsformer i forhold til opdraget,
- Psykologen kan tilrettelægge udredninger, der er realistiske og praktisk gennemførlige,
- Psykologen kan foretage udredninger med relevans og præcision, dvs.
 - at de anvendte metoder er relevante i forhold til det, der skal undersøges,
 - at de anvendte procedurer og/eller prøver bruges efter deres hensigt,
 - at udredningen er tilstrækkelig omfattende til, at psykologen kan drage pålidelige konklusioner,
 - at psykologen på baggrund af udredningen kan begrunde interventioner og/eller foretage visitering.

- Psykologen kan udarbejde en skriftlig eller mundtlig afrapportering af udredningen, der besvarer den opgave, som ligger i opdraget.

I forhold til intervention betyder det, at:

- Psykologen kan argumentere for relevante interventionsformer i forhold til udredningen og/eller opdraget,
- Psykologen kan anvende forskellige metoder og interventionsformer,
- Psykologen kan opstille mål for interventionen, der er realistiske, og som kan gøres til genstand for evaluering,
- Psykologen kan evaluere relevansen af de anvendte interventionsformer.

Formålet med uddannelsen er endvidere, at psykologen i løbet af uddannelsen skal øge sin bevidsthed om egne styrker og begrænsninger samt udvide sine faglige muligheder for at foretage et kvalificeret skøn og for at forholde sig reflekterende til eget teoretisk ståsted.

De to hovedområder: udredning og intervention er nærmere beskrevet i afsnittet: Hovedområder og Målgrupper.

Kapitel 2. Uddannelsens omfang og indhold

Uddannelsens varighed

Den praktiske uddannelse skal være gennemført efter bestået kandidateksamen og skal have en varighed svarende til mindst 2 år på fuld tid.

For lønmodtagere regnes en ugentlig arbejdstid på mindst 30 timer som fuld tid. Arbejdsperioder med en ugentlig arbejdstid på mellem 15 og 29 timer medregnes kun til den praktiske uddannelse med halvdelen af perioden. Arbejdsperioder med en ugentlig arbejdstid på under 15 timer medregnes ikke.

For privatpraktiserende psykologer regnes en arbejdstid på mindst 1200 timer over en periode på et år som fuld tid svarende til 40 ugers arbejde á 30 timer. Arbejdsperioder med en arbejdstid fra 600 til 1199 timer på årsbasis medregnes til den praktiske uddannelse med halvdelen af arbejdsperioden. Ved privat konsultation tæller en konsultationstime for to arbejdstimer. Antallet af arbejdstimer skal dokumenteres, se Retningsliniernes kapitel 4.

Ulønnet psykologfagligt arbejde kan efter en konkret vurdering medregnes til den praktiske uddannelse, hvis arbejdets omfang og indhold er dokumenteret.

Sammenhængende fraværsperioder af mere end 8 ugers varighed fratrækkes ved opgørelsen af arbejdsperioder.

Ansættelsesforhold, selvstændig virksomhed som psykolog og ulønnet psykologfagligt arbejde medregnes kun til den praktiske uddannelse, hvis det enkelte arbejdsforhold har været af mindst 5 måneders varighed.

Det er en forudsætning for at blive autoriseret, at ansøgerens praktiske psykologvirksomhed har aktualitet. Ansøgere, der har gennemført en praktisk uddannelse, der ligger mere end 10 år tilbage, skal herudover have udført psykologfaglig praktisk virksomhed af mindst 2 års varighed inden for de seneste 10 år og have modtaget supervision i denne virksomhed.

Uddannelsens indhold - arbejdsopgaver

Psykologen skal have arbejdet inden for hvert af de to hovedområder: udredning og intervention. Intervention skal primært være i form af direkte intervention, men kan suppleres med indirekte intervention. Ved indirekte intervention forstås supervision af egen eller andre faggrupper.

Psykologen skal have arbejdet med målgruppen individ og derudover med mindst en af de to målgrupper: gruppe, organisation.

I løbet af den praktiske uddannelse skal psykologen have haft mindst 500 konfrontationstimer under arbejdet med udredning og mindst 500 konfrontationstimer under arbejdet med intervention.

Psykologen skal have haft mindst 200 konfrontationstimer med målgruppen individ og mindst 200 konfrontationstimer enten med målgruppen gruppe eller med målgruppen organisation.

Psykologen skal have modtaget supervision på sit arbejde med udredning og intervention.

De to hovedområder og de tre målgrupper er nærmere beskrevet i bilaget: Hovedområder og Målgrupper.

Kapitel 3. Supervision/psykologfaglig vejledning

Formålet med supervision - ansvar og pligter

I løbet af den praktiske uddannelse skal psykologen under supervision udvikle sine færdigheder i at tilrettelægge og gennemføre relevant udredning og intervention. Der henvises herom til kapitel 1: Formålet med den praktiske uddannelse.

Supervisionen skal omfatte såvel sagsaspekter som relationen mellem supervisanden og den målgruppe, som supervisanden har foretaget udredning og/eller intervention i forhold til (klienten).

Supervision med henblik på autorisation forudsætter, at supervisor og supervisand på forhånd har truffet aftale om, hvornår et supervisionsforløb skal foregå, og hvilke hovedområder og arbejdstemaer supervisionen skal indeholde. De løbende faglige drøftelser af arbejdsopgaver, der finder sted på en arbejdsplads, betragtes ikke som supervision i forbindelse med autorisation.

At være supervisor indebærer, at man påtager sig ansvaret for, at supervisanden modtager kvalificeret vejledning i at tilrettelægge og gennemføre relevant udredning og/eller intervention i forhold til de arbejdstemaer, der er aftalt.

Hvis den psykologfaglige udvikling ikke forløber tilfredsstillende, forventes det, at supervisor gør supervisanden opmærksom herpå og pointerer, at supervisor har pligt til i en supervisionserklæring at afgive en udtalelse om supervisandens psykologfaglige udvikling under det pågældende forløb.

Supervisors faglige kvalifikationer

Supervisor skal have faglig kompetence inden for de områder, som vedkommende påtager sig at supervisere i. Den supervision, der indgår i grundlaget for autorisation, skal være modtaget af psykologer, der er autoriseret af Psykolognævnet, og som har arbejdet som psykolog i mindst 3 år efter kandidateksamen.

Supervision ved andre akademiske faggrupper end psykologer, der har arbejdet inden for deres fagområde i mindst 3 år efter kandidateksamen, kan godkendes efter en konkret vurdering, hvis supervisionen ligger inden for deres fagområde, og supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet. Den enkelte ansøger kan højst påregne at få godkendt 25 timers supervision ved andre faggrupper end psykologer.

Der henvises til kapitel 6 om overgangsregler for psykologer, der har modtaget supervision i arbejdsopgaver inden for det arbejds- og organisationspsykologiske arbejdsområde.

Egenterapi ved andre end autoriserede psykologer kan godkendes efter en konkret vurdering. Der vil herved indgå en vurdering af terapeutens uddannelsesmæssige baggrund og erfaringsgrundlag. Om egenterapiens omfang henvises til følgende afsnit: Supervisionens omfang.

Supervisionens omfang

Som et led i den praktiske uddannelse skal psykologen have modtaget supervision svarende til mindst 160 timer, hvoraf mindst 40 timer skal være i form af individuel supervision og mindst 40 timer i form af supervision i gruppe.

I forbindelse med autorisation regnes 1 times supervision at udgøre 60 minutter.

Ud af de 160 timers supervision skal mindst 40 timer være modtaget af én ekstern supervisor, dvs. en supervisor som arbejder på en anden arbejdsplads end psykologen. Med "anden arbejdsplads" forstås en arbejdsplads, der har en anden faglig ledelse og anden kollegagrube end den arbejdsplads, hvor psykologen selv arbejder.

For at supervisionsforløb kan medregnes i forbindelse med autorisation, skal ansøger som udgangspunkt have modtaget mindst 10 timers supervision ved samme supervisor. Kortere supervisionsforløb kan dog medregnes med op til 30 timer, hvis supervisionen hos den enkelte supervisor har udgjort mindst 5 timer.

Individuel supervision skal som udgangspunkt være modtaget i superviserandens egne sager, og gruppesupervision skal være givet i gruppedeltagernes egne sager. Ved "egne sager" forstås psykologfaglige opgaver, som psykologen har fået tildelt i arbejdsmæssig sammenhæng, og som psykologen herigennem er helt eller delvist ansvarlig for.

Live-supervision af et psykolog/klient forhold, hvor supervisionen finder sted på et kursus, og hvor klienten tildeles psykologen som led i kurset, kan medregnes med højst 20 timer.

Supervision i grupper medregnes kun, hvis flertallet af superviserandene har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen. Supervision i grupper, hvor flertallet af superviserandene har en anden akademisk uddannelse, kan medregnes til den praktiske uddannelse efter en konkret vurdering, hvis supervisionen har været nødvendig og fagligt relevant.

Supervision, der er modtaget i grupper på mere end 2 superviserander, medregnes ikke med det fulde timetal. Psykolognævnet beregner antallet af supervisionstimer i gruppe på følgende måde:

Grupper på 2	(excl. supervisor)	det fulde timetal
Grupper på 3-5	(excl. supervisor)	2/3 af det fulde timetal
Grupper på 6-12	(excl. supervisor)	1/2 af det fulde timetal

Det er de omregnede timetal, der lægges til grund for vurderingen af, hvorvidt kravene til supervisionens omfang er opfyldt. I dokumentationen for supervision, der modtages med henblik på autorisation, angives det fulde timetal for supervisionen.

Supervision i grupper på mere end 12 supervisander medregnes ikke i forbindelse med autorisation.

Egenterapi kan indgå som grundlag for autorisation med op til 25 timer med den virkning, at kravet om 160 supervisionstimer i egne arbejdsopgaver nedsættes tilsvarende. Egenterapi medfører ingen reduktion af kravet om 40 timers supervision ved én ekstern supervisor.

Kapitel 4. Dokumentation for den praktiske uddannelse

Psykologer, der ønsker at søge om autorisation, skal udfylde og indsende et ansøgningsskema til Psykolognævnet. Sammen med ansøgningsskemaet skal ansøgeren indsende kopi af eksamensbevis og dokumentation for den praktiske uddannelse.

Arbejdsgiveren skal bekræfte, hvor længe ansøgeren har været ansat som psykolog, samt fordelingen af konfrontationstimer på henholdsvis udredningsopgaver og interventionsopgaver. Arbejdsgiveren skal endvidere bekræfte, hvordan konfrontationstimerne har været fordelt på ansøgerens arbejde med målgrupperne: individ, gruppe og organisation.

Privatpraktiserende psykologer, der ikke har en arbejdsgiver, skal underskrive en erklæring på tro og love om fordelingen af konfrontationstimer på hovedområder og målgrupper. Psykologen skal desuden indsende opgørelser over bruttoindtægter ved arbejde i privat praksis. Opgørelserne skal være bekræftet af en revisor.

Supervisor skal bekræfte supervisionsforløb, der kan danne grundlag for autorisation.

Psykolognævnet har udarbejdet følgende blanketter der forudsættes anvendt som dokumentation for det praktiske arbejde som psykolog, supervision og egenterapi:

- Praktisk Arbejde
- Privat Praktiserende (Erklæring på tro og love)
- Supervision
- Egenterapi

Ansøgningsskema og blanketter findes på Psykolognævnets hjemmeside, men kan også rekvireres ved skriftlig eller telefonisk henvendelse til Psykolognævnet.

Kapitel 5. Særlige forhold

Det er en forudsætning for at blive autoriseret som psykolog, at ansøgeren har dokumenteret den praktiske uddannelse, jf. retningsliniernes kapitel 4.

Psykologer, der har haft praktisk psykologarbejde gennem en periode på mindst 20 år, kan opnå autorisation efter en konkret vurdering, uanset det ikke er muligt at fremskaffe tilstrækkelig dokumentation for uddannelsen, fx på grund af supervisors død, arbejdspladsens ophør eller andre særlige forhold.

Ansøgeren skal indsende dokumentation for de dele af uddannelsen, som det er muligt at få dokumenteret, samt en beskrivelse af de dele af uddannelsen, der ikke kan dokumenteres. Ud fra den foreliggende dokumentation og ansøgerens beskrivelse vurderer Psykolognævnet, om ansøgerens praktiske uddannelse kan danne grundlag for autorisation.

Kapitel 6. Ikrafttræden og overgangsordning

Retningslinierne træder i kraft den 1. januar 2003.

Retningslinierne har virkning for psykologer, der er uddannet efter den 1. januar 2003, eller som først har begyndt den praktiske uddannelse med henblik på autorisation efter denne dato.

Psykologer, som har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen inden den 1. januar 2003, og som har påbegyndt den praktiske uddannelse med henblik på autorisation inden denne dato, kan søge autorisation efter Psykolognævnets retningslinier af april 1998.

Det er en betingelse for at opnå autorisation efter Psykolognævnets retningslinier af april 1998, at ansøgning om autorisation er Psykolognævnet i hænde senest den 31. marts 2005.

Psykologer, som ansøger om autorisation fra den 1. april 2005, kan kun opnå autorisation efter de retningslinier, der træder i kraft den 1. januar 2003.

Supervision ved andre akademiske faggrupper end psykologer, der har arbejdet i mindst 3 år inden for deres fagområde, kan godkendes med op til 40 timer, hvis supervisionen er modtaget i arbejds- og organisationspsykologiske sager/arbejdsopgaver. Det

er en forudsætning, at supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet, og at supervisionen fandt sted senest den 31. december 2007.

Psykolognævnet, december 2002

Eksempler og definitioner

Hovedområder og Målgrupper

Det psykologfaglige arbejde kan opdeles i to hovedområder: udredning og intervention, der foretages i forhold til de tre målgrupper: individ, gruppe og organisation.

I. Hovedområder

Udredning

Udredning karakteriserer det forløb, hvor psykologen fx via indsamling af information, samtaler med klienter, testning, undersøgelse samt vurderinger og analyser arbejder sig frem til en forståelse af den præsenterede opgave, problem eller konflikt. Udredningen afsluttes oftest med, at psykologen gennem en rapportering (mundtlig eller skriftlig) præsenterer sin udredning og dens konklusioner til opdragsgiveren.

Intervention

Intervention karakteriserer det forløb, hvor psykologen på baggrund af en erhvervet viden om opgaven (via egen eller andres udredning, et indledende samtaleforløb eller lignende) igangsætter en påvirknings-, ændrings- eller udviklingsproces ved hjælp af psykologiske metoder.

Selvom en udredning i mindre grad påvirker de personer, udredningen retter sig mod, og den præsenterede problemstilling, og der tilsvarende sker en opsamling af information undervejs i interventionen, er det væsentligt, at psykologen over for opdragsgiver og de, som indgår i opdraget, tilkendegiver, om et givent forløb er at betragte som udredning eller intervention.

Ved nogle psykologfaglige opgaver kan det være hensigtsmæssigt, at psykologen sammen med dem, som indgår i opdraget, gennemløber en proces, som veksler mellem elementer med udredning og elementer med intervention. Det er også her væsentligt, at psykologen over for de personer, der indgår i opdraget, beskriver og opnår accept af denne arbejdsform.

II. Målgrupper

Individ

Et individ kan ikke undersøges eller beskrives uden samtidig at medinddrage individets sociale forhold og relationer. Som en del af udredningen kan psykologen fx have kontakt med personens sociale netværk for at indhente oplysninger, men dette gør ikke målgruppen til "gruppe". Det psykologiske arbejde med målgruppen individ defineres derfor ved, at psykologen i opgaverne har den primære kontakt med én person med henblik på udredning eller intervention i forhold til denne person og med fokus på denne persons individualitet.

Eksempler på udredning i forhold til individer:

- Psykologisk undersøgelse (med anvendelse af test, samtaler, interview m.m.)
- Samtale- eller observationsforløb med henblik på efterfølgende vurdering eller udtalelse
- Opgaver med rekruttering og udvælgelse af medarbejdere og ledere
- Visitation

Eksempel på intervention i forhold til individer:

- Samtaler og rådgivningsforløb
- Psykoterapeutiske forløb
- Supervision og faglig vejledning
- Træningsaktiviteter

Gruppe

Som ved individ er det psykologens kontakter i opgaven, der afgrænser målgruppen gruppe fra målgruppen individ. En gruppe består af to eller flere individer, mellem hvilke der består visse dynamiske relationer, og hvor der er en eller anden form for interaktion og samspil. Målgruppen gruppe har en (relativ) konstant i den periode, hvor psykologen arbejder med udredning eller intervention.

Fokus er på gruppens dynamik, interaktion og samspil med respekt for de enkelte individer, der indgår i gruppen. Som en del af udredningen kan psykologen fx interviewe enkeltpersoner med henblik på at anvende dette i gruppesammenhænge.

Målgruppen gruppe kan fx være:

- En familie
- En gruppe sammensat med henblik på terapi
- En gruppe sammensat med henblik på supervision eller faglig vejledning
- En gruppe sammensat, fordi de har en fælles reference (ulykke, krise m.m.)

- En gruppe, der har en arbejdsmæssig tilknytning (klasse, team m.m.)

Eksempler på udredning i forhold til gruppe:

- Psykologisk undersøgelse, evaluering og analyse (med anvendelse af test, samtaler, interview m.m.)
- Samtale- eller observationsforløb med henblik på efterfølgende udtalelse eller vurdering
- Visitation

Eksempel på intervention i forhold til gruppe:

- Familierådgivning og familierapi
- Terapi- og samtaleforløb med grupper
- Supervision og faglig vejledning
- Teamudvikling
- Ledertræning

Organisation

Målgruppen organisation er karakteriseret ved at være et socialt system af interne relationer, som primært er bestemt af et fælles mål og/eller af en specifik magtinstans, som er afgørende for relationerne. De interne relationer i organisationer er baseret på, at nogen eller noget beslutter muligheden for andre til at træde ud og ind, blive medlem eller miste medlemskab.

I organisationen mødes og handler individer i grupper om fælles midler til at opnå forskellige mål og fælles mål. Derigennem skaber de den relevante sociale struktur af gensidigt afhængige adfærdsmønstre. Individet kan være del af en eller flere forskellige grupper samtidig.

I arbejdet med målgruppen organisation er fokus på organisationens kerneaktiviteter så som læring, selvrefleksion, forandring og udvikling. Den enkelte medarbejder og de enkelte grupper er bærere af disse processer. Derfor er gruppernes og individernes handlinger og de måder, individerne organiserer de daglige aktiviteter på, et væsentligt grundlag til forståelse af organisationen.

Eksempler på udredning i forhold til organisation:

- Psykologisk undersøgelse, evaluering og analyse (fx med henblik på trivselsproblemer, en ønsket omstilling, udvidelse, nedskæring eller sammenlægning)

Eksempel på intervention i forhold til organisation:

- Organisationsforandring og -udvikling (fx med henblik på at forbedre trivsel, understøtte en omstilling, udvidelse, personalereduktion eller sammenlægning).

Bekendtgørelse om betaling af gebyr for meddelelse af autorisation som psykolog

(Bekendtgørelse nr. 978 af 31. oktober 2000)

I henhold til § 2, stk. 4, i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v., som senest ændret ved § 4 i lov nr. 207 af 27. marts 2000, fastsættes:

§ 1. Der betales et gebyr på 1.500 kr. for meddelelse af autorisation som psykolog.

Stk. 2. Gebyret indbetales til Socialministeriet, før der udstedes autorisationsbevis.

§ 2. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2001 og har virkning for de autorisationer, der meddeles af Psykolognævnet efter denne dato.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 35 af 18. januar 1994 ophæves.

Socialministeriet, den 31. oktober 2000

Henrik Dam Kristensen

/Frode Svendsen

Bilag 6

Bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser

(Bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994)

I medfør af § 14, stk. 1, og § 23, stk. 2, i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v., fastsættes:

§ 1. Pligten til at føre ordnede optegnelser (journal) gælder enhver autoriseret psykolog, der yder psykologisk rådgivning, undersøgelse eller behandling for personlige, familiemæssige eller tilsvarende problemer, individuelt såvel som i grupper.

Stk. 2. Det påhviler den autoriserede psykolog, som er ansvarlig for andres medvirken i behandlingen, at sørge for, at disses materiale herom journalføres.

§ 2. For autoriserede psykologer ansat i sygehusvæsenet indgår oplysninger og andet materiale vedrørende den psykologiske behandling m.v. i den almindelige patientjournal.

§ 3. Der skal for hvert sagsforløb føres en journal.

§ 4. Optegnelser i journalen skal dateres.

Stk. 2. Optegnelser skal foretages i permanent skrift og være letlæselige. Når der anvendes forkortelser, skal disse umiddelbart kunne forstås af fagfæller.

Stk. 3. Så vidt muligt bør optegnelserne være formuleret, så de kan læses og forstås af klienterne.

Stk. 4. Den, om hvis personlige forhold der udarbejdes optegnelser, har, jf. lov om psykologer m.v., § 14, stk. 3, ret til aktindsigt i optegnelserne. Retten til aktindsigt kan dog, jf. lovens § 14, stk. 4, begrænses i det omfang, hvor partens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private interesser.

§ 5. Journalen skal indeholde oplysning om:

- 1) Klientens navn, alder og bopæl,
- 2) årsagen til henvendelsen, herunder om klienten er henvist,
- 3) foretagne psykologiske undersøgelser og foreløbige vurderinger,
- 4) den iværksatte psykologiske rådgivning og behandling, samt oplysninger om den information, der er givet patienten om behandlingen,

5) hvem der har foretaget den psykologiske undersøgelse og behandling,

6) eventuel anbefaling af kontakt til andre instanser.

§ 6. Journalen skal opbevares i mindst 3 år regnet fra tidspunktet for den senest foretagne optegnelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 er ikke til hinder for, at journalen overdrages en anden autoriseret psykolog, der har vedkommende klient i behandling, til fortsat opbevaring. Overdragelse af journalen kræver dog samtykke fra klienten.

§ 7. De regler, der gælder for offentlige ansættelsessteder for journalføring, opbevaring og kassation, tilsidesættes ikke af bestemmelserne i denne bekendtgørelse.

§ 8. Overtrædelse af denne bekendtgørelse straffes med bøde i henhold til § 23 i lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v.

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den 24. september 1994.

Socialministeriet, den 12. september 1994

Yvonne Herløv Andersen

/ Frode Svendsen

Vejledning om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser (journaler), jf. Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994

Reglerne om pligten til at føre ordnede optegnelser fremgår af § 14 i psykologloven, lov nr. 494 af 30/6 1993, og Socialministeriets bekendtgørelse nr. 813 af 12. september 1994.

1. Hvem gælder journalpligten for. § 1 i bekendtgørelsen.

Pligten til at føre ordnede optegnelser (journalpligten) gælder alle autoriserede psykologer, uanset om de er selvstændige eller privat eller offentligt ansatte, jf. psykologlovens § 14. Hverken lovens § 14 eller bekendtgørelsen giver hjemmel for at fravige autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser. Dog vil der ikke være journalpligt, når autoriserede psykologer varetager anonym rådgivning, der er organiseret af offentlige myndigheder i henhold til lovgivning eller andre regler.

2. Hvilken virksomhed er omfattet af journalpligten. § 1 i bekendtgørelsen.

Journalpligten omfatter psykologisk rådgivning, undersøgelse eller behandling for personlige, familiemæssige eller tilsvarende problemer, individuelt såvel som i grupper. Virksomhed, der ligger herudover, omfattes ikke af bekendtgørelsen.

Uden for journalpligten kan fx falde supervision, kursusvirksomhed m.v. og rent indledende samtaler om start af en behandling.

3. Indhold. § 5 i bekendtgørelsen.

En journal skal oplyse om det forløb, den enkelte klient er i gang med og hvad der er aftalt m.v. Journalen skal derfor indeholde oplysninger af betydning for behandlingen af den pågældende klient.

Det vil sige både faktiske og behandlingsmæssige oplysninger. Kravet til journalen er også, at den status, som optegnelserne er udtryk for, så vidt muligt skal være genkendelig for klienten, og at den skal kunne læses og forstås af en anden psykolog.

Den beskrivelse af kravene til indholdet i journalen, som fremgår af journalbekendtgørelsens § 5, må opfattes som svarende til minimumskravene i de optegnelserkrav, som gælder for offentlige myndigheder i medfør af forvaltningsloven.

Ved udfærdigelse af erklæringer må selve erklæringen betragtes som en del af journalen, som herudover skal indeholde oplysninger om resultater af eventuelle tests og notater om fx interviews, der har ligget til grund for udfærdigelsen af erklæringen.

4. Specielt om offentligt ansatte. §§ 2 og 7 i bekendtgørelsen.

For autoriserede psykologer, ansat i offentlige forvaltninger gælder en forpligtelse til at føre en eller anden form for journal/optegnelse i medfør af forvaltningsloven.

Hvis ansættelsesstedet eventuelt har fastsat journalretningslinier, herunder eventuelle særlige journalregler for psykologer, gælder disse også for de ansatte autoriserede psykologer.

De optegnelser, der føres af en autoriseret psykolog i en konkret sag, indgår i myndighedens journal og er en del af denne.

5. Hvem tilhører journalen.

For offentligt ansatte autoriserede psykologer tilhører journalen den offentlige myndighed, idet psykologen er underlagt de gældende regler for ansættelsesstedet.

Drejer det sig om ansættelse ved fx selvejende institutioner eller lignende, der drives for offentlige midler og må antages at være omfattet af de regler, der gælder for offentlige myndigheder i medfør af forvaltningsloven, vil journalmaterialet tilhøre institutionen.

For selvstændige og privat ansatte autoriserede psykologer tilhører journalen psykologen, jf. at det i medfør af lovens § 14 og bekendtgørelsens § 6 påhviler den autoriserede psykolog at op-

bevare sine optegnelser i mindst tre år samt at psykologen har tavshedspligt under strafansvar jf. neden for under punkt 6.

6. Tavshedspligt som beskyttelse af optegnelser om klienters private forhold.

Der henvises til reglerne om offentligt ansattes tavshedspligt i forvaltningslovens § 27, jf. straffelovens § 152 og §§ 152c-152f.

Bestemmelsen i forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr.6 omfatter tavshedspligt om sådanne personoplysninger, som vel typisk kan forekomme i psykologers journaler, nemlig oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om seksuelle og strafbare forhold samt helbredsforhold, væsentlige sociale problemer samt misbrug af nydelsesmidler og lignende, jf. også formuleringen i forvaltningslovens § 28, stk.1.

Tavshedspligten gælder alle offentligt ansatte også midlertidigt ansatte.

Tavshedspligten påhviler den enkelte offentligt ansatte dvs. at den der under arbejdet bliver bekendt med fortrolige oplysninger selv skal sørge for, at oplysningerne ikke videregives til uvedkommende.

Af forarbejderne til psykologloven fremgår, at straffelovens bestemmelser om offentligt ansattes tavshedspligt også gælder for autoriserede psykologer, uanset ansættelsesforhold.

7. Oplysningspligt - videregivelse af oplysninger.

Reglerne om oplysningspligt og videregivelse af oplysninger findes i psykologlovens § 14, stk. 3-5, om aktindsigt.

Ifølge § 14, stk. 3, har den, om hvis personlige forhold der er udarbejdet optegnelser efter journalreglerne ret til aktindsigt i optegnelserne.

Efter § 14, stk. 4, kan retten til aktindsigt dog begrænses i det omfang, hvor partens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller andre private interesser.

§ 14, stk. 5, indeholder klageregler for den, der får afslag på anmodning om aktindsigt.

For offentligt ansatte psykologer gælder endvidere forvaltningslovens §§ 28 - 32 om videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed.

Frode Svendsen
sekretariatschef

/

Jørgen Larsen

Bestemmelser vedrørende
tavshedspligt m.v.:
Forvaltningslovens kapitel 8
Straffelovens § 152 og § 152 c-f
Retsplejelovens § 169 og § 170, stk. 3.

Forvaltningslov

(Lov nr. 571 af 19. december 1985)

Kapitel 8

Tavshedspligt m.v.

Tavshedspligt

§ 27. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jfr. borgerlig straffelov § 152 og §§ 152 c-152 f, når en oplysning ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, herunder navnlig til:

- 1) statens sikkerhed eller rigets forsvar,
- 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner,
- 3) forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser samt straffuldbydelse og beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning,
- 4) gennemførelse af offentlig kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,
- 5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed,
- 6) enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige eller interne, herunder økonomiske, forhold, eller
- 7) enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers økonomiske interesse i at beskytte oplysninger om

tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold.

Stk. 2. Inden for den offentlige forvaltning kan der kun pålægges tavshedspligt med hensyn til en oplysning, når det er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til bestemte offentlige eller private interesser som nævnt i stk. 1.

Stk. 3. En forvaltningsmyndighed kan bestemme, at en person uden for den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som myndigheden videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil.

Stk. 4. Fastsættes der i henhold til § 1, stk. 2, regler om tavshedspligt, eller pålægges der tavshedspligt efter stk. 3, finder straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f tilsvarende anvendelse på overtrædelse af sådanne regler eller pålæg.

*Videregivelse af oplysninger til
en anden forvaltningsmyndighed*

§ 28. Oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende, må ikke videregives til en anden forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan dog ske, når

- 1) den, oplysningen angår, har givet samtykke,
- 2) det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives,
- 3) videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundes hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår, eller
- 4) videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver.

Stk. 3. Andre fortrolige oplysninger må ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde kun videregives til en anden forvaltningsmyndighed, når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe.

Stk. 4. Samtykke efter stk. 2, nr. 1, skal meddeles skriftligt og indeholde oplysning om, hvilken type oplysninger der må videregives, til hvem oplysninger må videregives og til hvilket for-

mål. Kravet om skriftlighed kan dog fraviges, når sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt taler derfor.

Stk. 5. Samtykke efter stk. 2, nr. 1, bortfalder senest et år efter det er givet.

Stk. 6. Lokale administrative organer, som ved lov er tillagt en selvstændig kompetence, anses som en selvstændig myndighed efter stk. 1 og 3.

§ 29. I sager, der rejses ved ansøgning, må oplysninger om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) ansøgeren har givet samtykke hertil,
- 2) andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller
- 3) særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes.

§ 30. Fortrolige oplysninger, der udelukkende er indhentet med henblik på statistiske uddrag eller som led i en videnskabelig undersøgelse, må ikke videregives til en forvaltningsmyndighed til anden anvendelse.

§ 31. I det omfang en forvaltningsmyndighed er berettiget til at videregive en oplysning, skal myndigheden på begæring af en anden forvaltningsmyndighed videregive oplysningen, hvis den er af betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, som myndigheden skal træffe.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder dog ikke anvendelse, hvis videregivelsen påfører myndigheden et merarbejde, der væsentligt overstiger den interesse, den anden myndighed har i at få oplysningerne.

§ 32. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, må ikke i den forbindelse skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver.

Bekendtgørelse af straffeloven

(Lovbekendtgørelse nr. 909 af 27. september 2005)

§ 152. Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. Begås det i stk. 1 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 2 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

Stk. 3. En oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

§ 152 a. Bestemmelsen i § 152 finder tilsvarende anvendelse på den, som i øvrigt er eller har været beskæftiget med opgaver, der udføres efter aftale med en offentlig myndighed. Det samme gælder den, som virker eller har virket ved telefonanlæg, der er anerkendt af det offentlige.

§ 152 b. Med samme straf som efter § 152 straffes den, som udøver eller har udøvet en virksomhed eller et erhverv i medfør af offentlig beskikkelse eller anerkendelse, og som uberettiget videregiver eller udnytter oplysninger, som er fortrolige af hensyn til private interesser, og hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab.

Stk. 2. Med samme straf som efter § 152 straffes endvidere den, som virker eller har virket som ansat ved De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor, eller som arbejder eller har arbejdet i kontorets lokaler, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige statistiske oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab.

§ 152 c. Bestemmelserne i §§ 152-152 b gælder også for de pågældende personers medhjælpere.

§ 152 d. Bestemmelserne i §§ 152-152 c finder tilsvarende anvendelse på den, som uden at have medvirket til gerningen uberettiget skaffer sig eller udnytter oplysninger, der er fremkommet ved en sådan overtrædelse.

Stk. 2. Med samme straf straffes den, der uden at have medvirket til gerningen uberettiget videregiver oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 1, som er fremkommet ved overtrædelse af §§ 152-152 c.

Stk. 3. På samme måde straffes den, som uden at have medvirket til gerningen uberettiget videregiver oplysninger, der er fortrolige af hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar.

§ 152 e. Bestemmelserne i §§ 152-152 d omfatter ikke tilfælde, hvor den pågældende:

- 1) er forpligtet til at videregive oplysningen eller
- 2) handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

§ 152 f. Overtrædelse af §§ 152-152 d, hvorved der alene er krænket private interesser, er undergivet privat påtale.

Stk. 2. Offentlig påtale kan dog ske, når den forurettede anmoder herom.

Bekendtgørelse af lov om rettens pleje

(Lovbekendtgørelse nr. 910 af 27. september 2005)

§ 169. Tjenestemænd eller andre, der handler i offentligt eller dermed ligestillet hverv, må ikke uden samtykke af vedkommende myndighed afkræves vidneforklaring om forhold, med hensyn til hvilke der i det offentliges interesse påhviler dem tavshedspligt. For medlemmer af Folketinget kræves samtykke af tingets formand og vedkommende minister.

Stk. 2. Nægtes samtykke, kan retten, såfremt forklaringens afgivelse findes at være af afgørende betydning for sagens udfald, pålægge vedkommende myndighed over for retten at redegøre for grundene til nægtelsen. Finder retten herefter, at hensynet til hemmeligholdelse bør vige for hensynet til sagens oplysning, kan den bestemme, at vidneforklaring skal afgives. Dette gælder dog ikke, hvis nægtelsen er begrundet med hensynet til statens sikkerhed, til dens forhold til fremmede magter eller med hensynet til tredjemands liv eller helbred.

§ 170. ...

Stk. 3. Retten kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, med hensyn til hvilke vidnet i medfør af lovgivningen har tavshedspligt, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 1-3 gælder også for de pågældende personers medhjælpere.

Lov om markedsføring af sundhedsydelser

(Lov nr. 326 af 6. maj 2003)

VI MARGRETHE DEN ANDEN,
af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget
og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Anvendelsesområde

§ 1. Loven omfatter markedsføring af sundhedsydelser, som udføres af eller på vegne af autoriserede eller ikke-autoriserede sundhedspersoner inden for sundhedsvæsenet. Loven fastsætter, medmindre andet er bestemt, fælles regler for markedsføring vedrørende offentlige og private sygehuse, private klinikker og privatpraktiserende sundhedspersoner samt andre institutioner, der leverer sundhedsydelser, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Ved sundhedsydelser forstås i denne lov den sundhedsfaglige virksomhed, som autoriserede sundhedspersoner udfører i medfør af deres autorisation eller i øvrigt udfører, og som ikkeautoriserede sundhedspersoner har adgang til at udføre.

Stk. 3. Loven omfatter endvidere den sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende virksomhed, som apotekerne har ret til at udføre efter § 12, stk. 1, nr. 2 i lov om apotekervirksomhed.

Stk. 4. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter indhentet udtalelse fra Forbrugerombudsmanden fastsætte bestemmelser om, at loven helt eller delvis skal gælde anden virksomhed end nævnt i stk. 1-3.

Stk. 5. Sundhedsstyrelsen kan efter indhentet udtalelse fra Forbrugerombudsmanden fastsætte nærmere regler for anvendelsesområdet efter stk. 1-4.

Kapitel 2

Markedsføring

Vildledning, nedsættende omtale m.v.

§ 2. Der må ikke ved markedsføring af sundhedsydelser efter denne lov anvendes urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde angivelser.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder også angivelser, der på grund af deres form, eller fordi de angår uvedkommende forhold, er utilbørlige over for andre, herunder andre sundhedspersoner eller forbrugere.

Stk. 3. Der må ikke anvendes vildledende fremgangsmåder eller øvrige fremgangsmåder, såfremt de på grund af deres særlige form, eller fordi de inddrager uvedkommende forhold, er utilbørlige over for andre, herunder andre sundhedspersoner eller forbrugere.

Stk. 4. Rigtigheden af angivelser om faktiske forhold skal kunne dokumenteres.

Stk. 5. Markedsføring må ikke finde sted i fjernsyn, film, video eller lignende.

Sammenlignende reklame

§ 3. Sammenlignende reklame omfatter enhver reklame, som direkte eller indirekte henviser til en konkurrent eller til sundhedsydelser, som udbydes af en konkurrent.

Stk. 2. Sammenlignende reklame, jf. stk. 1, er ikke tilladt efter denne lov, medmindre sammenligningen

- 1) ikke er vildledende,
- 2) angår sundhedsydelser, der opfylder samme behov eller tjener samme formål,
- 3) er objektiv og sammenligner en eller flere konkrete og relevante egenskaber, der kan dokumenteres, og som er repræsentative for disse sundhedsydelser, herunder prisen,
- 4) ikke skaber forveksling mellem annoncøren og en konkurrent eller mellem annoncørens og en konkurrents firmanavn, andre karakteristiske kendetegn eller sundhedsydelser,
- 5) ikke miskrediterer eller nedvurderer en konkurrents firmanavn, andre karakteristiske kendetegn, sundhedsydelser, aktiviteter eller øvrige forhold og
- 6) ikke drager utilbørlig fordel af den anseelse, der er knyttet til en konkurrents firmanavn eller andre karakteristiske kendetegn.

Stk. 3. I enhver sammenlignende reklame, som indeholder særtilbud, skal det klart fremgå, hvornår tilbuddet ophører. Gælder særtilbuddet endnu ikke, skal det tillige oplyses, hvornår perioden for den særlige pris eller for andre særlige betingelser begynder.

Kapitel 3

Tilsynsbestemmelser

§ 4. Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med lovens overholdelse, jf. dog stk. 6.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan kræve meddelt alle oplysninger, som skønnes nødvendige til afgørelse af, om et forhold falder ind under lovens bestemmelser. Oplysningerne kan kræves meddelt inden for en kort frist, når det gælder sammenlignende reklame, eller når det efter omstændighederne skønnes påkrævet.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen kan på eget initiativ eller på baggrund af klager fra andre optage sager til behandling. Sundhedsstyrelsen er ikke forpligtet til at behandle alle sager, som forelægges. Sundhedsstyrelsen skal ved optagelse af sager til behandling navnlig lægge vægt på varetagelsen af hensynet til forbrugerne.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen kan som led i tilsynet give udtryk for sin opfattelse af sagen.

Stk. 5. Sundhedsstyrelsen kan efter indhentet udtalelse fra Forbrugerombudsmanden fastsætte nærmere regler for markedsføring efter denne lov, jf. dog stk. 6 vedrørende nærmere regler for psykologer.

Stk. 6. Psykolognævnet, jf. lov nr. 494 af 30. juni 1993 om psykologer m.v., fører tilsyn med psykologers markedsføring og kan som led i tilsynet give udtryk for sin opfattelse af sagen eller søge iværksat sanktioner efter lovens § 5, stk. 1 og 2. Psykolognævnet kan i denne forbindelse efter indhentet udtalelse fra Forbrugerombudsmanden fastsætte nærmere regler for psykologers markedsføring efter denne lov.

Stk. 7. Sundhedsstyrelsens afgørelser efter denne lov kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Kapitel 4

Straffebestemmelser

§ 5. Overtrædelse af § 2, stk. 1-3 og 5, og § 3, stk. 2 og 3, straffes med bøde.

Stk. 2. Overtrædelse af § 2, stk. 2 og 3, der består i skadelig omtale af en anden sundhedsperson eller af forhold, der særligt angår den pågældende, er undergivet privat påtale, medmindre almene hensyn kræver påtale.

Stk. 3. Den, som undlader at meddele oplysninger, der afkræves efter § 4, stk. 2, eller som i forhold, der omfattes af loven, meddeler Sundhedsstyrelsen urigtige eller vildledende oplysninger, straffes med bøde,

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af denne lov, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Kapitel 5

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 6. Loven træder i kraft den 1. september 2003.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 463 af 10. juni 1997 om reklamering for sundhedsydelser.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan for Færøerne sættes i kraft ved kongelig anordning med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Givet på Amalienborg, den 6. maj 2003

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Margrethe R.

/Lars Løkke Rasmussen

Bekendtgørelse om markedsføring af sundhedsydelser

(Bekendtgørelse nr. 738 af 21. august 2003)

I medfør af lov nr. 326 af 6. maj 2003 om markedsføring af sundhedsydelser § 1, stk. 5, § 4, stk. 5, og § 5, stk. 4, samt efter indhentet udtalelse fra Forbrugerombudsmanden, fastsættes:

Kapitel 1

Anvendelsesområde

§ 1. Ved sundhedsydelser forstås den sundhedsfaglige virksomhed, som autoriserede sundhedspersoner udfører i medfør af deres autorisation eller i øvrigt udfører, og som ikke-autoriserede sundhedspersoner har adgang til at udføre.

§ 2. Ved sundhedsfaglig virksomhed forstås undersøgelse, diagnosticering, sygdomsbehandling, genoptræning, sundhedsfaglig pleje, sundhedsfaglige forebyggelsestiltag over for den enkelte patient, m.v.

Stk. 2. Sundhedsfaglig virksomhed omfatter de kosmetiske ydelser, der er lægeforbeholdt virksomhed, jf. lægelovens § 25.

Stk. 3. Sundhedsfaglig virksomhed omfatter apotekernes slankerådgivning, vejledning i rygeafvænning, vejledning af astmapatienter (astmaskoler), vejledning i behandling af diabetes, blodtryks- og blodsuktermåling m.v.

Kapitel 2

Markedsføring

§ 3. Ved markedsføring af sundhedsydelser forstås alle foranstaltninger foretaget i erhvervsøjemed, hvormed der udbydes sundhedsydelser, jf. dog § 6.

§ 4. Markedsføring af sundhedsydelser skal udformes og præsenteres på en sådan måde, at det tydeligt fremgår, at der er tale om markedsføring af sundhedsydelser.

Stk. 2. Det skal tillige tydeligt fremgå, hvem der er ansvarlig for markedsføringen.

§ 5. Markedsføring af sundhedsydelser kan ske ved anvendelse af billeder, tegninger, logoer og lignende under forudsætning af, at billederne m.v. ikke er urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde.

Stk. 2. Angivelser af særlige arbejds- eller interesseområder, uddannelse og særlige kvalifikationer, teknisk udstyr m.v. kan anvendes, såfremt angivelserne ikke er urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde.

Stk. 3. Anvendelse af beskrivende og anprisende tekst om den enkelte sundhedsperson, behandlingsstedet eller de enkelte ydelser m.v. kan ske under forudsætning af, at teksten ikke er urigtig, vildledende eller urimeligt mangelfuld.

§ 6. Markedsføring må ikke finde sted i fjernsyn, herunder på tekst-tv, i film, på video, Cd-rom eller DVD eller lignende.

§ 7. Markedsføring af sundhedsydelser, der retter sig mod børn og unge under 18 år, må kun finde sted, hvis den udformes på en sådan måde, at den ikke udnytter børns og unges naturlige godtroenhed eller mangel på erfaring. Markedsføringen må heller ikke misbruge børns og unges loyalitetsfølelse.

§ 8. Forpligtelsen til at sikre, at betingelserne i loven og bekendtgørelsen overholdes, påhviler den sundhedsperson m.v., der er ansvarlig for markedsføringen.

Stk. 2. Reklamebureauer, redaktører, fjernsynsstationer, udgivere af blade, aviser, postordrehæfter m.fl. er medansvarlige for indholdet af markedsføringen efter lovgivningens almindelige regler.

Kapitel 3

Straffebestemmelser

§ 9. Overtrædelse af §§ 4, 5, 6 og 7 straffes med bøde.

Kapitel 4

Ikrafttræden

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. september 2003.

Sundhedsstyrelsen, den 21. august 2003

Jens Kristian Gøtrik

/Michael von Magnus

Bilag 11

Bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Lovbekendtgørelse nr. 847 af 8. september 2005)

Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om

- 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, og
- 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2. Myndigheden kan uden samtykke til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske forhold om den, der ansøger om eller får hjælp, og dennes ægtefælle, fra andre offentlige myndigheder samt fra arbejdsløsheds-kasser. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune eller amtskommune, som indhenter oplysningerne.

Stk. 3. Ved klage til det sociale nævn eller Den Sociale Ankestyrelse og ved behandlingen af sager i Den Sociale Sikringsstyrelse kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, indhentes ved, at borgeren i den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette.

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag, uden at den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44, stk. 1, i lov om social pension, og frakendelse eller overflytning til anden pension, jf. § 44, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., og
- 4) tilbagebetaling af sociale ydelser.

Stk. 2. Hvis det er nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene, om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen, samt om forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1-3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Socialministeriets uddybende beskrivelse af psykologers pligt til at udlevere oplysninger

§ 11 a, stk. 1, indeholder en udtømmende beskrivelse af, hvem myndigheden kan forlange at få oplysninger fra. Efter bestemmelsen kan myndigheden forlange at få oplysninger fra

- andre offentlige myndigheder,
- uddannelsesinstitutioner,
- sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar,
- arbejdsløsheds-kasser,
- pengeinstitutter, arbejdsgivere, og
- private, der udfører opgaver for det offentlige.

Private organisationer, frivillige foreninger og almindelige privatpersoner, fx ydelsesmodtagerens nabo er ikke omfattet af § 11 a, stk. 1.

Det er en forudsætning, at oplysninger er nødvendige at indhente til brug for sagen.

Der kan kun indhentes oplysninger efter bestemmelsen om den der søger om eller får hjælp. Dette gælder dog ikke sager, der kan træffes efter kapitel 8 i serviceloven uden forældrenes samtykke, fx tvangsfjernelsessager. I disse sager, kan der også indhentes oplysninger om alle parter i sager og forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Hvis de sociale myndigheder har anmodet om oplysninger, har de nævnte andre myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sundhedspersoner og pengeinstitutter m.fl. pligt til at udlevere de nødvendige oplysninger til de sociale myndigheder. Hvis oplysningerne ikke bliver udleveret, kan de sociale myndigheder anmode om, at der bliver foretaget retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, jf. § 11 a, stk. 1, 3. punktum. Myndigheden kan herefter indkalde en repræsentant for en anden offentlig myndighed, en sundhedsperson eller andre omfattet af oplysningspligten i § 11 a, til afhøring i retten, hvis vedkommende nægter at udtale sig til de sociale myndigheder. Det er kun de myndigheder m.v., der specifikt er nævnt i § 11 a, der kan indkaldes til retsligt forhør.

Borgeren, der ansøger om en ydelse kan ikke indkaldes til retsligt forhør.

Det er også en forudsætning for at kunne forlange at få oplysningerne, at borgeren giver samtykke til, at oplysningerne kan indhentes. Samtykket skal være tilstrækkeligt præcist til, at borgeren ved, hvilke typer oplysninger, der vil blive indhentet, hvem de vil blive indhentet fra, og hvilken sag oplysningerne skal bruges til at behandle. Myndigheden kan ikke nøjes med at indhente et "blanco"-samtykke, hvor borgeren skriver under på, at myndigheden kan indhente oplysninger, der er relevante eller nødvendige for sagen.

Hvis en borger i en konkret sag ikke vil tillade, at der indhentes fortrolige oplysninger fra andre myndigheder efter § 11 a, stk. 1, er udgangspunktet, at borgerens ønsker skal respekteres. Dette gælder også, selv om myndighederne skønner, at det vil kunne være til borgerens fordel at få de ønskede oplysninger. Konsekvensen er, at sagen må afgøres på det grundlag, som foreligger, det vil sige ud fra de oplysninger, som nu ligger i sagen. Dette princip kaldes princippet om den processuelle skadevirkning og fremgår af § 11 b.

Kravet om, at borgeren skal give samtykke, inden myndigheden indhenter oplysninger efter § 11 a, kan fraviges i fire kategorier af sager, jf. § 11 c.

- sager om særlig støtte til børn og unge efter servicelovens kapitel 8, der kan gennemføres uden forældrenes samtykke,
- sager, hvor myndigheden selv rejser sag om tildeling af pension efter pensionslovens § 17, stk. 2,
- frakendelse af førtidspension tilkendt efter de nye regler, der gælder fra 1. januar 2003 og nedsættelse eller frakendelse af pension, der er tilkendt efter de regler, der var gældende indtil den 1. januar 2003, jf. lov om social pension og
- sager om tilbagebetaling af sociale ydelser.

I disse fire sagstyper er der vægtigere hensyn end at holde fast i borgerens selvbestemmelse. Der er derfor en adgang til at indhente oplysninger uden samtykke i disse sager.

I sager om særlig støtte til børn og unge efter servicelovens kapitel 8, hvor der kan påbegyndes eller træffes afgørelse uden forældrenes samtykke, vil det i nogle tilfælde være nødvendigt at fravige kravet om samtykke ud fra et omsorgshensyn til barnet eller den unge. I sager efter pensionslovens § 17, stk. 2, hvor myndigheden kan rejse sag uanset om borgeren ønsker det fx i forhold til en borger uden sygdomserkendelse, bør myndigheden ligeledes have mulighed for at undersøge en sag for at finde ud af, om bor-

geren er berettiget til pension, fordi vedkommende på længere sigt ikke kan forsørge sig selv på grund af sin sygdom.

Det kan også være nødvendigt at fravige kravet om samtykke i sager om frakendelse af pension efter pensionslovens § 44, hvor myndigheden skal træffe afgørelse, hvis der sker en væsentlig forbedring af pensionistens arbejdsevne og i tilbagebetalings-sager.

Myndigheden skal altid forsøge at indhente samtykke, også selv om der kan indhentes oplysninger uden samtykke i medfør af § 11 c.

Dette gælder alle sager, der er nævnt i § 11 c, stk. 1, hvor kravet om samtykke kan fraviges. Hvis der er tale om sager, der afgøres efter kapitel 8 i serviceloven, skal myndigheden forsøge at indhente samtykke fra alle de parter m.v., der kan indhentes oplysninger om i medfør af § 11 c, stk. 3.

Forsøg på aktuelt at indhente samtykke kan dog efter en konkret vurdering undlades, hvis myndigheden allerede på et tidligere tidspunkt i sagsforløbet forgæves har forsøgt at indhente samtykke og myndigheden derfor har en formodning om, at samtykke igen vil blive nægtet, eller hvis borgeren allerede fra sagens begyndelse generelt har vist en stærk modvilje mod at medvirke i sagen.”

Jane Vitu, Socialministeriet, d. 4. november 2003

Bestemmelser vedrørende ansvar for indrykkede annoncer:

- **Medieansvarslovens § 27**
- **Straffelovens § 23**

Bekendtgørelse af medieansvarsloven

(Lovbekendtgørelse nr. 85 af 9. februar 1998)

§ 27. Den, der har ladet en annonce indrykke, er ansvarlig for indholdet heraf efter lovgivningens almindelige regler. Det samme gælder den, der har bistået hermed.

Stk. 2. Redaktøren er medansvarlig for indholdet af annoncer efter lovgivningens almindelige regler. Opfylder redaktøren ikke sin oplysningspligt efter §§ 4 og 6, er denne ansvarlig for annoncens indhold, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes redaktøren som forsætlig eller uagtsom.

Bekendtgørelse af straffeloven

(Lovbekendtgørelse nr. 909 af 27. september 2005)

§ 23. Den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Straffen kan nedsættes for den, der kun har villet yde en mindre væsentlig bistand eller styrke et allerede fattet forsæt, samt når forbrydelsen ikke er fuldført eller en tilsigtet medvirken er mislykkedes.

Stk. 2. Straffen kan ligeledes nedsættes for den, der medvirker til krænkelse af et særligt pligtforhold, men selv står uden for dette.

Stk. 3. For så vidt ikke andet er bestemt, kan straf for medvirken ved lovovertrædelser, der ikke straffes med højere straf end fængsel i 4 måneder, bortfalde, når den medvirkende kun har villet yde en mindre væsentlig bistand eller styrke et allerede fattet forsæt, samt når hans medvirken skyldes uagtsomhed.